

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Starpziņojums ESOŠO SABIEDRĪBĀ BALSTĪTU SOCIĀLO PAKALPOJUMU SNIEGŠANAS UN FINANSĒŠANAS SISTĒMAS ANALĪZE

III SĒJUMS

Pētījums tiek izstrādāts Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.2. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.2. pasākuma “Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide” projekta “Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide” ietvaros Eiropas Savienības stratēģijā „Eiropa 2020”, Nacionālajā attīstības plānā 2014.-2020. gadam un „Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014.-2020. gadam” izvirzīto mērķu un noteikto prioritāšu sasniegšanai

Pasūtītājs: Labklājības ministrija

Izpildītājs: Personu apvienība SIA “Konsorts” un SIA “AC Konsultācijas”

Rīga, 2017.gada 30.jūnijs

SATURS

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI UN TERMINI.....	3
IEVADS.....	6
1 PĒTĪJUMA METODOLOĢISKIE PRINCIPI	8
1.1 38 PAŠVALDĪBU IZVĒLES PAMATOJUMS	8
1.2 APTAUJAS METODES RAKSTUROJUMS	9
1.3 FOKUSGRUPU DISKUSIJAS METODES RAKSTUROJUMS	12
1.4 NORMATĪVO AKTU ANALĪZES METODE UN TĀS MĒRĶIS	13
2 SABIEDRĪBĀ BALSTĪTU SOCIĀLO PAKALPOJUMU SNIEGŠANAS UN FINANSĒŠANAS KĀRTĪBA 38 PAŠVALDĪBĀS.....	17
2.1 NORMATĪVO AKTU IETVARŠ SABIEDRĪBĀ BALSTĪTU SOCIĀLO PAKALPOJUMU SNIEGŠANAI	17
2.2 SABIEDRĪBĀ BALSTĪTU SOCIĀLO PAKALPOJUMU SNIEGŠANAS UN FINANSĒŠANAS KĀRTĪBA PAŠVALDĪBĀS – APTAUJAS REZULTĀTU KVANTITATĪVĀ ANALĪZE	22
2.3 SABIEDRĪBĀ BALSTĪTU SOCIĀLO PAKALPOJUMU SNIEGŠANAS UN FINANSĒŠANAS KĀRTĪBA PAŠVALDĪBĀS – APTAUJAS UN FOKUSGRUPU DISKUSIJU REZULTĀTU KVALITATĪVA ANALĪZE	45
3 SECINĀJUMI UN IETEIKUMI.....	52
3.1 NORMATĪVAIS REGULĒJUMS	52
3.2 MĒRĶA GRUPU IDENTIFIKĀCIJA, VAJADZĪBAS PĒC SABIEDRĪBĀ BALSTĪTIEM SOCIĀLAJIEM PAKALPOJUMIEM IZVĒRTĒJUMS UN SABIEDRĪBĀ BALSTĪTU SOCIĀLO PAKALPOJUMU PLĀNOŠANA	53
3.3 SABIEDRĪBĀ BALSTĪTU SOCIĀLO PAKALPOJUMU PIEDĀVĀJUMS MĒRĶA GRUPĀM UN PIEDĀVĀJUMA ANALĪZE	53
3.4 SABIEDRĪBĀ BALSTĪTU SOCIĀLO PAKALPOJUMU FINANSĒŠANAS SISTĒMA: PROBLĒMAS UN IZAICINĀJUMI.....	55
3.5 SABIEDRĪBĀ BALSTĪTU SOCIĀLO PAKALPOJUMU SNIEGŠANAS ORGANIZATORISKAIS MODELIS...	57
3.6 STRATĒĢISKĀ PLĀNOŠANA	58
4 PIELIKUMI.....	59
4.1 PIELIKUMS NR.1. PAŠVALDĪBU SKAITS ANALIZĒTAJOS KRITĒRIJOS PA GRUPĀM (ATBILST ZEMĀKAJIEM, AUGSTĀKAJIEM RĀDĪTĀJIEM VAI VISTUVĀK VIDĒJIEM RĀDĪTĀJIEM).....	59
4.2 PIELIKUMS NR.2. 38 IZVĒLĒTO PAŠVALDĪBU SOCIĀLOS PAKALPOJUMUS UN PABALSTUS, KAS TIEK NOVIRZĪTI SOCIĀLO PAKALPOJUMU APMAKSAI, REGLAMENTĒJOŠIE SAISTOŠIE NOTEIKUMI	62
4.3 PIELIKUMS NR.3. INFORMĀCIJAS APKOPOJUMS PAR SOCIĀLOS PAKALPOJUMUS REGLAMENTĒJOŠIEM PAŠVALDĪBU SAISTOŠAJIEM NOTEIKUMIEM	69
4.4 PIELIKUMS NR.4. INFORMĀCIJAS APKOPOJUMS PAR PAŠVALDĪBU SOCIĀLAJIEM PAKALPOJUMIEM, KAS IR DEFINĒTI TO SAISTOŠAJOS NOTEIKUMOS	70
4.5 PIELIKUMS NR.5. INFORMĀCIJAS APKOPOJUMS PAR PAŠVALDĪBU NODROŠINĀTAJIEM SOCIĀLAJIEM PAKALPOJUMIEM, KAS NAV DEFINĒTI TO SAISTOŠAJOS NOTEIKUMOS	72
4.6 PIELIKUMS NR.6. INFORMĀCIJAS APKOPOJUMS PAR PAŠVALDĪBU PABALSTIEM, KAS TIEK NOVIRZĪTI SOCIĀLO PAKALPOJUMU APMAKSAI	73

Izmantotie saīsinājumi un termini

Aprūpes mājās pakalpojums	Aprūpes mājās sociālie pakalpojumi
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DAC	Dienas aprūpes centra sociālie pakalpojumi
Datu bāze	Vienotā datu bāze MS Excel, kurā apkopota informācija par sociālajiem pakalpojumiem
EKK	Budžeta izdevumu klasifikācija atbilstoši ekonomiskajām kategorijām
Faktiskie pakalpojumu sniedzēji	Pakalpojumu sniedzēji, kuri faktiski sniedza pakalpojumu pārskata gados saskaņā ar informāciju no pašvaldību pārskatiem un LM sniegto informāciju
FT	Funkcionālie traucējumi
GRT	Garīga rakstura traucējumi
IT	Informācijas tehnoloģijas
KPR	Kurzemes plānošanas reģions
Krīzes centra pakalpojums	Krīzes centru sniegtie, krīzes tālruņa un uzticības tālruņa nodrošinātie sociālie pakalpojumi
Likumi	LR likumi
LM	Labklājības ministrija
LPR	Latgales plānošanas reģions
MK	Ministru kabinets
Nacionālas nozīmes attīstības centri	Latvijas 9 pilsētas – Rīga, Daugavpils, Jēkabpils, Jelgava, Jūrmala, Liepāja, Rēzekne, Valmiera un Ventspils
Pakalpojums institūcijā	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi institūcijās
Pašvaldības pārskats	Pašvaldības gada pārskats
Patversmes pakalpojums	Patversmju un naktspatversmju sniegtie sociālie pakalpojumi
PR	Plānošanas reģioni
Profesionālā rehabilitācija	Profesionālās rehabilitācijas pakalpojumi personām ar invaliditāti vai prognozējamu invaliditāti
Profesionālās piemērotības noteikšana	Profesionālās piemērotības noteikšana personām ar invaliditāti vai ar prognozējamu invaliditāti
Psihologa pakalpojums	Psihologa pakalpojumi personām līdz 18 gadiem, kurām pirmreizēji noteikta invaliditāte un kuras dzīvo ģimenē, kā arī to likumiskajiem pārstāvjiem
Reģistrētie pakalpojumu sniedzēji	SPSR reģistrētie pakalpojumu sniedzēji
RPR	Rīgas plānošanas reģions

Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi SB	Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi ir visi pakalpojumi, izņemot ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus institūcijās
pakalpojumi SD	Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi Sociālais dienests
Servisa dzīvokļa pakalpojums	Servisa dzīvokļa nodrošinātie sociālie pakalpojumi (personām ar smagiem funkcionāliem traucējumiem)
Sociālie pakalpojumi Specializēto darbniecu pakalpojums	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi institūcijās ¹ un sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi Specializēto darbnīcu nodrošinātie sociālie pakalpojumi (personām ar redzes un dzirdes invaliditāti, personām ar garīga rakstura traucējumiem)
SOPA	Sociālās palīdzības administrēšanas lietojumprogramma
SPKC	Slimību profilakses un kontroles centrs
SPOLIS	Valsts sociālās politikas monitoringa informācijas sistēma
SPSR	Valsts informāciju sistēma “Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs”
SR	Sociālā rehabilitācija
SR atkarīgām personām	Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi no psihoaktīvajām vielām atkarīgām personām - bērniem un pieaugušiem
SR prettiesiskās darbībās cietušiem bērniem	Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem, kas cietuši no prettiesiskām darbībām
SR CTU	Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi cilvēku tirdzniecības upuriem
SR personām ar FT, Černobiļas seku likvidēšanas dalībniekiem, politiski represētiem	Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi personām ar funkcionāliem traucējumiem darbspējīgā vecumā, kā arī personām ar funkcionāliem traucējumiem pēc darbspējīgā vecuma, kuras strādā un faktiski veic valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas, Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem un Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku rezultātā cietušām personām, politiski represētām personām, personām ar prognozējamu invaliditāti
VM	Veselības ministrija
VPR	Vidzemes plānošanas reģions
ZPR	Zemgales plānošanas reģions

Saīsinājumi tabulās

AM	Aprūpes mājās sociālie pakalpojumi
AsP	Asistenta pakalpojums
AtBrP	“Atelpas brīža” pakalpojums

¹ Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi institūcijā atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 1. panta 6.punktam, <http://likumi.lv/doc.php?id=68488>

AtGr, GrN	Atbalsta grupas, grupu nodarbības
AtĢP	Atbalsta ģimenes pakalpojums
AtPP	Atbalsta personas pakalpojums
citi SR P	Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi (Portidžas mācībsistēmas pakalpojums bērnam ar invaliditāti un viņa vecākiem, Montesori nodarbības u.c.)
DAC	Dienas aprūpes centra sociālie pakalpojumi
GrM	Grupu mājas (dzīvokļi) pakalpojums personām ar garīga rakstura traucējumiem
Ģas	Ģimenes asistenta pakalpojums
Kons	Speciālistu individuālās konsultācijas (piem., psihoterapeita, ergoterapeita u.c. konsultācijas; bez psihologa)
KrC	Krīzes centru sniegtie, krīzes tālruņa un uzticības tālruņa nodrošinātie sociālie pakalpojumi
PaA	Paliatīvā aprūpe
Patv	Patversmes sociālie pakalpojumi
PP	Psihologa pakalpojumi
SDz	Servisa dzīvokļa pakalpojumi
SpD	Specializēto darbnīcu pakalpojumi
SR AtkP	Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi no psihoaktīvām vielām atkarīgām personām
SR BrA	Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas
SR PrtdcB	Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi no prettiesiskām darbībām cietušiem bērniem
SR VrdcPP	Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi no vardarbības cietušām pilngadīgām personām
TP	Tehnisko palīgīdzekļu pakalpojums

Ievads

Pētījums “Esošo sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanas un finansēšanas sistēmas analīze” (turpmāk – pētījums) tiek izstrādāts Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.2. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.2. pasākuma “Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide” projekta “Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide” ietvaros Eiropas Savienības stratēģijā “Eiropa 2020”, Nacionālajā attīstības plānā 2014.-2020. gadam un “Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādņēs 2014.–2020. gadam” izvirzīto mērķu un noteikto prioritāšu sasniegšanai.

Pētījuma izstrādi saskaņā ar noslēgto līgumu veic personu apvienība, ko veido SIA “Konsorts” un SIA “AC konsultācijas”.

Šī pētījuma izstrādes mērķis ir veikt esošo SB pakalpojumu sniegšanas un finansēšanas sistēmas analīzi, sagatavot izvērtējuma ziņojumu un ieteikumus SB pakalpojumu attīstībai un finansēšanai.

Pētījums ir nepieciešams, lai veiktu kvalitatīvu un kvantitatīvu aktuālās situācijas izpēti, lai analizētu šobrīd pieejamo SB pakalpojumu pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem un bērniem ar funkcionāliem traucējumiem sniegšanas un finansēšanas sistēmu², kā arī, lai sniegtu priekšlikumus SB pakalpojumu attīstībai, to finansēšanas sistēmas pilnveidošanai un jauno pakalpojumu finansēšanas mehānisma izstrādei. Analīzei jāsniedz informācija un jāpamato ieteikumi par noteikto valsts un pašvaldību pienākumu³ sadali sociālo pakalpojumu nodrošināšanas procesā, kā arī jāizvērtē valsts un pašvaldību budžeta struktūras atbilstība normatīvajos aktos noteiktajam sociālo pakalpojumu jomā.

Pētījuma primārie uzdevumi ir:

- 1) Veikt padziļinātu administratīvo un apsekojumu datu (par 2014., 2015., kur iespējams arī par 2016. gadu) analīzi par visās 119 pašvaldībās pieejamajiem valsts un pašvaldību finansētajiem sociālajiem pakalpojumiem un klientu grupām, kurām tie tiek nodrošināti, ņemot vērā visus pieejamos datus;
- 2) Apkopot datus un veikt datu (par 2014., 2015. un par 2016. gadu) analīzi par visu 119 pašvaldību valsts un pašvaldības budžeta struktūru, ņemot vērā visus pieejamos datus;
- 3) Apkopot un analizēt informāciju par valsts un pašvaldību pienākumiem sociālo pakalpojumu nodrošināšanā un valsts un pašvaldību budžeta struktūras atbilstību normatīvajiem aktiem sociālo pakalpojumu jomā;

² t.sk. par 9.2.2.1.pasākuma “Deinstitucionalizācija” ietvaros nodrošinātajiem sabiedrībā balstītiem sociālajiem pakalpojumiem pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem un bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, kuri dzīvo ģimenēs, un viņu likumiskajiem pārstāvjiem.

³ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums, Likuma par pašvaldībām 15.panta 7.daļa - nodrošināt iedzīvotājiem sociālo palīdzību (sociālo aprūpi) (sociālā palīdzība maznodrošinātām ģimenēm un sociāli mazaizsargātām personām, veco ļaužu nodrošināšana ar vietām pansionātos, bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu nodrošināšana ar vietām mācību un audzināšanas iestādēs, bezpajumtnieku nodrošināšana ar naktsmītni u.c.), http://likumi.lv/doc.php?id=57255_pasvaldibu_saistošie_noteikumi .

- 4) Apkopot un analizēt datus (par 2014., 2015. un par 2016. gadu) un informāciju pašvaldībās un pie pakalpojumu sniedzējiem par sniegtajiem pakalpojumiem, to saņemšanas un finansēšanas sistēmu, atsevišķi izdalot 9.2.2.1.pasākuma “Deinstitutionalizācija” ietvaros sniedzamos pakalpojumus.

Šis nodevums atbilstoši darba uzdevumam ir 2.nodevums jeb starpziņojums, kas ietver 3. un 4. uzdevumu. Starpziņojums sastāv no trim nodaļām:

- 1. nodaļā “Pētījuma metodoloģiskie principi” sniegts kopsavilkums par pētījumā izmantoto metodoloģisko pieeju 38 pašvaldībās sniegto SB pakalpojumu padziļinātai analīzei. Nodaļā ir raksturoti padziļinātai analīzei izvēlēto 38 pašvaldību atlases kritēriji, raksturota aptaujas metode un fokusgrupu diskusijas metode, kā arī dokumentu analīzes metode.
- 2. nodaļā “Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanas un finansēšanas kārtība 38 pašvaldībās” sniegts kopsavilkums par īstenotajām aktivitātēm atbilstoši iepriekš aprakstītajai metodoloģijai, t.i., raksturots normatīvo aktu ietvars SB pakalpojumu sniegšanai, veikta aptaujas rezultātu un fokusgrupu diskusiju kvantitatīvā analīze par SB sociālo pakalpojumu sniegšanas un finansēšanas kārtību pašvaldībās.
- 3. nodaļā “Secinājumi un ieteikumi” apkopoti secinājumi, kas izriet no veiktās analīzes, un sniegti ieteikumi attiecībā uz normatīvo regulējumu, mērķa grupu identifikāciju, SB pakalpojumu plānošanu, finansēšanas sistēmu, organizatorisko modeli, kā arī stratēģisko plānošanu.

1 Pētījuma metodoloģiskie principi

Šajā apakšnodaļā ir sniegts kopsavilkums par pētījumā izmantoto metodoloģisko pieeju 38 pašvaldībās sniegto SB pakalpojumu padziļinātai analīzei. Nodaļā ir raksturoti padziļinātai analīzei izvēlēto 38 pašvaldību atlases kritēriji, raksturota aptaujas metode un fokusgrupu diskusijas metode, kā arī dokumentu analīzes metode.

1.1 38 pašvaldību izvēles pamatojums

Analīzei izvēlētas pašvaldības, balstoties uz sākotnējā ziņojumā “Esošo sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanas un finansēšanas analīze” identificētajiem kritērijiem:

- valsts nodrošināto SB pakalpojumu saņēmēju skaits 2015. gadā;
- valsts nodrošināto SB pakalpojumu faktisko sniedzēju skaits 2015. gadā;
- Pašvaldību nodrošināto SB pakalpojumu saņēmēju skaits 2015. gadā;
- Pašvaldību nodrošināto SB pakalpojumu faktisko sniedzēju skaits 2015. gadā;
- Pašvaldību pakalpojuma institūcijā finansējuma izlietojuma īpatsvars pašvaldības budžeta izdevumos saskaņā ar Valsts kases 2015. gada datiem;
- Pašvaldību SB pakalpojumu finansējuma izlietojuma īpatsvars pašvaldības budžeta izdevumos saskaņā ar Valsts kases 2015. gada datiem;
- Pašvaldību SB pakalpojumu finansējuma izlietojuma uz vienu klientu gadā novirze no vidējās Latvijas SB pakalpojuma finansējuma izlietojuma uz vienu klientu 2015. gadā;
- Pašvaldību pirktu sociālo pakalpojumu (EKK 6410) īpatsvars kopējos izdevumos sociālajiem pabalstiem (EKK6000) saskaņā ar Valsts kases 2015. gada datiem;
- Pašvaldību sociālās palīdzības (EKK 6250 un 6320) izdevumu īpatsvars kopējos izdevumos sociālajiem pabalstiem (EKK6000) saskaņā ar Valsts kases 2015. gada datiem.

Atbilstoši katram kritērijam tika identificētas 20 pašvaldības, kurās bijuši augstākie rādītāji un 20 pašvaldības, kurās bijuši zemākie rādītāji (t.i., lielākās novirzes no vidējiem rādītājiem), kā arī tika identificētas 20 pašvaldības, kuru rādītāji ir vistuvāk vidējam rādītājam konkrētajā kritērijā (bez 20 lielākajām novirzēm no vidējā rādītāja – katrā virzienā). Skatīt 1.pielikumu.

Rezultātā – turpmākai padziļinātai analīzei izvēlētas 38 pašvaldības (skatīt 1.tabulu), tai skaitā 8 nacionālās nozīmes attīstības centri (Daugavpils, Rēzekne, Valmiera, Jēkabpils, Jelgava, Jūrmala, Liepāja un Ventspils), kuras ir noslēgušas līgumus ar PR par DI. Katrā reģionā izvēlētas sešas pašvaldības. No tām divas ir mazas pašvaldības (pēc iedzīvotāju skaita), divas vidējas pašvaldības un divas ir lielas pašvaldības. Katrā plānošanas reģionā izvēlētas četras pašvaldības, kurām ir vislielākais noviržu sakrišanas skaits kritērijos un divas pašvaldības ar vismazāko noviržu sakrišanas skaitu kritērijos (skatīt 1. tabulu).

1. tabula

Padziļinātai analīzei izvēlētie novadi

Reģions / pašvaldības lielums	Izvēlētās pašvaldības ar visvairāk noviržu sakrišanas skaitu kritērijos	Izvēlētās pašvaldības ar vismazāko noviržu sakrišanas skaitu kritērijos
KPR		
Mazās pašvaldības	Nīcas novads	Rojas novads
Vidējās pašvaldības	Dundagas novads	Aizputes novads
Lielās pašvaldības	Talsu novads, Saldus novads	-
ZPR		
Mazās pašvaldības	Tērvetes novads, Skrīveru novads	-
Vidējās pašvaldības	Ozolnieku novads	Aizkraukles novads
Lielās pašvaldības	Dobeles novads	Bauskas novads
RPR		
Mazās pašvaldības	Sējas novads	Mālpils novads
Vidējās pašvaldības	Kandavas novads	Ropažu novads
Lielās pašvaldības	Siguldas novads, Tukuma novads	-
LPR		
Mazās pašvaldības	Baltinavas novads, Rugāju novads	-
Vidējās pašvaldības	Preiļu novads	Dagdas novads
Lielās pašvaldības	Rēzeknes novads	Krāslavas novads
VPR		
Mazās pašvaldības	Mazsalacas novads	Lubānas novads
Vidējās pašvaldības	Amatas novads, Kocēnu novads	-
Lielās pašvaldības	Gulbenes novads	Alūksnes novads

1.2 Aptaujas metodes raksturojums

Apakšnodaļā raksturota aptaujas metode, kas izmantota datu ieguvei pētījumā. Kopumā tika veiktas divas aptaujas – viena ar pašvaldību SD darbiniekiem un viena ar sociālo pakalpojumu sniedzējiem. Aptaujas metode tika izvēlēta ar mērķi iegūt statistiski apstrādājamu informāciju par pašvaldību un pakalpojumu sniedzēju sniegtajiem SB pakalpojumiem, to saņemšanas un finansēšanas kārtību.

Pētījumā tika veikta web (interneta) aptauja, nosūtot personalizētu saiti un uzaicinājumu piedalīties aptaujā katram mērķa grupas pārstāvim (katram SD un katram sociālo pakalpojumu sniedzējam). Web aptauja tika izvēlēta, jo tā nodrošināja vizuāli uzskatāmāku un ērtāku anketas aizpildi, ātrāku informācijas apmaiņu un tehniski vieglāk apstrādājamu rezultātu analīzi.

Abas aptaujas tika veiktas laika posmā no 2017. gada 10. maija līdz 13. jūnijam. SD aptaujā piedalījās visas padziļinātai analīzei izvēlētās 38 pašvaldības (skatīt 1. tabulu). Sociālo pakalpojumu sniedzēju aptaujā piedalījās 34 pakalpojumu sniedzēji, taču turpmākā datu analīzē tika iekļautas 31 pakalpojumu sniedzēja atbildes⁴. Aptaujā piedalījās SB pakalpojumu

⁴ Divu pakalpojumu sniedzēju atbildes netika ietvertas, jo viņi nesniedza pētījamās interesējošos SB pakalpojumus.

sniedzēji⁵, kuru faktiskās SB pakalpojuma sniegšanas vietas atrodas padziļinātai analīzei izvēlēto 38 pašvaldību teritorijā, kā arī citu pašvaldību teritorijā. Visvairāk aptaujāto SB pakalpojumu sniedzēji savus pakalpojumus sniedz Rīgā (29), Liepājā (10) un Siguldas novadā (9).⁶

Aptaujā padziļināti tika pētīti šādi SB pakalpojumi (kopā 22 SB pakalpojumu veidi)⁷:

- DAC pakalpojumi;
- grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojumi;
- aprūpes mājās pakalpojumi;
- patversmju un naktspatversmju pakalpojumi;
- krīzes centra, krīzes un uzticības tālruņa pakalpojumi;
- servisa dzīvokļa pakalpojumi;
- specializēto darbnīcu pakalpojumi;
- sociālie pakalpojumi personām pēc brīvības atņemšanas;
- sociālās rehabilitācijas pakalpojumi no psihoaktīvām vielām atkarīgām personām;
- sociālās rehabilitācijas pakalpojumi no prettiesiskām darbībām cietušiem bērniem;
- sociālās rehabilitācijas pakalpojumi no vardarbības cietušām pilngadīgām personām;
- atbalsta grupas, grupu nodarbības, pašpalīdzības grupas;
- psihologa pakalpojumi (konsultācijas);
- tehnisko palīgīdzekļu pakalpojumi;
- “atelpas brīža” pakalpojums;
- ģimenes asistenta pakalpojumi;
- atbalsta ģimenes pakalpojumi;
- atbalsta personas pakalpojumi;
- speciālistu individuālās konsultācijas (piem., psihoterapeita, ergoterapeita u.c. konsultācijas, izņemot psihologa konsultācijas);
- asistenta pakalpojumi;
- sociālās rehabilitācijas pakalpojumi (Portidžas mācību sistēmas pakalpojums bērnam ar invaliditāti un viņa vecākiem, Montesori nodarbības u.c.);

⁵ 30 aptaujāto SB pakalpojumu sniedzēju juridiskais statuss bija nevalstiskā organizācija (biedrība, nodibinājums, fonds u.c.), divos gadījumos SB pakalpojuma sniedzējs bija pašnodarbināta persona, vienā gadījumā – pašvaldības SIA un vienā gadījumā – pašvaldības struktūrvienība.

Pētījumā mērķtiecīgi tika atlasīti tikai tie SB pakalpojumu sniedzēji, kas nav pašvaldības iestādes vai struktūrvienības, lai iegūtās atbildes nepārkārtos ar pašvaldību aptaujām.

⁶ Aptaujātie pakalpojuma sniedzēji savus SB pakalpojumus pa vienam sniedz Alūksnes novadā, Babītes novadā, Bauskas novadā, Daugavpilī, Engures novadā, Grobiņas novadā, Ikšķiles novadā, Jelgavas novadā, Krāslavas novadā, Krimuldas novadā, Krustpils novadā, Olaines novadā, Pāvilostas novadā, Pļaviņu novadā, Rēzeknē, Rugāju novadā, Saldus novadā, Valmierā, Gulbenes novadā, Daugavpils novadā.

Divi aptaujātie pakalpojuma sniedzēji SB pakalpojumus sniedz Balvu novadā, Cēsu novadā, Dobeles novadā, Jelgavā, Ogres novadā, Ozolnieku novadā, Preiļu novadā, Rēzeknes novadā, Tukuma novadā.

Trīs aptaujātie pakalpojuma sniedzēji SB pakalpojumus sniedz Jūrmalā, Kandavas novadā, Ventspilī novadā.

Četri aptaujātie pakalpojuma sniedzēji SB pakalpojumus sniedz Talsu novadā, pieci – Ventspilī un Jēkabpilī, deviņi – Siguldas novadā, desmit – Liepājā un divdesmit deviņi – Rīgā.

⁷ Informāciju nebija nepieciešams sniegt, piemēram, par šādiem pakalpojumiem: 1. Nometnes bērniem no riska ģimenēm, bērniem ar invaliditāti u.c., 2. Atbalsta pasākumus vides pielāgošanā, 3. Specializētais autotransports, 4. Reiterapijas nodarbības, 5. Vingrošanas terapijas u.tml., 6. Higiēnas centri, higiēnas pasākumi utt., 7. Higiēnas un sociālo iemaņu apgūšanas pakalpojums, 8. Sociālie dzīvokļi, 9. Ilgstošas sociālās aprūpes un rehabilitācijas pakalpojums, 10. Īslaicīgās sociālās aprūpes pakalpojums - sociālās gultas utt., 11. Sociālā darba pakalpojums.

- paliatīvā aprūpe.

Pašvaldību SD un pakalpojumu sniedzēju aptaujās detalizēti jautājumi tika uzdoti par katru sniegto SB pakalpojumu atsevišķi. Raksturojot katru finansēto / līdzfinansēto SB pakalpojumu, pašvaldībām tika lūgts atbildēt uz 15 slēgta tipa jautājumiem (vairāku atbilžu izvēles jautājumi). Pakalpojumu sniedzējiem par katru viņu sniegto SB pakalpojumu tika lūgts atbildēt uz 13 slēgta tipa jautājumiem (vairāku atbilžu izvēles jautājumi). Abu aptauju gadījumos jautājumi tika formulēti līdzīgi, lai varētu salīdzināt iegūtos rezultātus.

Par katru SB pakalpojumu tika jautāts:

- kādai mērķa grupai SB pakalpojums tiek sniegts;
- kādi ir faktiskie SB pakalpojumu finansēšanas avoti;
- kāda ir SB pakalpojumu nodrošināšanas kārtība;
- kāda ir norēķinu kārtība par SB pakalpojumiem;
- kādā veidā tiek noformētas finansiālās saistības;
- kāda ir izmaksu pamatojošo dokumentu aprites kārtība;
- kā tiek plānoti SB pakalpojumu rezultatīvie rādītāji (saņēmēju, pakalpojuma sniedzēju skaits u.c.) un finansējums;
- kāda ir SB pakalpojuma vienas vienības izmaksu mērvienība;
- kāda ir SB pakalpojuma vienas vienības izmaksu noteikšanas metodika;
- kādas ir faktiskās izdevumu pozīcijas atbilstoši SB pakalpojuma saturam;
- kā tiek meklēts potenciālais pakalpojuma sniedzējs;
- kādi pakalpojuma sniedzēji nodrošina SB pakalpojumu sniegšanu (to juridiskais statuss);
- kas veic SB pakalpojumu administrēšanu (klientu reģistrēšanu, uzskaiti, kontroli utt.);
- vai ir klienti, kuriem tiek atteikts SB pakalpojums un kāds ir atteikuma iemesls;
- kā tiek ieviesti klientiem nepieciešamie SB pakalpojumi.

Gadījumos, kad pašvaldības nefinansēja konkrētu SB pakalpojumu, tām tika jautāti iemesli, kāpēc šis SB pakalpojums pašvaldībā netiek finansēts.

Papildus statistiski apstrādājamai informācijai par konkrētiem SB pakalpojumiem aptaujā tika ietverti arī četri atvērta tipa jautājumi, lai gūtu detalizētāku ieskatu SB pakalpojumu organizēšanas un finansēšanas kārtībā. Atvērtajos jautājumos pašvaldību SD tika lūgts skaidrot:

- kā tiek plānots un noteikts pašvaldības budžeta finansējuma sadalījums pa konkrētiem SB pakalpojumiem un kā tiek plānots finansējuma sadalījums starp konkrētiem pakalpojuma sniedzējiem;
- kādi ir klientu atlases kritēriji SB pakalpojumu piešķiršanā;
- kā tiek noteikts atbalsta apmērs (saņemamo SB pakalpojumu skaits un finansējuma apjoms) klientam, kas saņem SB pakalpojumus;
- vai esošās SB pakalpojumu izmaksas (cena) spēj nodrošināt kvalitatīva SB pakalpojuma sniegšanu klientiem.

Atvērtajos jautājumos pakalpojumu sniedzējiem tika lūgts skaidrot:

- kādi ir klientu atlases kritēriji SB pakalpojumu piešķiršanā;

- kā tiek noteikts atbalsta apmērs klientam (SB pakalpojuma un finansējuma apjoms);
- vai esošās SB pakalpojumu izmaksas (cena) spēj nodrošināt kvalitatīva SB pakalpojuma sniegšanu klientiem;
- kādi SB pakalpojumi nepieciešami klientiem un kādam būtu jābūt šo SB pakalpojumu ieviešanas un finansēšanas mehānismam.

1.3 Fokusgrupu diskusijas metodes raksturojums

Apakšnodaļā ir raksturota fokusgrupu diskusiju metode, kas izmantota datu ieguvei pētījumā. Pētījuma ietvaros tika veiktas divas fokusgrupu diskusijas, kurās piedalījās iepriekš atlasīti sociālās jomas eksperti – gan pašvaldību SD vadītāji, gan sociālo pakalpojumu sniedzēji, kuriem ir profesionālās spējas, prasmes, kompetence, pieredze un viedoklis par SB pakalpojumu veidošanu pašvaldībās, to saturu un finansēšanas sistēmu, kā arī par piemērotākā SB pakalpojumu finansēšanas modeļa izvēli.

Fokusgrupu diskusijas tika izmantotas papildus veiktajām aptaujām - ar mērķi iegūt padziļinātu izpratni un detalizētu informāciju par SB pakalpojumu saņemšanas un finansēšanas kārtību, SB pakalpojumu plānošanu, efektīvāko SB pakalpojuma finansēšanas modeli. Fokusgrupu diskusijas vadlīnijas tika strukturētas trīs tematiskās daļās.

Pirmā diskusijas daļa ietvēra jautājumus, kas saistīti ar SB pakalpojumu plānošanu – esošo situāciju un vēlamajām izmaiņām nākotnē. Tika apspriests:

- kādi SB pakalpojumi ir nepieciešami klientiem;
- vai un kāpēc visiem klientiem tiek/netiek nodrošināti nepieciešamie SB pakalpojumi;
- kādā mērā klienti izmanto SB pakalpojumus, kuri tiem nepieciešami;
- kā pašvaldības nosaka SB pakalpojumu attīstības stratēģiju;
- kā pašvaldības nosaka SB pakalpojumu prioritātes;
- kas būtu nepieciešams, lai pašvaldībā veidotos jauni SB pakalpojumi;
- pēc kāda principa kopumā būtu jāveido / jāplāno SB pakalpojumi un šo SB pakalpojumu saturs;
- kāda ir sadarbība starp pašvaldības iestādēm un pakalpojuma sniedzējiem no nevalstiskā sektora, vai un ko tajā nepieciešams mainīt.

Otrā diskusijas daļa ietvēra jautājumus, kas saistīti ar SB pakalpojumu finansēšanas kārtību, aplūkojot gan esošo situāciju, gan ieteikumus finansēšanas sistēmai nākotnē. Tika apspriests:

- kā tiek plānoti rezultatīvie rādītāji un finanšu līdzekļi SB pakalpojumiem;
- vai ir bijusi saskare ar situāciju, kad klientam tiek atteikts SB pakalpojums, jo trūkst finansējuma, nav pakalpojuma sniedzēja vai ir cits atteikuma iemesls;
- kādas ir būtiskākās problēmas SB pakalpojumu administrēšanā un finansēšanā;
- kādi finanšu avoti tiek izmantoti, lai nodrošinātu SB pakalpojumu, vai un kam nākotnē būtu jāmainās;
- kāds būtu efektīvākais SB pakalpojumu sniegšanas veids: (a) pašvaldība pati nodrošina SB pakalpojumus, (b) pašvaldība iepērk SB pakalpojumus;
- kāds būtu labākais finansēšanas modelis – (a) ja pašvaldībām būtu pieejami visi līdzekļi – valsts dotu pašvaldībām mērķdotāciju (nauda seko klientam), (b) ja tiktu veidota “kuponu” sistēma (līdzīgi kā NVA apmācībām);

- kādi SB pakalpojumi ir īstenoti, pateicoties fondu finansējumam.

Trešā diskusijas daļa ietvēra jautājumus, kas saistīti ar SB pakalpojumu ilgtspēju un elastīgumu – SD un pakalpojuma sniedzēju spēju reaģēt uz pārmaiņām un mainīt finansēšanas kārtību. Ekspertiem tika lūgts:

- izteikt viedokli par nepieciešamajiem uzlabojumiem SB pakalpojumu uzskaites, atskaites sistēmas pilnveidei;
- raksturot, cik liela ir pašvaldību SD darbinieku un pakalpojumu sniedzēju iespēja pielāgoties klienta atšķirīgajām vajadzībām, nodrošinot SB pakalpojumu un plānojot atbalstu (piemēram, nodrošināt SB pakalpojumu, kas nav noteikts pašvaldības saistošajos noteikumos, mainot SB pakalpojuma izmaksu komponentes u.c.);
- izteikt viedokli par individuālā budžeta modeli – tā stiprajām un vājajām pusēm.

Fokusgrupu diskusijas notika 2017. gada 2. un 6. jūnijā Labklājības ministrijas telpās. Tajās piedalījās 13 sociālās jomas eksperti. Viena diskusija ilga 2-2,5 stundas.

1.4 Normatīvo aktu analīzes metode un tās mērķis

Pētījuma gaitā tika apzināti, sistematizēti un analizēti dažāda līmeņa ārējie normatīvie akti, t.sk. likumi, MK noteikumi un pašvaldību saistošie noteikumi, kas nosaka pašvaldību pienākumus sociālo pakalpojumu nodrošināšanā, lai apzinātu esošo situāciju, izdarītu secinājumus un sniegtu ieteikumus situācijas uzlabošanai.

Likumi un MK noteikumi tika apkopoti, izmantojot interneta vietni www.likumi.lv, pašvaldību saistošie noteikumi sākotnēji tika apzināti, izmantojot katras pašvaldības mājaslapā pieejamo informāciju, pēc tam šī iegūtā informācija tika nosūtīta katrai pašvaldībai pārbaudei un papildināšanai. Pašvaldības tika lūgtas norādīt arī tos SB pakalpojumus, kas tiek nodrošināti, bet nav minēti normatīvajos aktos, kā arī norādīt pabalstus, kas tiek novirzīti SB pakalpojumu apmaksai, ja pašvaldībā tādi ir noteikti.

Informācija tika saņemta no visām 38 pašvaldībām, kas tika izvēlētas padziļinātai izpētei, un apkopota MS Excel programmā.

Personu loku, kurām ir tiesības saņemt sociālos pakalpojumus, kā arī šo pakalpojumu samaksas un finansēšanas principus, regulē vairāki likumi un virkne MK noteikumu.

Likumi

- 1995. gada 7. septembra likums “Par sociālo drošību”;
- 2002. gada 31. oktobra “Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums”;
- 1995. gada 12. aprīļa likums “Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem”;
- 1999. gada 9. septembra “Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieku un Černobiļas atomelektrostacijas avārijas rezultātā cietušo personu sociālās aizsardzības likums”;
- 2009. gada 15. jūnija “Patvēruma likums”;
- 2007. gada 25. janvāra likums “Par cilvēku tirdzniecības upuru uzturēšanos Latvijas Republikā”;
- 2010. gada 20. maija “Invaliditātes likums”.

MK noteikumi

Sociālo pakalpojumu saņemšana

- Ministru kabineta 2006. gada 6. novembra noteikumi Nr.914 “Kārtība, kādā no psihoaktīvām vielām atkarīgās personas saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus”;
- Ministru kabineta 2006. gada 31. oktobra noteikumi Nr.889 “Noteikumi par kārtību, kādā cilvēku tirdzniecības upuri saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, un kritērijiem personas atzīšanai par cilvēku tirdzniecības upuri”;
- Ministru kabineta 2008. gada 21. aprīļa noteikumi Nr.288 “Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņemšanas kārtība”;
- Ministru kabineta 2009. gada 31. marta noteikumi Nr.279 “Noteikumi par kārtību, kādā personas saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus sociālās rehabilitācijas institūcijās, un prasībām sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniedzējiem”;
- Ministru kabineta 2009. gada 15. decembra noteikumi Nr.1472 “Kārtība, kādā Latvijas Neredzīgo biedrība un Latvijas Nedzirdīgo savienība sniedz sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un nodrošina tehniskos palīg līdzekļus - tiftelotekniku un surdotekniku”;
- Ministru kabineta 2009. gada 15. decembra noteikumi Nr.1474 “Tehnisko palīg līdzekļu noteikumi”;
- Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumi Nr.1613 “Kārtība, kādā nepieciešamo palīdzību sniedz bērnam, kurš cietis no prettiesiskām darbībām”;
- Ministru kabineta 2010. gada 21. decembra noteikumi Nr.1170 “Par kārtību, kādā personas ar invaliditāti saņem atbalstu mājokļa pielāgošanai, un atbalsta saņemšanas nosacījumiem”;
- Ministru kabineta 2010. gada 28. decembra noteikumi Nr.1207 “Noteikumi par personai ar prognozējamu invaliditāti prioritāri sniedzamo invaliditātes riska mazināšanai paredzēto pakalpojumu veidiem, apjomu, saņemšanas nosacījumiem un saņemšanas kārtību”;
- Ministru kabineta 2010. gada 28. decembra noteikumi Nr.1208 “Par psihologa pakalpojuma apjomu personai līdz 18 gadiem, kurai pirmreizēji noteikta invaliditāte un kura dzīvo ģimenē, kā arī tās likumiskajam pārstāvim, un pakalpojuma saņemšanas kārtību”;
- Ministru kabineta 2010. gada 28. decembra noteikumi Nr.1209 “Noteikumi par prognozējamās invaliditātes, invaliditātes un darbības zaudējuma noteikšanas kritērijiem, termiņiem un kārtību”;
- Ministru kabineta 2011. gada 4. janvāra noteikumi Nr.9 “Noteikumi par individuālo rehabilitācijas plānu personai ar prognozējamu invaliditāti un personai ar invaliditāti”;
- Ministru kabineta 2012. gada 17. aprīļa noteikumi Nr.271 “Kārtība, kādā personas saņem profesionālās rehabilitācijas pakalpojumus”;
- Ministru kabineta 2012. gada 9. oktobra noteikumi Nr.695 “Kārtība, kādā piešķir un finansē asistenta pakalpojumu izglītības iestādē”;
- Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumi Nr.790 “Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas kārtība no vardarbības cietušām un vardarbību veikušām pilngadīgām personām”;

- Ministru kabineta 2000. gada 12. decembra noteikumi Nr.431 "Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām";
- Ministru kabineta 2003. gada 3. jūnija noteikumi Nr.291 "Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem".

Samaksas kārtība par sociālajiem pakalpojumiem

- Ministru kabineta 2011. gada 10. maija noteikumi Nr.355 "Noteikumi par Sociālās integrācijas valsts aģentūras sniegto publisko maksas pakalpojumu cenrādi";
- Ministru kabineta 2013. gada 24. septembra noteikumi Nr.901 "Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestāžu maksas pakalpojumu cenrādis";
- Ministru kabineta 2003. gada 27. maija noteikumi Nr.275 "Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu samaksas kārtība un kārtība, kādā pakalpojuma izmaksas tiek segtas no pašvaldības budžeta";
- Ministru kabineta 2009. gada 22. decembra noteikumi Nr.1536 "Noteikumi par ārpusģimenes aprūpes pakalpojumu samaksas kārtību un apmēru".

MK noteikumi, kas nosaka, kā īstenojami Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" uz sociālajiem pakalpojumiem attiecināmi specifiskie atbalsta mērķi

- Ministru kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumi Nr. 91 Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.2.2. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem" 9.2.2.2. pasākuma "Sociālo pakalpojumu atbalsta sistēmas pilnveide" īstenošanas noteikumi;
- Ministru kabineta 2015. gada 20. oktobra noteikumi Nr. 600 Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" Eiropas Reģionālās attīstības fonda 9.3.1. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā" 9.3.1.2. pasākuma "Infrastruktūras attīstība funkcionēšanas novērtēšanas un asistīvo tehnoloģiju (tehnisko palīgīdzekļu) apmaiņas fonda izveidei" īstenošanas noteikumi;
- Ministru kabineta 2015. gada 20. oktobra noteikumi Nr. 601 Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" Eiropas Sociālā fonda 9.1.4. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto iedzīvotāju integrāciju sabiedrībā un darba tirgū" 9.1.4.2. pasākuma "Funkcionēšanas novērtēšanas un asistīvo tehnoloģiju (tehnisko palīgīdzekļu) apmaiņas sistēmas izveide un ieviešana" īstenošanas noteikumi;
- Ministru kabineta 2015. gada 30. jūnija noteikumi Nr.352 Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.1.4. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt diskriminācijas riskiem pakļauto iedzīvotāju integrāciju sabiedrībā un darba tirgū" 9.1.4.1. pasākuma "Profesionālā rehabilitācija" īstenošanas noteikumi;
- Ministru kabineta 2015. gada 16. jūnija noteikumi Nr. 313 Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.2.2. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un

- ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.1.pasākuma “Deinstitutionalizācija” īstenošanas noteikumi;
- Ministru kabineta 2016. gada 20. decembra noteikumi Nr. 871 Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 9.3.1. specifiskā atbalsta mērķa “Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā” 9.3.1.1. pasākuma “Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitutionalizācijas plānu īstenošanai” pirmās un otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi.

Pētījumā izvēlēto 38 pašvaldību saistošo noteikumu, kas regulē SB pakalpojumu sniegšanas samaksas kārtību, apkopojums ir pieejams elektroniskā veidā un pievienots šim nodevumam (skatīt Pielikumu Nr. 2).

2 Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanas un finansēšanas kārtība 38 pašvaldībās

Nodaļā sniegts kopsavilkums par īstenotajām aktivitātēm atbilstoši iepriekš aprakstītajai metodoloģijai, t.i., raksturots normatīvo aktu ietvars SB pakalpojumu sniegšanai, veikta aptaujas rezultātu un fokusgrupu diskusiju kvantitatīvā analīze par SB sociālo pakalpojumu sniegšanas un finansēšanas kārtību pašvaldībās.

2.1 Normatīvo aktu ietvars sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanai

Normatīvajos aktos (Likumi, MK noteikumi) iekļautas SB pakalpojumu definīcijas, noteikta saņemšanas kārtība, mērķauditorija, prasības pakalpojumu sniedzējiem, t.sk. valsts finansētajiem SB pakalpojumiem paredzēts detalizēts regulējums. Savukārt pašvaldība par saviem budžeta līdzekļiem nodrošina tādus SB pakalpojumus, pēc kuriem pašvaldībā ir pieprasījums. Saskaņā ar Normatīvajiem aktiem pašvaldības var nodrošināt šādus sociālos pakalpojumus:

1. Aprūpes mājās pakalpojumi;
2. Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju sniegtie pakalpojumi:
 - 2.1. no tiem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pilngadīgām personām sniegtie pakalpojumi;
 - 2.2. no tiem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju bērniem sniegtie pakalpojumi;
3. Patversmju un naktspatversmju sniegtie pakalpojumi;
4. Dienas aprūpes centru sniegtie pakalpojumi, no tiem:
 - 4.1. dienas aprūpes centru sniegtie pakalpojumi personām ar garīga rakstura traucējumiem;
 - 4.2. dienas aprūpes centru sniegtie pakalpojumi personām ar fiziska rakstura traucējumiem;
 - 4.3. dienas aprūpes centru sniegtie pakalpojumi bērniem ar invaliditāti;
 - 4.4. no tiem dienas aprūpes centru sniegtie sociālie pakalpojumi bērniem no trūcīgām ģimenēm un ģimenēm, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi;
 - 4.5. dienas aprūpes centru sniegtie pakalpojumi pensijas vecuma personām;
 - 4.6. pārējie dienas aprūpes centru sniegtie pakalpojumi;
5. Krīzes centru sniegtie, krīzes tālruņa un uzticības tālruņa nodrošinātie pakalpojumi:
 - 5.1. krīzes centru sniegtie pakalpojumi;
 - 5.2. krīzes tālruņa un uzticības tālruņa nodrošinātie pakalpojumi;
6. Servisa dzīvokļa nodrošinātie pakalpojumi (personām ar smagiem funkcionāliem traucējumiem);
7. Grupu mājas (dzīvokļa) nodrošinātie pakalpojumi (personām ar garīga rakstura traucējumiem);
8. Specializēto darbnīcu nodrošinātie pakalpojumi (personām ar redzes un dzirdes invaliditāti, personām ar garīga rakstura traucējumiem);
9. Personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas nodrošinātie sociālie pakalpojumi;
10. Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi no psihoaktīvām vielām atkarīgām personām;
11. Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi no prettiesiskām darbībām cietuši bērniem;
12. Pusceļa mājas pakalpojums;

13. Sociālās rehabilitācijas pakalpojums no vardarbības cietušām pilngadīgām personām;
14. Sociālās rehabilitācijas pakalpojums vardarbību veikušām pilngadīgām personām.

Uzskaitījumā ir arī tādi sociālie pakalpojumi, kurus nodrošina par valsts budžeta līdzekļiem un no 10. līdz 14.punktam minētos SB pakalpojumus nepieciešamības gadījumā var sniegt arī pašvaldība, ja ar valsts garantēto apjomu nepietiek vai ir radušies citi apstākļi. Piemēram, Liepājā pašvaldība finansē sociālās rehabilitācijas pakalpojumus no psihoaktīvām vielām atkarīgām personām.

Pētījumā netika padziļināti analizēti ilgstošās aprūpes pakalpojumi un valsts finansētie pakalpojumi.

38 izvēlētajās pašvaldībās sociālo pakalpojumu saņemšanas un samaksas kārtību, t.sk. pabalstus, kas tiek novirzīti sociālo pakalpojumu apmaksai, reglamentē 91 saistošie noteikumi (atsevišķi netika uzskaitīti šo saistošo noteikumu grozījumi, kas ir noformēti kā atsevišķi saistošie noteikumi). Visās izvēlētajās pašvaldībās ir viens vai vairāki sociālos pakalpojumus reglamentējoši saistošie noteikumi (skatīt Pielikumu Nr.2). Analizējot apkopoto informāciju, tika konstatēts, ka pašvaldībām ir atšķirīga pieeja attiecībā uz sociālo pakalpojumu normatīvo regulējumu:

- ir pašvaldības, kas visu piedāvāto sociālo pakalpojumu regulējumu ir ietvērušas vienos saistošajos noteikumos (piemēram, Jelgava, Jūrmala, Liepāja, Rēzekne, Valmiera);
- ir pašvaldības, kurām, papildus vispārējiem sociālos pakalpojumus reglamentējošiem saistošajiem noteikumiem, ir atsevišķi apstiprināti saistošie noteikumi aprūpes mājās pakalpojumam (piemēram, Amatas novads, Dagdas novads, Mazsalacas novads, Ozolnieku novads);
- Baltinavas un Nīcas pašvaldībās vienīgais sociālais pakalpojums, kam ir apstiprināti saistošie noteikumi, ir aprūpe mājās;
- Aizputes, Kandavas, Rojas, Rugāju, Saldus, Sējas u.c. pašvaldībās ar saistošajiem noteikumiem tiek regulēta kārtība, kādā pašvaldības sniedz palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā. Sējas novadā šie ir vienīgie saistošie noteikumi, kas skar sociālos pakalpojumus;
- Ventspilī ir izstrādāti saistošie noteikumi kārtībai, kā tiek ierīkoti pandusi un pacēlāji personām ar kustību traucējumiem mājokļa vides pieejamībai. Bauskas novadā ar saistošajiem noteikumiem nosaka kārtību, kā šim pakalpojumam tiek piešķirts pabalsts.

Ziņojuma autoru sagatavotajā datu bāzē apkopotā informācija liecina (skatīt Pielikumu Nr. 3), ka no 38 pašvaldībām, kas tika izvēlētas padziļinātai analīzei:

- gandrīz visās pašvaldībās tiek sniegts kāds sociālais pakalpojums bez atbilstoša normatīvā regulējuma, kas balstās uz vispārējiem principiem, kas noteikti Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā, MK noteikumos, vai arī pakalpojums tiek piešķirts ar īpašu domes lēmumu. Piemēram, 29.09.2016. Baltinavas novada domes lēmums (8§) “Par V.L. ieviešanu ilgstošas sociālās aprūpes institūcijā un sociālā pakalpojuma apmaksu” un (9§) “Par A.V. ieviešanu ilgstošas sociālās aprūpes institūcijā un sociālā pakalpojuma apmaksu”;
- aprūpes mājās pakalpojums ar pašvaldību saistošajiem noteikumiem tiek regulēts 36 pašvaldībās, bet faktiski sniegts 34 pašvaldībās, minētajam pakalpojumam nav

izstrādāti saistošie noteikumi Sējas un Krāslavas novados. Sējas novadā šis pakalpojums netiek sniegts, bet Krāslavas novadā iedzīvotāji saņem arī aprūpes pabalstu, savukārt Dundagas, Rugāju un Kocēnu novados šim pakalpojumam ir izstrādāts normatīvais regulējums, bet tas netiek sniegts;

- 28 pašvaldību saistošajos noteikumos ir minēti ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju sniegtie pakalpojumi (Aizputes novadā saistošie noteikumi ir izstrādes stadijā) (faktiski pakalpojums tiek sniegts visās 38 pašvaldībās);
- patversmju pakalpojumu saskaņā ar saistošajiem noteikumiem var saņemt visu lielo pilsētu, kā arī Alūksnes, Dobeles, Talsu un Tukuma novadu iedzīvotāji, (faktiski pakalpojums tiek sniegts 16 pašvaldībās);
- DAC pakalpojumi ir minēti 14 pašvaldību saistošajos noteikumos un krīzes centra pakalpojumi – 10 pašvaldību saistošajos noteikumos (faktiski DAC pakalpojums tiek sniegts 21 pašvaldībā un krīzes centra pakalpojums – 12 pašvaldībās);
- servisa dzīvokļa nodrošinātie pakalpojumi (personām ar smagiem funkcionāliem traucējumiem) ir minēti Tērvetes un Jūrmalas pašvaldību saistošajos noteikumos, grupu mājas (dzīvokļa) nodrošinātie pakalpojumi (personām ar garīga rakstura traucējumiem) – 5 pašvaldību saistošajos noteikumos, bet specializēto darbnīcu pakalpojumi (personām ar redzes un dzirdes invaliditāti, personām ar garīga rakstura traucējumiem) ir minēti tikai Jūrmalas saistošajos noteikumos (faktiski servisa dzīvokļa pakalpojums tiek sniegts 1 pašvaldībā, grupu māju – 6 pašvaldībās un specializēto darbnīcu pakalpojums – 3 pašvaldībās);
- 9 pašvaldību saistošajos noteikumos ir minēts, ka tiek sniegts psihologa pakalpojums. Faktiski šis pakalpojums ir pieejams gandrīz visās pašvaldībās;
- 9 pašvaldību saistošajos noteikumos ir minēts, ka tiek nodrošināti sociālās rehabilitācijas pakalpojumi no psihoaktīvām vielām atkarīgām personām (faktiski, balstoties uz pieejamiem datiem, pakalpojums tiek sniegts 1 pašvaldībā);
- sociālās rehabilitācijas pakalpojums no vardarbības cietušām pilngadīgām personām un vardarbību veikušām pilngadīgām personām ir noteikts attiecīgi 5 un 4 pašvaldību saistošajos noteikumos (faktiski šos pakalpojumus ir saņēmusi klienti attiecīgi 21 un 13 pašvaldībās). Kā tika minēts sākotnējā ziņojumā, šie pakalpojumi pēc personas pieprasījuma tiek nodrošināti attiecīgajā pašvaldībā;
- Krāslavas novada pašvaldībai nav saistošo noteikumu par sociālajiem pakalpojumiem, kaut arī faktiski šajā pašvaldībā tiek finansēti divi sociālie pakalpojumi - aprūpes mājās pakalpojums un pakalpojums institūcijā;
- arī Sējas novadā nav izstrādāti saistošie noteikumi sociālajiem pakalpojumiem, vienīgais pašvaldības pirktais sociālais pakalpojums ir ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju sniegtie sociālie pakalpojumi. Lai arī šim pakalpojumam nav izstrādāts normatīvais regulējums, detalizēta informācija par šī pakalpojuma saņemšanas un samaksas kārtību ir pieejama pašvaldības interneta vietnē.

Ir virkne citu pašvaldību nodrošinātu **sociālo pakalpojumu, kas ir definēti pašvaldību saistošajos noteikumos** (pašvaldības iniciatīva), piemēram, sociālo dzīvokļu izīrēšana, iedzīvotāju nodrošināšana ar pagaidu dzīvojamo telpu krīzes situācijās, higiēnas

pakalpojumi, specializētā autotransporta pakalpojums, Portidžas agrīnās korekcijas apmācības pakalpojums bērniem u.c.

Indikatīvās kopsakarības ir sekojošas:

- 17 pašvaldību saistošajos noteikumos ir minēts, ka tiek sniegti sociālās rehabilitācijas pakalpojumi, konkrēti nenorādot pakalpojuma saņēmēju grupu;
- 6 pašvaldību saistošajos noteikumos ir minēts, ka tiek veidotas atbalsta un pašpalīdzības grupas (faktiski pakalpojums tiek sniegts vismaz 7 pašvaldībās);
- 9 pašvaldību saistošajos noteikumos ir minēts, ka tās nodrošina psihologa pakalpojumus (faktiski šis pakalpojums tiek sniegts praktiski visās pašvaldībās);
- 13 pašvaldību saistošajos noteikumos ir minēts, ka tās izīrē sociālos dzīvokļus un nodrošina personas ar pagaidu mājokli;
- 13 pašvaldību saistošajos noteikumos ir minēts, ka dažādām sociāli mazaizsargātām grupām ir pieejami higiēnas pakalpojumi, t.i., dušas, veļas mazgāšanas vai citi tamlīdzīgi pakalpojumi.

Detalizēts sniegto sociālo pakalpojumu uzskaitījums, kas ir minēts 38 izvēlēto pašvaldību saistošajos noteikumos, ir pieejams elektroniski un pievienots Pielikumā Nr. 3.

Pašvaldībās tiek sniegta virkne **sociālo pakalpojumu, kas nav definēti pašvaldību saistošajos noteikumos**, bet par kuriem informācija ir atrodama pašvaldību mājaslapās un/vai pašvaldību speciālisti paši tos atzīmēja aptaujas ietvaros.

Vairākas pašvaldības ir norādījušas, ka tajās tiek nodrošināti sociālās rehabilitācijas pakalpojumi, bet to veidi nav minēti pašvaldību saistošajos noteikumos.

3 pašvaldībās ir izveidoti dienas centri, kuru darbību neregulē attiecīgā novada saistošie noteikumi. Piemēram, Aizkraukles novadā sociālā dienesta vadībā darbojas gan dienas centrs personām ar īpašām vajadzībām, gan dienas centrs bērniem no sociāli mazaizsargātām ģimenēm; savukārt Aizputes novadā darbojas Sociālā dienesta struktūrvienība “Daudzfunkcionālais sociālo pakalpojumu centrs”, kas apvieno novada nevalstisko organizāciju telpas, gan krīzes istabas un dienas centru bērniem un jauniešiem ar īpašām vajadzībām; dienas centrs, kurā dienas laikā tiek nodrošināti sociālās rehabilitācijas pakalpojumi, sociālo prasmju attīstība, izglītošana un brīvā laika pavadīšanas iespējas, ir izveidots arī Preiļos.

Pašvaldībās ir sociālie pakalpojumi, kuri nav definēti pašvaldību saistošajos noteikumos, jo ir pieejami (ir bijuši pieejami) uz noteiktu laiku kāda sociālā projekta ietvaros, piemēram, Bauskas novadā ģimenes asistenta pakalpojums, bērnu emocionālās audzināšanas programma, atbalsta grupas bērniem un jauniešiem no riska ģimenēm, atbalsta grupa vecākiem no riska ģimenēm, vai Ozolnieku novadā aprūpes pakalpojums bērniem ar invaliditāti līdz 4 gadiem un “Atelpas brīža” pakalpojums bērniem ar invaliditāti līdz 18 gadiem projekta “Atver sirdi Zemgalē” ietvaros.

Detalizēta informācija par to, kādi sociālie pakalpojumi tiek regulēti ar normatīviem aktiem un kādi vispār tiek sniegti 38 izvēlētajās pašvaldībās, ir pieejama elektroniskā veidā un Pielikumos Nr. 4 un 5.

Vairākās pašvaldībās tiek piešķirti **pabalsti, kurus paredzēts novirzīt sociālo pakalpojumu apmaksai**, t.i.:

- pabalsts aprūpes mājās nodrošināšanai (8 pašvaldībās), kurās ir pieejams arī aprūpes mājās pakalpojums;
- pabalsts sociālās rehabilitācijas mērķu sasniegšanai, t.i., lai novērstu vai mazinātu invaliditātes, darbnespējas, brīvības atņemšanas, soda izciešanas, atkarības vai vardarbības un citu faktoru izraisītās negatīvās sociālās sekas klienta dzīvē, nodrošinātu sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā (6 pašvaldībās);
- pabalsts mājokļa pielāgošanai personām, kuras pārvietojas riteņkrēslā (2 pašvaldībās);
- pabalsts novada bērniem un trūcīgām vai maznodrošinātām pilngadīgām personām klīniskā psihologa apmeklējuma apmaksai (1 pašvaldībā);
- ikgadējs pabalsts rehabilitācijai Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem 25,00 euro kalendārajā gadā (1 pašvaldībā) (skatīt Pielikumu Nr. 6).

2.2 Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanas un finansēšanas kārtība pašvaldībās – aptaujas rezultātu kvantitatīvā analīze

Apakšnodaļā sniegts kopsavilkums par padziļinātai analīzei izvēlēto 38 pašvaldību SD finansētiem un līdzfinansētiem SB pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzēju sniegtajiem SB pakalpojumiem, balstoties uz divu aptauju - pašvaldību SD un pakalpojumu sniedzēju aptauju – rezultātiem.

Ar SB pakalpojumiem tiek apzīmēti visi sociālie pakalpojumi, ko finansē vai līdzfinansē pašvaldība (t.sk. tie pakalpojumi, kurus finansē dalīti - pašvaldība un valsts), izņemot ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus institūcijās, t.sk., pansijas un īslaicīgā aprūpe “sociālajās gultās”. Aptaujās netika analizēta informācija par tādiem pakalpojumiem, kuri saistīti ar veselības aprūpes pakalpojumu, dzīvesvietas nodrošināšanu vai tās uzlabošanu, klienta transportēšanu, brīvā laika pavadīšanu, kā arī par tādiem sociālās aprūpes pakalpojumiem institūcijās, kuri pēc satura pielīdzināmi ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumam.

Apakšnodaļā ir veikta rezultātu kvantitatīvā analīze, rezultātus strukturējot 15 tematiskās sadaļās. Apakšnodaļā ir apkopotas aptaujās gūtās atbildes par SB pakalpojumu mērķa grupām, SB pakalpojumu finansēšanas avotiem, finansēšanas un nodrošināšanas kārtību, SB pakalpojumu izdevumu pozīcijām, sasniedzamo rezultātu plānošanu, SB pakalpojumu atteikuma iemesliem klientiem, kā arī informācija par pakalpojumu sniedzējiem juridisko statusu.

Statistika par SB pakalpojumiem un tiem izlietoto finansējumu 38 pašvaldībās

Salīdzinot ar visu 119 pašvaldību statistikas rādītājiem par 2015. gadu, aplūkoto 38 pašvaldību sociālā budžeta daļa veido 39,46% no visu (119) pašvaldību sociālā budžeta valstī kopumā, savukārt 38 pašvaldību sociālajiem pakalpojumiem izlietotais finansējums veido 39,98 % no visu (119) pašvaldību sociālā budžeta.

Padziļinātai analīzei izvēlētajās 38 pašvaldībās 2015. gadā sociālais budžets⁸ veido 5,03% no pašvaldību kopējā budžeta⁹ (skatīt 2. tabulu), bet sociālajiem pakalpojumiem pašvaldībās tiek tērēti 3,29% no pašvaldību kopējā budžeta, kur finansējums SB pakalpojumiem veido 34,89%. Šīs pašvaldības vidēji 86,91% SB pakalpojumus nodrošina pašas. No iepirktajiem SB pakalpojumiem 51,33% iepērk no citām pašvaldībām un 48,67% iepērk no NVO vai citiem pakalpojuma sniedzējiem. Aplūkotajās 38 pašvaldībās sociālos pakalpojumus ir saņēmušas 29 611 personas, SB pakalpojumus – 26 192 personas. Aplūkotajās 38 pašvaldībās sociālo pakalpojumu klientu skaits veido 39,96% no kopējā sociālos pakalpojumu saņēmēju skaita, un SB sociālos pakalpojumus saņēmušo skaits veido 40,32 % (skatīt 2. tabulu) no aplūkoto pašvaldību sociālo pakalpojumu saņēmēju skaita.

⁸ Pārskati par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību novada/republikas pilsētas pašvaldībās par 2015. gadu

⁹ Valsts kases dati - Pašvaldību Gada pārskati par 2015. gadu pēc uzkrāšanas principa

2. tabula

SB pakalpojumu sniegšanas un finansēšanas statistikas rādītāji pašvaldībās (EUR), 2015. gads

Rādītājs	38 pašvaldības
Sociālais budžets	42 787 320
<i>% no pašvaldības budžeta</i>	5,03%
Sociālais budžets uz 1 iedz.	60,59
Sociālajiem pakalpojumiem izlietotais finansējums, no tiem:	27 939 404
<i>pakalpojumiem institūcijās</i>	18 190 694
<i>SB sociālajiem pakalpojumiem</i>	9 748 710
Sociālos pakalpojumus saņēmušo skaits, no tiem:	29 611
<i>pakalpojumiem institūcijās vidēji gadā</i>	3 419
<i>SB sociālajiem pakalpojumiem gadā</i>	26 192
Sociālajiem pakalpojumiem izlietotais finansējums uz 1 pakalpojuma saņēmēju, no tiem:	943,55
<i>pakalpojumiem institūcijās uz 1 klientu</i>	372,20
<i>SB sociālajiem pakalpojumiem uz 1 klientu</i>	5320,47
Iepirktajiem pakalpojumiem institūcijās izlietotais finansējums, no tiem:	2 635 792
<i>no NVO un privātpersonām</i>	791 123,43
Iepirktajiem SB sociālajiem pakalpojumiem izlietotais finansējums, no tiem:	1 020 145
<i>no NVO un privātpersonām</i>	988 397
SB sociālo pakalpojumus saņēmušo unikālo klientu skaits, no tiem:	20 824
<i>Bērni ar funkcionāliem traucējumiem, kuriem VDEĀK ir noteikusi invaliditāti¹⁰</i>	431
<i>Pilngadīgas personas ar GRT¹¹</i>	745

Avots: Pašvaldību sniegtie dati

27 no 38 pašvaldībām pētījuma ietvaros iesniedza statistikas datus par pilngadīgu personu ar GRT un / vai bērnu ar FT skaitu, kas 2015. gadā ir saņēmušas SB pakalpojumus. Attiecīgi 2015. gadā pilngadīgas personas ar GRT veidoja kopskaitā 3,1% no SB pakalpojumiem saņēmušajiem unikālajiem klientiem, savukārt bērni ar FT veidoja 1,8% no SB pakalpojumiem saņēmušajiem unikālajiem klientiem. Pēc LM ekspertu sniegtās informācijas, daudzas pašvaldības, sniedzot informāciju par SB pakalpojumu saņēmēju skaitu (gan kopskaitu, gan sadalījumā pēc dzimumiem un vecumiem u.c. griezumiem), norādīja, ka neveic sociālo pakalpojumu un to saņēmēju skaita, t.sk., personu ar GRT un personu ar FT, uzskaiti sistēmā SOPA. Līdz ar to iepriekšminētā informācija nav precīza, bet tā tomēr sniedz priekšstatu par aptuvenu SB pakalpojumu saņēmēju - pilngadīgu personu ar GRT un bērnu ar FT skaitu. Tāpēc, lai nākotnē varētu veikt datus balstītu nozares attīstības tendenču analīzi, izmantojot šo informāciju stratēģisku lēmumu pieņemšanā, pašvaldībām jānosaka kā obligātu sociālo pakalpojumu un to saņēmēju skaita, t.sk., personu ar GRT un personu ar FT, uzskaiti sistēmā SOPA.

¹⁰ 38 pašvaldību sniegtie statistikas dati par finansētajiem SB pakalpojumiem pašvaldībā.

Informāciju par SB pakalpojumu unikālajiem klientiem šajā grupā ir sniegušas 20 pašvaldības, 18 pašvaldības ir norādījušas atzīmi "0", kas var nozīmēt to, ka šo mērķa grupu personas SB pakalpojumus nav saņēmušas vai arī šāda informācija pašvaldībā nav apkopota.

¹¹ 38 pašvaldību sniegtie statistikas dati par finansētajiem SB pakalpojumiem pašvaldībā.

Informāciju par SB pakalpojumu unikālajiem klientiem šajā grupā ir sniegušas 26 pašvaldības, 12 pašvaldības ir norādījušas atzīmi "0", kas var nozīmēt to, ka šo mērķa grupu personas SB pakalpojumus nav saņēmušas vai arī šāda informācija pašvaldībā nav apkopota.

Biežāk finansētie un līdzfinansētie pašvaldību SB pakalpojumi

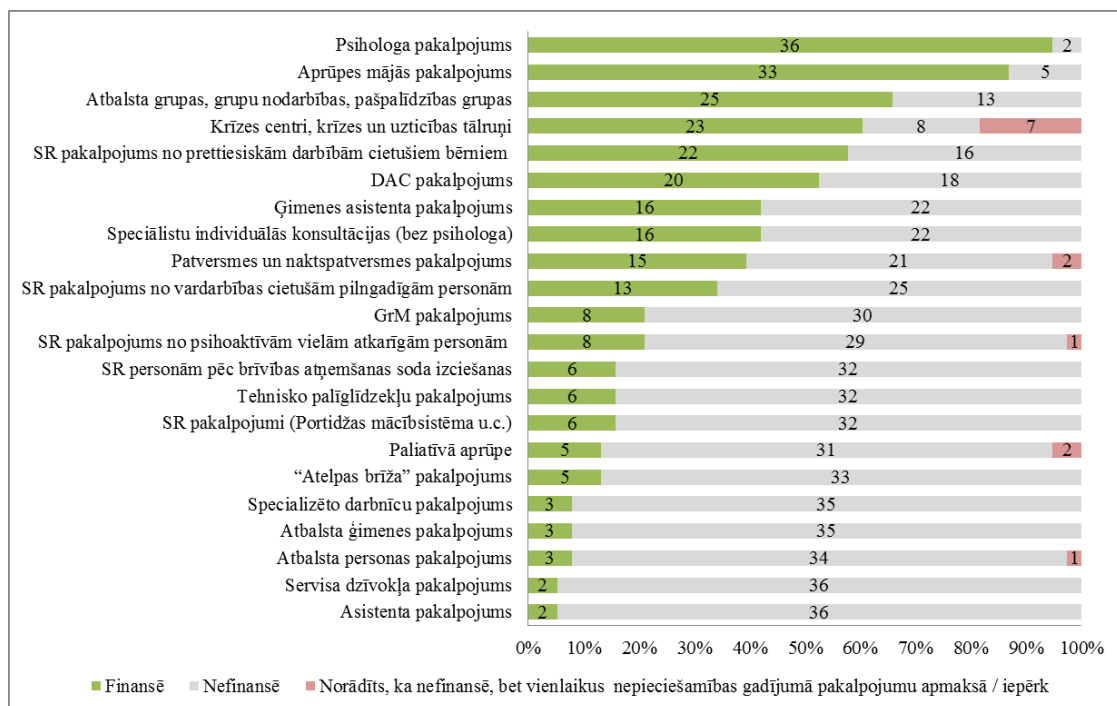
Tā kā Pašvaldību pārskatos pieejamā informācija sniedz nepilnīgu priekšstatu par pašvaldībās finansētajiem SB pakalpojumu veidiem, jo Pašvaldību pārskatos tiek izdalīti tikai tie SB pakalpojumi, kuru sniegšana ir noteikta Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā un MK noteikumos, aptaujā tika pētīts, kādus vēl SB pakalpojumus pašvaldību SD finansē un līdzfinansē. SB pakalpojumi 38 pašvaldībās, kuri ir definēti pašvaldību pārskatos, veido 59,89% no kopējiem SB pakalpojumiem izlietotajiem finanšu līdzekļiem (skatīt 2. tabulu).

Pēc veiktās pašvaldību SD aptaujas rezultātiem secināms, ka visbiežāk pašvaldības **finansē / līdzfinansē** psihologa pakalpojumu un aprūpes mājās pakalpojumu (šos SB pakalpojumus finansē vairāk nekā 30 no 38 pašvaldībām), atbalsta grupas, krīzes centra pakalpojumu, SR pakalpojumus no prettiesiskām darbībām cietušiem bērniem un DAC pakalpojums (šos pakalpojumus finansē 20-30 pašvaldībās no 38 pašvaldībām) (skatīt 1. attēlu). Jāņem vērā, ka šie rezultāti norāda gadījumu skaitu, kad pakalpojums tiek sniegts, un neļauj spriest par finansējuma apmēru un klienta skaita apjomu šiem SB pakalpojumiem.

Tādu SB pakalpojumu gadījumā kā krīzes centra pakalpojums un patversmes pakalpojums, pašvaldības ir norādījušas, ka pakalpojumu nefinansē, tomēr vienlaikus atvērtajās atbildēs ir norādījušas, ka nepieciešamības gadījumā šos SB pakalpojumus apmaksās vai iepirks no pakalpojuma sniedzēja (skatīt 1. attēlu).

1. attēls

Pašvaldību skaits, kuras finansē / līdzfinansē SB pakalpojumus

Bāze: 38 pašvaldību aptauja

Nelielā skaitā gadījumu pašvaldībās tiek finansēts asistenta pakalpojums un servisa dzīvokļa pakalpojums - katru no šiem SB pakalpojumiem finansē tikai divās pašvaldībās (asistenta pakalpojumu Dobeles un Kandavas novados, servisa dzīvokli Tērvetes novadā un Jūrmalas pilsētā). Mazais pašvaldību skaits, kas finansē / līdzfinansē asistenta pakalpojumu ir

skaidrojams ar to, ka tas ir valsts finansēts pakalpojums (Invaliditātes likums, 18.12.2012. Ministru kabineta noteikumi Nr.942 "Kārtība, kādā piešķir un finansē asistenta pakalpojumu pašvaldībā"), līdz ar to pašvaldības reti to finansē no sava budžeta līdzekļiem. Attiecībā uz servisa dzīvokļiem – pašvaldības norāda, ka šis SB pakalpojums netiek finansēts, jo nav pieprasījuma pēc šī SB pakalpojuma un trūkst dzīvojamā fonda šādu dzīvokļu izveidei.

Neliels skaits pašvaldību finansē vai līdzfinansē arī atbalsta personas pakalpojumu¹², atbalsta ģimenes pakalpojumu¹³ un specializēto darbnīcu pakalpojumu¹⁴ (katru no tiem finansē tikai trīs pašvaldībās) (skatīt 1. attēlu). Šo SB pakalpojumu attīstība ir būtiska, lai persona sekmīgi varētu pāriet no dzīves institūcijā uz dzīvi sabiedrībā - lai tā saņemtu nepieciešamo atbalstu patstāvīgai dzīvei. Tāpat šo SB pakalpojumu attīstība mazinās to gadījumu skaitu, kad persona ir spiesta nonākt institucionālā aprūpē, jo tai un tās ģimenei netiek nodrošināts atbalsts dzīvei sabiedrībā. Šie SB pakalpojumi ir arī starp tiem septiņiem SB pakalpojumiem, kuri tiek un tiks nodrošināti DI projekta ietvaros (DI projekta ietvaros tiks nodrošināti šādi SB pakalpojumi: aprūpe mājās, dienas aprūpes centrs, specializētās darbnīcas, grupu dzīvokļi, īslaicīgās sociālās aprūpes pakalpojumi, speciālistu konsultācijas un individuālais atbalsts, atbalsta grupas un grupu nodarbtības).¹⁵

Kā iemesli, kādēļ pašvaldības nefinansē atbalsta personas pakalpojumu un atbalsta ģimenes pakalpojumu, tiek minēta pieprasījuma un pakalpojumu sniedzēju trūkums. Atsevišķas pašvaldības norāda, ka nepieciešamo atbalstu nodrošina sociālais darbinieks un ka pašvaldībā ir izveidota atbalsta nodaļa, vai atbalstu sniedz brīvprātīgie, vai arī atbalstu iespējams saņemt pakalpojuma "ģimenes asistents" ietvaros.

Kā iemesls "atelpas brīža" pakalpojuma nefinansēšanai un nesniegšanai tiek minēts zemais pieprasījums, kā rezultātā šī pakalpojuma uzturēšana ir finansiāli nerentabla. Atsevišķas pašvaldības norāda, ka šis pakalpojums ir izveidots, taču vecāki to neizmanto, jo baidās atstāt savu bērnu citu personu uzraudzībā. Kā arī pašvaldības norāda, ka nepieciešamības gadījumā pakalpojums tiks apmaksāts pabalsta veidā. Vairākas pašvaldības norāda, ka "atelpas brīža" pakalpojums tiks attīstīts DI projekta ietvaros, jautājums tiek risināts un šis pakalpojums tiks iekļauts pašvaldības saistošajos noteikumos, un nepieciešamības gadījumā pašvaldība to finansēs.

Specializēto darbnīcu pakalpojums savukārt pašvaldībās nav attīstīts, jo arī, līdzīgi kā citos iepriekš raksturotajos pakalpojumos, nav pieprasījuma pēc šī pakalpojuma, un neviens pakalpojuma sniedzējs nav vērsies ar šādu pakalpojuma pieprasījumu. Kā arī jāatzīmē, ka šī pakalpojuma izveidei un sniegšanai trūkst kapacitātes (trūkst telpas, finansējums un cilvēkresursi – pakalpojuma sniedzēji). Atsevišķas pašvaldības plāno šo pakalpojumu attīstīt DI projekta ietvaros, piesaistot ERAF līdzekļus.

Lai novērtētu, kurās pašvaldībās SB pakalpojumi ir attīstīti labāk un kurās sliktāk, rezultāti par sniegtajiem SB pakalpojumiem tika analizēti pašvaldību griezumā. Pēc SB pakalpojumu piedāvājumu klāsta visvairāk SB pakalpojumu veidi tiek piedāvāti Dobeles un Tukuma novadā, Jelgavas pilsētā, Kandavas, Talsu, Siguldas un Rojas novados, kā arī

¹² Talsu un Aizputes novadi, Valmieras pilsēta.

¹³ Aizputes un Kandavas novadi, Jelgavas pilsēta.

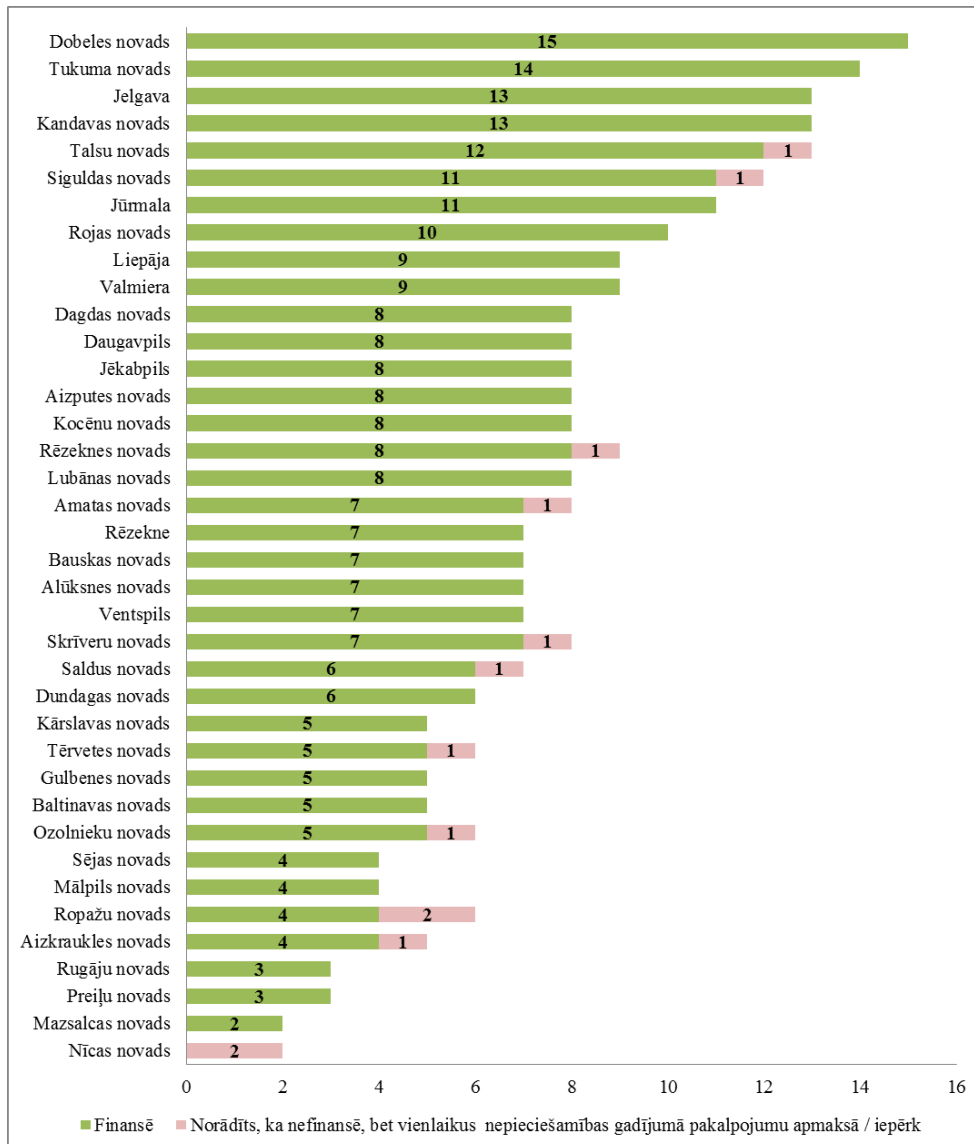
¹⁴ Mālpils un Siguldas novadi, Jūrmalas pilsēta.

¹⁵ Ministru kabineta noteikumi Nr.313, 2015. gada 16. jūnijā, "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.2.2. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt kvalitatīvu institucionāli aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem" 9.2.2.1. pasākuma "Deinstitutionalizācija" īstenošanas noteikumi".

Jūrmalas pilsētā. Salīdzinot ar pārējām 30 pašvaldībām, šīs pašvaldības finansē / līdzfinansē lielāko skaitu SB pakalpojumu veidu – katra pašvaldība nodrošina vairāk nekā desmit SB pakalpojumu veidus (skatīt 2. attēlu).

2. attēls

SB pakalpojumu skaits, ko finansē / līdzfinansē katrā no pašvaldībām

Bāze: 38 pašvaldību aptauja

Nīcas novads ir vienīgā no analizētajām 38 pašvaldībām, kas norādījusi, ka nefinansē nevienu SB pakalpojumu. Vienlaikus pašvaldība norādījusi, ka divus pakalpojumus - patversmju pakalpojumu un krīzes centra pakalpojumu – tā nepieciešamības gadījumā iepērk. Līdz ar to secināms, ka pašvaldība tomēr finansē divus SB pakalpojumus.

Neliels skaits SB pakalpojumu veidu ir pieejami arī Mazsalacas, Preiļu un Rugāju novados – katrā pašvaldībā tiek finansēti divi līdz trīs SB pakalpojumu veidi (skatīt 2. attēlu). Trīs gadījumos tās ir psihologa konsultācijas, divos gadījumos aprūpes mājās pakalpojums un pa vienam gadījumam krīzes centra pakalpojums un atbalsta grupas pakalpojums.

Kopumā 10 no 38 analizētajām pašvaldībām saviem iedzīvotājiem finansē / līdzfinansē piecus vai mazāk nekā piecus SB pakalpojumus (no 22 SB pakalpojumiem, kas tika padziļināti analizēti aptaujās). Starp nacionālas nozīmes attīstības centriem salīdzinoši mazāku skaitu SB pakalpojumu veidus finansē un līdzfinansē Ventpils un Rēzekne, Daugavpils un Jēkabpils (7-8 pakalpojumus) (skatīt 2. attēlu).

Klientu grupas, kas saņem SB pakalpojumus

Pētījuma ietvaros tika analizēta informācija par to, kurām klientu grupām biežāk tiek piedāvāti SB pakalpojumi. Aptaujātie pašvaldību SD vislielāko SB pakalpojumu klāstu piedāvā personām ar GRT (vid. viena pašvaldība sniedz 2,7 SB pakalpojumus), pilngadīgām personām ar invaliditāti (vid. viena pašvaldība sniedz 2,4 SB pakalpojumus), pilngadīgām personām ar FT un krīzes situācijā nonākušām personām (skatīt 3. tabulu)¹⁶. Arī aptaujātie pakalpojumu sniedzēji lielāko klāstu SB pakalpojumus piedāvā tieši personām ar GRT un pilngadīgām personām ar invaliditāti - vid. viens pakalpojuma sniedzējs sniedz attiecīgi 0,9 un 0,6 SB pakalpojumus (skatīt 4. tabulu). Tādējādi secināms, ka personas ar GRT un personas ar invaliditāti ir mērķa grupas, kurām visbiežāk tiek veidoti dažādi SB pakalpojumi un kurām tādējādi ir lielākās iespējas pretendēt uz šo SB pakalpojumu saņemšanu.

3. tabula

Klientu grupas, kas saņem SD finansētos / līdzfinansētos SB pakalpojumus

(pašvaldību skaits, kas norādījušas konkrēto atbildi¹⁷)

SD	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SDz	SpD	SR BrA	SR AtP	SR PrtdrE	SR VrdpP	AtGr. GeN	PP	TP	AtBrP	Gas	AtGP	AfPP	Kons	AsP	citi SR P	PaA	Kopējais atbilstu skaits	Vidējais atbilstu skaits uz 1 pašv.
Valdības pakalpojumi tiek sniegti:																								
<i>Pilngadīgām personām ar garīgu raksturu traucējumiem</i>	17	8	20	6	4	0	2	3	1	1	3	6	15	0	2	9	1	1	4	1	1	0	1030	2,7
<i>Bērniem ar garīgu raksturu traucējumiem</i>	7	0	5	1	4	0	0	0	0	6	0	3	13	0	2	3	0	1	4	0	4	1	540	1,4
<i>Pilngadīgām personām ar funkcionāliem traucējumiem</i>	7	1	20	5	3	2	2	2	1	1	2	4	10	4	2	6	1	1	5	1	0	2	910	2,4
<i>Bērniem ar funkcionāliem traucējumiem</i>	7	0	4	1	4	0	0	0	0	7	0	1	11	2	4	3	0	1	9	1	3	1	590	1,6
<i>Pilngadīgām personām ar invaliditāti</i>	7	2	26	6	3	1	1	2	1	1	4	6	16	4	2	3	0	1	5	0	1	1	930	2,4
<i>Bērniem ar invaliditāti</i>	5	0	5	1	4	0	1	0	0	6	0	1	15	1	2	3	0	1	8	0	3	1	570	1,5
<i>Personām ar redzes traucējumiem</i>	2	0	15	3	1	0	0	2	1	1	1	2	5	0	1	2	0	1	0	0	1	1	390	1,0
<i>Personām ar dzirdes traucējumiem</i>	2	0	15	3	1	0	0	1	1	2	1	2	5	0	1	2	0	1	0	0	1	1	390	1,0
<i>Bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palīku bērniem</i>	2	0	0	1	9	0	0	0	0	10	0	2	17	0	1	3	0	1	1	0	2	0	490	1,3
<i>Personām, kas cietušas no vardarbības</i>	1	0	1	3	10	0	0	2	1	15	9	8	21	0	1	2	0	0	5	0	0	0	790	2,1
<i>Personām, kas atkarīgas no psihotropām vielām</i>	1	0	2	4	2	0	0	2	7	1	2	7	13	0	1	3	0	0	3	0	1	0	490	1,3
<i>Krīzes situācijā nonākušām personām</i>	2	1	6	8	18	0	0	3	1	4	2	8	21	0	2	5	0	2	2	0	1	1	900	2,4
<i>Personām, kas atgriezušās no iedzīvošanas vietas</i>	1	0	0	7	1	0	0	5	1	1	1	3	8	0	1	0	0	0	0	0	1	0	300	0,8
<i>Bezpaumniekiem vai personām bez noteiktas dzīves vietas</i>	1	0	1	15	0	0	0	2	1	1	1	3	6	0	0	0	0	0	0	0	1	1	330	0,9
<i>Cilvēku tirdzniecības upurim</i>	0	0	0	1	1	0	0	1	0	1	1	0	5	0	1	0	0	0	0	0	0	0	110	0,3
<i>Pensijas vecuma personām</i>	6	0	20	4	1	1	0	1	1	1	1	5	10	1	1	1	0	1	0	0	0	3	670	1,8
<i>Cus</i>	2	0	5	0	8	0	0	0	1	5	4	18	14	1	0	12	3	1	7	0	2	2	850	2,2

Bāze: Pašvaldību aptauja

¹⁶ Attēlā šūnās norādīts pašvaldību skaits, kas sniedz katru konkrēto SB pakalpojumu konkrētajai mērķa grupai. Kopējais SB pakalpojumu sniegšanas gadījumu skaits konkrētajai mērķa grupai aprēķināts, summējot pašvaldību skaitu katrā no SB pakalpojumiem.

¹⁷ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilstošu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pašvaldības ir izvēlējušas konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

4. tabula

Klientu grupas, kas saņem pakalpojumu sniedzēju sniegtos SB pakalpojumus

(pakalpojumu sniedzēju skaits, kas norādījuši konkrēto atbildi¹⁸)

Pakalpojuma sniedzēji	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SpD	SR	AtGr, GrN	AtBrP	Gas	Kons	DC	P	Citi SR	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pak. sniedz.
Vai šis pakalpojums tiek sniegts:																
<i>Pilngadīgām personām ar garīga rakstura traucējumiem</i>	7	4	1	1	0	4	2	3	1	2	1	1	0	1	28	0.9
<i>Bērniem ar garīga rakstura traucējumiem</i>	2	0	0	0	0	0	1	3	0	0	1	1	1	0	9	0.3
<i>Pilngadīgām personām ar funkcionāliem traucējumiem</i>	2	1	2	1	0	1	3	2	1	1	1	0	0	1	16	0.5
<i>Bērniem ar funkcionāliem traucējumiem</i>	2	0	0	0	0	0	2	4	0	0	1	1	1	0	11	0.4
<i>Pilngadīgām personām ar invaliditāti</i>	3	1	2	1	0	0	4	4	1	1	1	1	0	1	20	0.6
<i>Bērniem ar invaliditāti</i>	2	0	0	0	0	0	2	3	0	0	1	2	0	0	10	0.3
<i>Personām ar redzes traucējumiem</i>	2	0	2	1	0	0	3	2	0	0	0	0	0	2	12	0.4
<i>Personām ar dzirdes traucējumiem</i>	1	0	2	1	0	0	2	1	0	0	0	1	0	0	8	0.3
<i>Bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem</i>	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	1	1	0	0	5	0.2
<i>Personām, kas cietušas no vardarbības</i>	0	0	0	1	2	0	3	3	0	0	1	0	0	0	10	0.3
<i>Personām, kas atkarīgas no psihoaktīvām vielām</i>	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	5	0.2
<i>Krīzes situācijā nonākušām personām</i>	0	0	1	1	4	0	4	3	0	0	1	0	0	0	14	0.5
<i>Personām, kas atgriezušās no ieslodzījuma vietas</i>	0	0	0	1	1	0	2	1	0	0	0	1	0	0	6	0.2
<i>Bezpajumniekiem vai personām bez noteiktas dzīves vietas</i>	0	0	0	2	1	0	2	0	0	1	0	0	0	0	6	0.2
<i>Cilvēku tirdzniecības upuriem</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0
<i>Pensijas vecuma personām</i>	1	0	3	1	0	0	2	2	0	0	1	1	0	0	11	0.4
<i>Citi</i>	2	1	1	0	2	0	3	8	0	3	0	4	0	0	26	0.8

Bāze: pakalpojumu sniedzēju aptauja

Vērtējot, cik klientu grupas var pretendēt uz SB pakalpojumu saņemšanu, secināms, ka psihologa pakalpojums ir tas SD finansētais SB pakalpojums, kuru ir iespēja saņemt gandrīz visām analīzei pakļautajām klientu grupām (šis SB pakalpojums tiek sniegts vairāk nekā 16 klientu grupām). Liels skaits dažādu mērķa grupu var saņemt arī aprūpes mājās pakalpojumu (šis SB pakalpojums tiek sniegts vairāk nekā 13 klientu grupām). Aprūpes mājās pakalpojums vēsturiski ir viens no pirmajiem SB pakalpojumiem, ko attīstīja pašvaldībās. Tas varētu būt viens no skaidrojumiem, kādēļ pakalpojumu nodrošina tik daudz pašvaldības un tik dažādām mērķa grupām (skatīt 3. tabulu).

Aptaujāto pakalpojumu sniedzēju sniegto SB pakalpojumu gadījumā visvairāk dažādas klientu grupas var saņemt SR pakalpojumus (šos pakalpojumus saņem vairāk nekā 15 dažādas mērķa grupas) un atbalsta grupu pakalpojumus (šo pakalpojumu saņem vairāk nekā 14 mērķa grupas) (skatīt 4. tabulu).

SB pakalpojumu sniedzēju raksturojums un to piesaistīšanas kārtība

Lielākais izaicinājums un drauds SB pakalpojumu attīstībā ir profesionālu un kvalitatīvu pakalpojumu sniedzēju trūkums. Tāpēc pētījumā bija būtiski apskatīt, kas ir tās institūcijas un organizācijas, kas šobrīd sniedz SB pakalpojumus pašvaldībām, un kā pašvaldības piesaista pakalpojumu sniedzējus.

Aptaujas rezultāti apstiprināja to, ka pusē gadījumu pašvaldību finansētos SB pakalpojumus sniedz pašas pašvaldības, t.sk. pašvaldību padotības iestādes un pašvaldības

¹⁸ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pakalpojuma sniedzēji ir izvēlējušies konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

darbinieki. Mazākā skaitā SB pakalpojumus sniedz NVO vai pašnodarbināta persona, kamēr SIA un AS tikai dažos gadījumos (skatīt 5. tabulu).

5. tabula

Pakalpojumu sniedzēju juridiskais statuss SD finansētajos / līdzfinansētajos SB pakalpojumos

(pašvaldību skaits, kas norādījušas konkrēto atbildi¹⁹)

SD	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SDz	SpD	SR BrA	SR AtkP	SR PrtdB	SR VrtdP	AtGr GrN	PP	TP	AtBrP	Gas	AtGP	AtPP	Kons	AsP	cti SR P	PalA	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pašv.	
Kādi pakalpojuma sniedzēji nodrošina pakalpojumu sniegšanu (to juridiskais statuss)?																									
Nevalstiskās organizācijas (biedrības, nodibinājumi, fondi u.c.)	6	0	8	5	12	0	2	3	4	12	5	1	3	0	1	6	0	0	4	0	4	0	76	2.0	
SIA (sabiedrība ar ierobežotu atbildību)	1	1	0	0	1	0	0	0	3	4	2	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	2	18	0.5	
AS (akciju sabiedrība)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0.1	
Pašvaldības struktūrvienība	9	2	5	4	9	0	0	0	0	3	1	5	4	3	3	1	1	0	2	2	1	3	58	1.5	
Pašvaldības iestāde	8	5	11	8	10	2	1	2	2	6	5	14	12	2	1	2	0	1	2	0	1	0	95	2.5	
Valsts iestāde	1	0	0	0	0	0	0	0	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7	0.2	
Pašvaldības darbinieki	1	0	3	1	0	0	0	3	0	0	1	10	10	0	0	0	1	1	0	0	0	0	33	0.9	
Pašnodarbināta persona	2	0	6	0	2	0	0	1	1	11	3	6	10	0	1	7	1	1	8	0	2	0	24	0.7	
Citi	0	0	4	0	0	0	0	0	0	1	2	3	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	13	0.3	

Bāze: Pašvaldību aptauja

Krīzes centra pakalpojums (12 NVO pakalpojuma sniedzēji), SR atkarīgām personām un SR prettiesiskās darbībās cietušiem bērniem (attieciņi, 4 un 12 NVO pakalpojuma sniedzēji) ir tie SB pakalpojumi, kuru sniegšanu biežāk nodrošina tieši NVO (skatīt 5. tabulu).

Attiecībā uz gadījumiem, kad SB pakalpojumus nesniedz pašvaldības iestāde, pašvaldības pakalpojuma sniedzējus visbiežāk piesaista, izmantojot informāciju no SPSR. Bieži pakalpojuma sniedzēji arī paši vērsas pašvaldībā ar sadarbības piedāvājumu, vai tiek veikts iepirkums, vai arī noris konsultācijas ar citām pašvaldībām par iespējamo pakalpojuma sniedzēju piesaisti (skatīt 6. tabulu). Nereti SD norādījuši atbildi "cits", kur visbiežāk pašvaldības ir atzīmējušas, ka pakalpojumu sniedz pašas. Tāpēc SB pakalpojumu sniedzēji netiek meklēti. No citiem atbilžu variantiem tiek norādīts, ka SB pakalpojumu sniedzēju izvēlas pēc tā, cik tuvu tas atrodas klienta dzīvesvietai, SB pakalpojuma sniedzēju izvēlas pēc klienta ieteikumiem un vēlmēm, SB pakalpojuma sniedzēju izvēlas pēc cenu aptaujas.

6. tabula

Kārtība, kādā SD piesaista pakalpojuma sniedzēju tā finansētajos / līdzfinansētajos SB pakalpojumos

(pašvaldību skaits, kas norādījušas konkrēto atbildi²⁰)

SD	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SDz	SpD	SR BrA	SR AtkP	SR PrtdB	SR VrtdP	AtGr GrN	PP	TP	AtBrP	Gas	AtGP	AtPP	Kons	AsP	cti SR P	PalA	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pašv.	
Kā tiek meklēts potenciālais pakalpojuma sniedzējs?																									
Vēicot iepirkumu	6	0	4	1	1	0	1	2	0	4	0	0	3	1	1	4	0	0	0	0	2	0	30	0.8	
Pakalpojuma sniedzēj paši vērsas pašvaldība ar sadarbības piedāvājumu	2	0	11	0	2	0	0	1	2	3	3	0	7	0	1	5	1	1	3	2	4	1	49	1.3	
Sameklējot informāciju par pakalpojuma sniedzēju reģistrā	6	3	5	5	8	0	1	3	5	14	9	3	10	0	0	4	0	0	7	0	0	1	84	2.2	
Konsultējoties ar citām pašvaldībām par to kādi pakalpojuma sniedzēji vietem sniedz pakalpojumus	4	1	5	3	4	1	0	0	0	4	4	4	7	0	0	1	0	0	4	0	0	0	42	1.1	
Citi	12	5	19	8	14	1	1	2	3	8	4	22	22	5	3	6	2	2	8	0	2	3	138	4.0	

Bāze: Pašvaldību aptauja

Savukārt aptaujāto SB pakalpojumu sniedzēju pieredze rāda, ka viņi tiesības sniegt SB pakalpojumu visbiežāk iegūst, piedaloties iepirkumā. Un divas reizes retāk pakalpojuma sniedzējs pats piedāvā SB pakalpojumu pašvaldībai, vērstoties pašvaldībā ar sadarbības piedāvājumu (skatīt 7. tabulu). Atbilžu variantā "cits" SB pakalpojumu sniedzēji norādījuši,

¹⁹ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pašvaldības ir izvēlējušas konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

²⁰ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pašvaldības ir izvēlējušas konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

ka pakalpojuma sniedzējs tika piesaistīts, veicot klientu vajadzību izpēti, iesniedzot projektu un piedaloties projektu konkursā, pēc biedrības iniciatīvas vai valsts deleģētas funkcijas rezultātā.

7. tabula

Kārtība, kādā pakalpojumu sniedzēji ieguvuši tiesības sniegt SB pakalpojumu

(pakalpojumu sniedzēju skaits, kas norādījuši konkrēto atbildi²¹)

Pakalpojuma sniedzēji	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SpD	SR	AtGr, GrN	AtBrP	Ģas	Kons	DC	citū SR P	Citi	Kopējais atbilstošu skaits	Vidējais atbilstošu skaits uz 1 pak. sniedz.
Kā tika piesaistīts pakalpojuma sniedzējs?																
<i>piedaloties iepirkumā</i>	7	4	2	2	3	4	2	5	0	2	0	4	2	0	37	1.2
<i>pats pakalpojums sniedzējs piedāvāja pašvaldībai savus pakalpojumus</i>	2	0	1	0	1	0	4	2	0	1	0	1	0	0	12	0.4
<i>pašvaldības darbinieki vērsās pie pakalpojuma sniedzēja ar piedāvājumu sniegt pakalpojumu</i>	0	0	1	1	0	0	2	3	1	2	0	0	0	0	10	0.3
<i>cits</i>	2	0	0	0	1	0	3	7	0	0	1	1	0	2	17	0.5

Bāze: pakalpojumu sniedzēju aptauja

SB pakalpojumu administrēšanas kārtība

SB pakalpojumu sniegšanā SD pārstāvji un SB pakalpojumu sniedzēji norāda uz birokrātisko slogu, neefektīvu informācijas apmaiņu un atskaišu kārtību. Tāpēc aptaujā tika pētīta SB pakalpojumu administrēšanas kārtība.

Pētījumā tika secināts, ka absolūti lielākajā daļā gadījumu SB pakalpojumus administrē pati pašvaldība (SD). Trīs reizes retāk ir novērojami gadījumi, kad SB pakalpojumu administrēšanu veic pakalpojuma sniedzējs (skatīt 8. tabulu). Šie rezultāti kontekstā ar citiem šajā aptaujā iegūtajiem rezultātiem norāda uz to, ka pašvaldība administrē arī daļu no SB pakalpojumiem, ko sniedz cits (iepirkts) pakalpojuma sniedzējs.

8. tabula

SD finansēto / līdzfinansēto SB pakalpojumu administrēšanas kārtība

(pašvaldību skaits, kas norādījušas konkrēto atbildi²²)

SD	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SDz	SpD	SR BrA	SR AtkP	SR Prtdc B	SR VrakP P	AtGr, GrN	PP	TP	AtBrP	Ģas	AtGP	AtPP	Kons	AsP	citū SR P	PaA	Kopējais atbilstošu skaits	Vidējais atbilstošu skaits uz 1 pašv.
Kas veic pakalpojumu administrēšanu (klientu reģistrēšanu, uzskaiti, kontroli utt.)?																								
<i>Pakalpojumu administrēšanu veic sociālais dienests</i>	16	7	29	12	15	2	2	6	7	18	12	23	33	4	3	16	2	3	12	2	6	3	233	6.1
<i>Pakalpojumu administrēšanu veic pakalpojuma sniedzējs</i>	7	3	7	8	12	1	2	2	2	9	4	4	4	0	1	2	0	0	6	0	0	1	75	2.0
<i>Pašvaldība deleģē funkciju citai institūcijai vai savai struktūrvienībai</i>	5	1	2	1	2	0	0	1	0	2	1	1	2	2	1	0	1	0	1	0	0	2	25	0.7
<i>Cits</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0.1

Bāze: Pašvaldību aptauja

Veicot pētījumu – ekspertu diskusijas, netika iegūta viennozīmīga atbilde uz jautājumu, kura SB pakalpojumu administrēšanas forma ir efektīvāka – pašvaldības SD vai pakalpojuma sniedzēja administrēta. Taču pēc veiktajām ekspertu diskusijām secināms, ka SB pakalpojumu administrēšanu efektīvāk varētu nodrošināt tā iestāde, kas SB pakalpojumu

²¹ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilstošu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pakalpojuma sniedzēji ir izvēlējušies konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

²² Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilstošu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pašvaldības ir izvēlējušas konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

sniedz. Pašvaldību SD būtu galvenokārt jābūt tiem, kuri plāno pakalpojumu stratēģiju un attīstību, kā arī novērtē sasniegtos rezultātus.

Pētījumā arī netika iegūta viennozīmīga atbilde uz jautājumu, vai efektīvāk SB pakalpojumus sniedz pašvaldība vai neatkarīgs pakalpojuma sniedzējs. Pētījumā pieaicinātie eksperti diskusijā norāda, ka galvenais princips, kas būtu jāievēro, ir SB pakalpojuma plānošanas nodalīšana no SB pakalpojuma sniegšanas. Tas nodrošinātu elastīgāku SB pakalpojuma plānošanu un nepieciešamības gadījumā ļautu ātrāk reorganizēt SB pakalpojumu. Ekspertu diskusiju dalībnieki norāda, ka ne vienmēr iepirkts pakalpojuma sniedzējs sniedz kvalitatīvāku SB pakalpojumu, taču atzīst, ka pakalpojuma sniedzējs bieži ir elastīgāks uz situācijas izmaiņām, kā arī ir ieinteresēts kvalitatīva SB pakalpojuma sniegšanā, jo pastāv konkurence ar citiem pakalpojuma sniedzējiem.

SB pakalpojumu finansēšanas avoti

Pētījumā tika analizēta informācija par to, kādi finansējuma avoti tiek izmantoti SB pakalpojumu sniegšanā. Aptaujā tika secināts, ka lielākajā daļā gadījumu pašvaldības SB pakalpojumus finansē no sava budžeta. Trīs reizes retāk tiek izmantots dalītā finansējuma princips (valsts un pašvaldības finansējums) un sešas reizes retāk – klienta iemaksas (skatīt 9. tabulu).

9. tabula

SD sniegto SB pakalpojumu finansēšanas avoti

(pašvaldību skaits, kas norādījušas konkrēto atbildi²³)

SD	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SDz	SpD	SR BrA	SR AĀP	SR PrideB	SR VrdkP P	AtGr, GrN	PP	TP	AtBrP	Gas	AtGP	AtPP	Kons	AsP	citi SR P	PaA	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pašv.	
Kādā ir faktiskie pakalpojumu finansēšanas avoti?																									
<i>Dalītā - finansē gan valsts, gan pašvaldības</i>	5	4	2	0	10	0	0	0	5	20	7	2	8	0	1	1	0	0	2	0	0	0	67.0	1.8	
<i>Pašvaldības</i>	17	4	32	15	17	1	3	6	7	4	5	23	32	4	5	15	3	3	15	2	6	5	224.0	5.9	
<i>Privātais (dažādu organizāciju finansējums)</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.0	0.0	
<i>Ziedojumi</i>	3	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6.0	0.2
<i>Klientu iemaksas</i>	7	1	10	6	4	2	0	0	1	0	0	0	0	3	0	0	0	0	2	0	0	0	3	39.0	1.0
<i>Eiropas Savienības fondi vai citi ārvalstu finanšu instrumenti</i>	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	4.0	0.1	
<i>Cits</i>	2	0	1	0	0	0	0	0	0	3	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	12.0	0.3

Bāze: Pašvaldību aptauja

Arī aptaujāto pakalpojumu sniedzēju sniegtajos SB pakalpojumos situācija raksturojama kā līdzīga. Visbiežāk SB pakalpojumu finansējumu veido pašvaldības finansējums. Vienlaikus, salīdzinot ar SD sniegtajām atbildēm, pakalpojumu sniedzējiem lielākā īpatsvarā gadījumu SB pakalpojumu finansēšanai tiek izmantoti ziedojumi (skatīt 10. tabulu). SB pakalpojuma sniedzēji arī biežāk norādījuši, ka piesaista biedrību, fondu un organizāciju finansējumu, kā arī finansējumu no dažādiem projektiem.

²³ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsas tonis, jo vairāk pašvaldības ir izvēlējušas konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

10. tabula

Pakalpojumu sniedzēju sniegto SB pakalpojumu finansēšanas avoti

(pakalpojumu sniedzēju skaits, kas norādījuši konkrēto atbildi²⁴)

Pakalpojuma sniedzēji	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SpD	SR	AtGr, GrN	AtBrP	Ģas	Kons	DC	citi SR P	Citi	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pak. sniedz
Kādi ir faktiskie šī pakalpojuma finansēšanas avoti?																
<i>dalītais - finansē gan valsts, gan pašvaldība</i>	2	4	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	9,0	0,3
<i>pašvaldības</i>	9	0	2	2	5	4	7	9	1	3	0	4	2	0	48,0	1,5
<i>privātais (dažādu organizāciju finansējums)</i>	2	0	1	0	0	0	0	4	0	0	1	1	0	0	9,0	0,3
<i>ziedojumi</i>	2	0	1	0	1	0	1	5	0	0	0	1	0	0	11,0	0,4
<i>klientu iemaksas</i>	1	0	2	0	0	0	1	2	1	0	0	0	1	0	8,0	0,3
<i>Eiropas Savienības fondi vai citi ārvalstu finanšu instrumenti</i>	1	0	0	0	0	0	3	3	0	0	0	0	0	0	7,0	0,2
<i>cits</i>	1	1	0	0	1	0	4	3	0	0	1	1	0	2	14,0	0,5

Bāze: pakalpojumu sniedzēju aptauja

Klientu iemaksas SD nodrošinātos SB pakalpojumos biežāk tiek veiktas tādiem SB pakalpojumiem kā DAC pakalpojumam (7 pašvaldībās), aprūpes mājās pakalpojumam (10 pašvaldībās) un patversmju pakalpojumam (6 pašvaldībās) (skatīt 9. tabulu). Aptaujāto pakalpojumu sniedzēju gadījumā klienti biežāk iemaksas veic aprūpes mājās pakalpojumā (2 no 5 gadījumiem), “atelpas brīža” pakalpojumā (1 no 2 gadījumiem) un agrīnā korekcijā (1 no 3 gadījumiem) (skatīt 10. tabulu).

Aptaujā iegūtā informācija neļauj spriest par to, kuri finansējuma avoti veido lielāko finansējuma apjomu, izsakot eiro, taču aptaujā iegūtā informācija norāda uz to, ka pakalpojumu sniedzēji izmanto lielu skaitu citus finansējuma avotus (ne pašvaldības), tādējādi viņu “atkarība” no SD sniegtajiem SB pakalpojumiem ir salīdzinoši maza, ja salīdzina ar SD sniegtajiem SB pakalpojumiem. Piesaistītie finansējuma avoti, t.sk. ziedojumi, norāda, ka pakalpojuma sniedzēji ir aktīvi privāto iniciatīvu iniciētāji un realizētāji, un viņu loma SB pakalpojumu tirgū nebeidzas līdz ar SD finansēto SB pakalpojumu sniegšanu.

Otrs secinājums, kas izriet no pētījumā veiktajām fokusgrupu diskusijām ar pašvaldībām un pakalpojuma sniedzējiem par valsts un pašvaldību finansējuma sadalījumu, ir - līdzekļus efektīvāk varētu pārvaldīt, tos plānojot un uzraugot vienkopus, t.i., to darot pašvaldībās, jo pašvaldības fiziski atrodas tuvāk SB pakalpojumu saņēmējiem un labāk pārzina viņu vajadzības, var novērtēt SB pakalpojumu piemērotību un efektivitāti.

Kārtība, kādā tiek veikti norēķini par SB pakalpojumiem

Lai noskaidrotu, kāda norēķinu kārtība par SB pakalpojuma sniegšanu pastāv pašvaldībās, tika pētīti veidi, kādos notiek norēķini par sniegtajiem SB pakalpojumiem. Pašvaldību SD visbiežāk par SB pakalpojumu norēķinās pēc tā faktiskās izpildes. Nākamais biežākais norēķinu veids ir ikmēneša maksājums saskaņā ar plānoto finansējuma sadalījumu. Aptaujātie SD nereti norādījuši, ka SB pakalpojumi tiek sniegti esošā budžeta ietvaros un to dara SD vai SD pakļautībā esošu iestāžu darbinieki – biežāk tā ir atbalsta grupu un psihologa pakalpojumos (skatīt 11. tabulu).

Pašvaldības bieži norādījušas atbildi “cits”, īpaši atbalsta grupu pakalpojumā un psihologa pakalpojumā. Lielākajā daļā šo gadījumu pašvaldības norādījušas, ka pakalpojumu sniedz pašas un pašas to arī apmaksā, bieži to dara pašvaldības darbinieki.

²⁴ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsas tonis, jo vairāk pakalpojuma sniedzēji ir izvēlējušies konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

11. tabula

Kārtība, kādā SD veic norēķinus par to finansētajiem / līdzfinansētajiem SB pakalpojumiem

(pašvaldību skaits, kas norādījušas konkrēto atbildi²⁵)

SD	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SDz	SpD	SR BrA	SR AkP	SR PrtdB	SR VrkP	AtGr, GrN	PP	TP	AtBrP	Gas	AtGP	AtPP	Kons	AsP	citi SR P	PaA	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pašv.	
Kāda ir norēķinu kārtība par pakalpojumiem?																									
<i>Pakalpojuma sniedzējam tiek maksāts avanss un gala norēķins pēc faktiskās izpildes (pakalpojuma saņemšanas)</i>	0	0	0	1	2	0	0	0	1	1	2	1	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	12	0.3
<i>Pakalpojuma sniedzējam tiek maksāts pēc faktiskās izpildes (pakalpojuma saņemšanas)</i>	8	4	24	8	12	0	2	4	3	19	10	6	20	0	3	12	1	1	9	1	4	1	152	4.0	
<i>Pašvaldība klientam izmaksā pabalstu un klients pats norēķinās ar pakalpojuma sniedzēju par saņemto pakalpojumu</i>	0	0	1	1	1	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	7	0.2	
<i>Klients pats pārēk pakalpojumu un pašvaldība kompensē pakalpojuma saņemšanai izlieto finansējumu saskaņā ar attaisnojuma dokumentiem</i>	2	0	0	0	0	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	1	12	0.3	
<i>Klients pats pārēk pakalpojumu par saviem finansu līdzekļiem</i>	3	0	3	3	2	1	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	17	0.4	
<i>Pakalpojuma sniedzējam tiek maksāts ikmēneša finansējums saskaņā ar plānoto finansējuma sadalījumu</i>	11	3	6	4	3	1	1	1	1	1	0	5	6	0	1	0	1	1	3	1	2	3	55	1.4	
<i>Cits</i>	4	2	7	4	6	0	0	2	1	1	1	16	10	8	1	3	1	1	2	0	0	0	67	1.8	

Bāze: Pašvaldību aptauja

Arī aptaujāto pakalpojumu sniedzējiem līdzīgi kā pašvaldību SD norēķinu kārtība visbiežāk paredz to, ka finansējums par SB pakalpojuma sniegšanu tiek saņemts pēc SB pakalpojuma faktiskās izpildes (skatīt 12. tabulu). Atsevišķos gadījumos (atbilde “cits”) SB pakalpojumu sniedzēji norāda, ka saņem avansa maksājumu un ikgadējo maksājumu pēc atskaites iesniegšanas vai pakalpojuma sniegšanu finansē no ziedojumiem, vai projektu finansējuma.

12. tabula

Kārtība, kādā ar pakalpojumu sniedzējiem norēķinās par viņu sniegtajiem SB pakalpojumiem

(pakalpojumu sniedzēju skaits, kas norādījuši konkrēto atbildi²⁶)

Pakalpojuma sniedzēji	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SpD	SR	AtGr, GrN	AtBrP	Gas	Kons	DC	citi SR P	Citi	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pak. sniedz
Kāda ir norēķinu kārtība par šo pakalpojumu?																
<i>pakalpojuma sniedzējam tiek maksāts avanss un gala norēķins pēc faktiskās izpildes (pakalpojuma saņemšanas) no valsts, pašvaldības vai citas iestādes, kura finansē pakalpojuma nodrošināšanu</i>	2	0	0	0	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	9	0.3
<i>pakalpojuma sniedzējam tiek maksāts pēc faktiskās izpildes (pakalpojuma saņemšanas) no valsts, pašvaldības vai citas iestādes, kura finansē pakalpojuma nodrošināšanu</i>	7	3	2	2	5	3	5	9	0	2	0	3	1	0	42	1.4
<i>klients pats veic samaksu par pakalpojumu no saviem finansu līdzekļiem</i>	0	0	2	0	0	0	2	2	1	0	0	0	1	0	8	0.3
<i>pašvaldība klientam izmaksā pabalstu, un klients pats norēķinās ar pakalpojuma sniedzēju par saņemto pakalpojumu</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0
<i>klients pats pārēk pakalpojumu, un pašvaldība kompensē izlieto finansējumu saskaņā ar attaisnojuma dokumentiem</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.0
<i>tiek maksāts ikmēneša finansējums saskaņā ar plānoto finansējuma sadalījumu no valsts, pašvaldības vai citas iestādes, kura finansē pakalpojuma nodrošināšanu</i>	4	1	0	0	1	0	2	2	0	1	0	1	1	1	14	0.5
<i>cits</i>	0	0	0	0	0	0	2	4	0	0	0	0	0	0	6	0.2

Bāze: pakalpojumu sniedzēju aptauja

²⁵ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pašvaldības ir izvēlējušas konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

²⁶ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pakalpojuma sniedzēji ir izvēlējušies konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

Kārtība, kādā tiek veikta samaksa par SB pakalpojumiem

Pētījumā tika analizēta kārtība, kādā tiek veikta samaksa par SB pakalpojumu sniegšanu. No aptaujāto pašvaldību SD finansētiem / līdzfinansētiem SB pakalpojumiem visbiežāk samaksa par SB pakalpojumu tiek veikta saskaņā ar pakalpojuma sniedzēja izsniegto rēķinu un saņemto atskaiti par SB pakalpojuma izpildi (skatīt 13. tabulu). Arī pakalpojumu sniedzēji visbiežāk samaksu saņem saskaņā ar izsniegto rēķinu un atskaiti par SB pakalpojuma izpildi (skatīt 14. tabulu).

13. tabula

Kārtība, kādā tiek veikta samaksa par SD finansētu / līdzfinansētu SB pakalpojumu sniegšanu

(pašvaldību skaits, kas norādījušas konkrēto atbildi²⁷)

SD	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SDz	SpD	SR BrA	SR AtP	SR Prākš	SR VideP	AtGr, GrN	PP	TP	AtBrP	Gas	AtGP	AtPP	Kons	AsP	citi SR P	PaA	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pašv.
Kāda ir izmaksu pamatojošo dokumentu aprites kārtība?																								
Samaksa par pakalpojumu tiek veikta saskaņā ar rēķinu un iesniegto izpildes atskaiti	6	1	10	4	10	0	1	3	3	16	11	4	16	1	2	11	1	1	7	0	4	0	112	2,9
Samaksa par pakalpojumu tiek veikta saskaņā ar rēķinu	3	2	3	5	7	1	1	2	3	3	1	1	6	0	1	1	0	0	1	1	0	2	44	1,2
Samaksa par pakalpojumu tiek veikta saskaņā ar iesniegto izpildes atskaiti	1	1	12	1	0	0	0	1	1	1	0	2	2	0	0	2	1	0	0	0	0	0	25	0,7
Samaksa par pakalpojumu tiek veikta saskaņā ar klienta iesniegumu un attaisnojuma dokumentiem (čeki, maksājuma uzdevumi, biļetes u.c.)	2	1	0	0	0	0	0	1	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	13	0,3
Samaksa par pakalpojumu tiek veikta, pamatojoties uz domes apstiprināto budžetu pašvaldības struktūrvienībai, kas sniedz sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu	9	4	7	5	5	1	1	2	1	1	1	9	8	1	2	2	1	2	3	0	1	1	67	1,8
Pamatoties uz domes lēmumu tiek piešķirts finansējums organizācijai un par finansējuma izlietojumu tiek iesniegtas atskaites	3	0	1	1	4	0	0	1	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	1	1	2	17	0,4
Cits	1	1	5	0	0	0	0	1	2	1	1	8	6	4	0	0	0	0	2	0	0	0	32	0,8

Bāze: Pašvaldību aptauja

14. tabula

Kārtība, kādā tiek veikta samaksa par pakalpojumu sniedzēju sniegtajiem SB pakalpojumiem

(sociālo pakalpojumu sniedzēju skaits, kas norādījuši konkrēto atbildi²⁸)

Pakalpojuma sniedzēji	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SpD	SR	AtGr, GrN	AtBrP	Gas	Kons	DC	citi SR P	Citi	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pak. sniedzēju
Kāda ir izmaksu pamatojošo dokumentu aprites kārtība?																
Samaksu par pakalpojumu pakalpojuma sniedzējam veic valsts, pašvaldības vai cita iestāde, kura finansē pakalpojuma nodrošināšanu	4	1	1	1	3	1	2	5	0	2	1	1	2	0	24	0,8
Samaksa par pakalpojumu tiek veikta saskaņā ar rēķinu un iesniegto izpildes atskaiti	9	4	2	2	5	4	7	8	1	3	0	3	1	2	51	1,6
Samaksa par pakalpojumu tiek veikta saskaņā ar rēķinu	1	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	2	0	0	6	0,2
Samaksa par pakalpojumu tiek veikta saskaņā ar iesniegto izpildes atskaiti	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	4	0,1
Samaksa pakalpojuma sniedzējam par pakalpojumu tiek veikta saskaņā ar klienta iesniegumu valsts, pašvaldības vai citā iestādē, kura finansē pakalpojuma nodrošināšanu, un attaisnojuma dokumentiem (čeki, maksājuma uzdevumi, biļetes u.c.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0,0
Samaksa par pakalpojumu tiek veikta, pamatojoties uz domes apstiprināto budžetu pašvaldības struktūrvienībai, kas sniedz sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0,1
Pamatoties uz domes lēmumu, tiek piešķirts finansējums organizācijai un par finansējuma izlietojumu tiek iesniegtas atskaites	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	3	0,1
Samaksu par pakalpojumu pakalpojuma sniedzējam veic pats klients atbilstoši rēķinam vai citam maksājuma pieprasījuma dokumentam	0	0	2	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	5	0,2
Samaksu par pakalpojumu pakalpojuma sniedzējam veic pats klients un saskaņā ar klienta iesniegumu valsts, pašvaldības vai citā iestādē, kura finansē pakalpojuma nodrošināšanu, un attaisnojuma dokumentiem klienta izdevumi tiek kompensēti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0
cits	0	0	0	0	0	0	1	3	0	0	0	0	0	0	4	0,1

Bāze: pakalpojumu sniedzēju aptauja

²⁷ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pašvaldības ir izvēlējušas konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

²⁸ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pakalpojuma sniedzēji ir izvēlējušies konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

Samaksu par DAC un atbalsta grupu pakalpojumu SD salīdzinoši biežāk veic, pamatojoties uz domes apstiprināto budžetu pašvaldības struktūrvienībai, kas sniedz šo SB pakalpojumu (attiecīgi deviņās pašvaldībās ir šāda kārtība). Savukārt saskaņā ar rēķinu un iesniegto atskaiti par SB pakalpojuma izpildi SD biežāk samaksu veic par krīzes centra pakalpojumu (10 pašvaldībās), psihologa un citu speciālistu konsultācijām (attiecīgi 16 un 7 pašvaldībās), ģimenes asistenta pakalpojumu (11 pašvaldībās) un SR pakalpojumu no prettiesiskām darbībām cietušiem bērniem un vardarbībā cietušām pilngadīgām personām (attiecīgi 16 un 11 pašvaldībās) (skatīt 13. tabulu).

Kā secināms no aptaujā iegūtajiem datiem, lielā daļā gadījumu samaksa par SB pakalpojumu tiek veikta pēc tā faktiskās izpildes, kas savukārt ir apgrūtinošs un attīstību kavējošs faktors pakalpojumu sniedzējiem, kā secināms no neformālām sarunām ar ekspertu diskusijā pieaicināto pakalpojumu sniedzējiem. Samaksa par sniegto SB pakalpojumu var tikt veikta pat mēnesi pēc tā sniegšanas. Tādos gadījumos pakalpojuma sniedzējiem rodas grūtības izmaksāt darbiniekiem darba algas, izņemot gadījumus, kad pakalpojumu sniedzējiem ir pieejami uzkrājumi. Lai mazinātu šādu riska iestāšanos, SD par SB pakalpojumiem rekomendējams veikt priekšapmaksu un / vai avansa maksājumu mēneša vai gada sākumā.

Kārtība, kādā tiek noformētas saistības par SB pakalpojumu sniegšanu

Pētījumā tika analizēta kārtība, kādā tiek noformētas saistības par SB pakalpojumu sniegšanu. Aptaujātie pašvaldību SD finansiālās saistības par SB pakalpojumu sniegšanu visbiežāk noformē, slēdzot līgumus ar pakalpojumu sniedzējiem, pašvaldības iestādēm vai pašvaldības struktūrvienībām - piešķirot tām finansējumu saskaņā ar budžetu (skatīt 15. tabulu). Arī aptaujātie pakalpojumu sniedzēji finansiālās saistības lielākajā daļā gadījumu noformē, slēdzot līgumu ar valsts, pašvaldību vai citu iestādi, kura finansē SB pakalpojuma sniegšanu (skatīt 16. tabulu).

15. tabula

Kārtība, kādā SD noformē finansiālās saistības par to finansētajiem / līdzfinansētajiem SB pakalpojumiem

(pašvaldību skaits, kas norādījušas konkrēto atbildi²⁹)

SD	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SDz	SpD	SR BrA	SR AikP	SR Pridc B	SR VrdeP P	AtGr, GrN	PP	TP	AtBrP	Gas	AtGP	AtPP	Kons	ASP	ciņ SR P	PaA	Kopējais atbižu skaits	Vidējais atbižu skaits uz 1 pašv.
Kāds veids tiek noformētas finansiālās saistības?																								
Tiek slēgti līgumi ar pakalpojuma sniedzējiem	8	3	19	8	13	1	2	4	5	20	12	7	21	1	4	12	2	1	7	1	4	1	156	4.1
Pašvaldības iestādēm, struktūrvienībām tiek piešķirts finansējums saskaņā ar budžetu	16	6	18	9	10	1	1	5	5	3	2	15	16	2	1	6	1	2	7	1	1	3	131	3.4
Saskaņā ar domes lēmumu piešķirts finansējums	6	1	5	2	3	0	0	1	0	0	0	2	2	2	0	0	0	0	3	0	1	2	30	0.8
Cits	1	1	1	1	0	0	0	0	1	0	1	7	4	1	0	0	0	0	3	0	0	0	21	0.6

Bāze: Pašvaldību aptauja

²⁹ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbižu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pašvaldības ir izvēlējušas konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

16. tabula

Kārtība, kādā veidā tiek noformētas finansiālās saistības par pakalpojumu sniedzēju sniegtajiem SB pakalpojumiem

(pakalpojumu sniedzēju skaits, kas norādījuši konkrēto atbildi³⁰)

Pakalpojuma sniedzēji	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SpD	SR	AtGr, GrN	AtBrP	Ģas	Kons	DC	citi SR P	Citi	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pak. sniedz
Kādā veidā tiek noformētas finansiālās saistības?																
<i>tiek slēgts līgums ar valsti, pašvaldību vai citu iestādi, kura finansē pakalpojuma nodrošināšanu, par pakalpojuma sniegšanu</i>	9	4	2	2	5	4	7	10	1	3	1	4	2	2	56	1,8
<i>pašvaldības iestādēm, struktūrvienībām tiek piešķirts finansējums saskaņā ar budžetu</i>	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	0,1
<i>saskaņā ar domes lēmumu piešķirts finansējums</i>	1	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	1	0	0	5	0,2
<i>pats klients veic samaksu par pakalpojumu</i>	0	0	2	0	0	0	1	2	1	0	0	0	1	0	7	0,2
<i>cits</i>	0	0	0	0	0	0	2	3	0	0	0	1	0	0	6	0,2

Bāze: pakalpojumu sniedzēju aptauja

Salīdzinot 15. un 16. tabulu, secināms, ka pakalpojumu sniedzēju sniegtajos SB pakalpojumos klienti biežāk maksā par SB pakalpojumu, SD nodrošinātajos SB pakalpojumos - retāk (skatīt 16. tabulu). Jomas eksperti – pakalpojumu sniedzēji atzīst, ka klienta iemaksas kopumā ir akceptējamas, jo tās disciplinē klientu un rada viņam atbildību, piemēram, paziņot, ka persona nevarēs apmeklēt konsultāciju, DAC un citus SB pakalpojumus. Taču priekšnosacījums klienta iemaksām ir to samērīgums pret iedzīvotāju maksātspēju. Vienlaikus pakalpojuma sniedzēji pauž bažas, ka Latvijas situācijā obligātās klienta iemaksas varētu veicināt to, ka klienti vai viņu ģimenes locekļi atsakās no SB pakalpojuma saņemšanas gan finansiālu apsvērumu dēļ, gan tāpēc, ka viņiem nav izpratnes par nepieciešamību pēc šī SB pakalpojuma. Viens no ekspertu paustajiem risinājumiem, kā motivēt personas saņemt SB pakalpojumu, būtu sociālo pabalstu izmaksu sasaistīt ar SB pakalpojumiem. Proti, neizmantojot SB pakalpojumus, persona nevarētu saņemt sociālo palīdzību. Priekšnosacījums šādas sistēmas ieviešanai ir attīstīts SB pakalpojumu sniedzēju tīkls – pieejamība SB pakalpojumiem.

SB pakalpojumu iniciēšana un ieviešana pašvaldībās

SB pakalpojumu attīstībā būtiska ir spēja apmierināt klienta vajadzības, laicīgi apzinot pieaugošo pieprasījumu, jaunas vajadzības, kā arī efektīvākas SB pakalpojuma sniegšanas metodes. Lai labāk izprastu, kā tiek plānoti SB pakalpojumi, SD tika jautāts, kā tiek ieviesti klientam nepieciešamie SB pakalpojumi.

Veicot SD aptaujas analīzi, tika secināts, ka līdzīgā skaitā gadījumu SB pakalpojums tiek iniciēts un ieviests vai nu klientam vēršoties SD un pieprasot SB pakalpojumu, vai pašvaldībai veicot klienta vajadzību izpēti (skatīt 17. tabulu). Klientu vajadzību izpēte visbiežāk tiek veikta DAC pakalpojumam (to kā SB pakalpojuma iniciēšanas iemeslu norāda 13 pašvaldībās), grupu mājas pakalpojumam (6 pašvaldībās), SR pakalpojumam atkarīgajām personām (7 pašvaldībās), atbalsta grupu pakalpojumam (19 pašvaldībās) un ģimenes asistenta pakalpojumam (13 pašvaldībās). Taču jāņem vērā, ka vienotas informācijas trūkums starp dažādām iestādēm, kā arī personu datu aizsardzības ierobežojumi ir iemesls, kāpēc SD

³⁰ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pakalpojuma sniedzēji ir izvēlējušies konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

un arī pakalpojumu sniedzēji nereti nav informēti par visiem viņu teritorijā esošajiem potenciālajiem klientiem, kuriem varētu būt nepieciešami noteikti SB pakalpojumi.

17. tabula

Veidi, kā pašvaldībās tiek ieviesti un iniciēti klientam nepieciešamie SB pakalpojumi

(pašvaldību skaits, kas norādījušas konkrēto atbildi³¹)

SD	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SDz	SpD	SR BrA	SR AtP	SR Prdc B	SR VrdeP	AtGr, GrN	PP	TP	AtBr P	Gas	AtGP	AtPP	Kons	AsP	eti SR P	PaLA	Kopējais atbilstu skaits	Vidējais atbilstu skaits uz 1 pašv.
Kā tiek ieviesti klientiem nepieciešamie pakalpojumi?																								
<i>Klienti ir griezušies sociālajā dienestā pieprasot pakalpojumus</i>	11	4	28	12	18	1	3	3	5	18	10	16	28	4	4	5	1	2	12	0	4	3	192	5.1
<i>Pašvaldība veikusi klientu vajadzību izpēti</i>	13	6	22	6	12	1	2	3	7	15	8	19	22	4	3	13	2	3	9	2	4	2	178	4.7
<i>Pēc nevalstisko organizāciju, pakalpojuma sniedzēju ieteikumiem, pieprasījuma</i>	6	0	5	3	4	0	0	1	0	5	6	1	5	1	1	3	0	0	4	0	1	1	47	1.2
<i>Cits</i>	2	2	1	0	2	0	0	0	0	2	1	4	5	0	0	1	1	1	0	0	1	0	23	0.6

Bāze: Pašvaldību aptauja

SB pakalpojumu rezultātīvo rādītāju plānošana

SB pakalpojumu plānošanā liels izaicinājums ir pieprasījuma pēc noteiktiem SB pakalpojumiem apmierināšana, tāpēc būtiska loma šajā procesā ir pašvaldību un pakalpojumu sniedzēju spējai prognozēt nākotnes pieprasījumu un spējai to sabalansēt starp dažādiem SB pakalpojumiem, tam paredzot arī nepieciešamos budžeta līdzekļus.

No aptaujāto pašvaldību finansētiem / līdzfinansētiem SB pakalpojumiem rezultāti nākamajam gadam vienlīdz bieži tiek plānoti pēc iepriekšējā gada izpildes rādītājiem un apzinot mērķa grupu vajadzības. Mērķa grupu vajadzību apzināšana ir biežāk nosauktais plānošanu ietekmējošais faktors atbalsta grupu pakalpojuma plānošanā (20 pašvaldības ņem vērā šo faktoru, plānojot šī SB pakalpojuma attīstību), SR pakalpojuma personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas plānošanā (4 pašvaldības), ģimenes asistenta pakalpojuma un “atelpas brīža” pakalpojumu plānošanā (attiecīgi 11 un 5 pašvaldības ņem vērā šo rādītāju). Būtiska loma rezultātu plānošanā pašvaldību SD ir arī informācijai par iepriekšējā gadā saņemtajiem klientu pieprasījumiem un speciālistu ieteikumiem (skatīt 18. tabulu).

³¹ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilstu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pašvaldības ir izvēlējušas konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

18. tabula

Rezultatīvo rādītāju plānošana SD nodrošinātajiem SB pakalpojumiem

(pašvaldību skaits, kas norādījušas konkrēto atbildi³²)

SD	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SDz	SpD	SR BrA	SR AtkP	SR Prdc B	SR Vrde PP	AtGr, GrN	PP	TP	AtBr P	Gas	AtGP	AtPP	Kons	AsP	citi SR P	PalA	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pašv.
Kā tiek plānoti pakalpojumu rezultātīvie rādītāji (saņēmēju, pakalpojuma sniedzēju skaits, u.c.) un finansējums?																								
<i>Pēc iepriekšējā gada izpildes rezultātiem</i>	18	7	25	11	17	1	3	2	6	14	6	11	27	3	1	9	1	1	6	1	3	4	177	4,7
<i>Pēc iepriekšējā gadā klientu saņemtajiem pieprasījumiem</i>	9	2	20	7	12	1	1	2	3	8	3	10	17	0	0	3	0	0	5	0	2	1	106	2,8
<i>Apzinot mērķa grupas vajadzības</i>	12	4	19	9	11	1	2	4	4	13	8	20	21	2	5	11	1	3	8	1	3	0	162	4,3
<i>Apzinot pakalpojumu sniedzēju piedāvātos pakalpojumus</i>	3	1	4	1	1	0	0	1	2	4	3	4	4	0	0	1	0	0	3	0	1	0	33	0,9
<i>Pieredzes apmaiņas rezultātā</i>	4	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	12	0,3
<i>Pēc speciālistu ieteikuma</i>	6	1	8	1	3	1	1	1	4	6	3	10	15	2	0	6	0	2	8	0	4	1	83	2,2
<i>Cits</i>	1	0	1	0	1	0	0	0	0	2	3	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	12	0,3

Bāze: Pašvaldību aptauja

Aptaujāto pakalpojumu sniedzēju sniegto SB pakalpojumu plānošanā nozīmīgākā loma ir tieši iepriekšējā gada izpildes rezultātiem un mērķa grupas vajadzībām (skatīt 19. tabulu). Mērķa grupu vajadzību analīze visbiežāk tiek ņemta vērā tieši vienam SB pakalpojumam - atbalsta grupu pakalpojumam, kur tas no visiem lēmumu ietekmējošiem faktoriem ir minēts visbiežāk - to kā lēmumu ietekmējošu faktoru nosaukuši deviņi aptaujātie pakalpojumu sniedzēji. Salīdzinoši maza loma SB pakalpojumu rezultatīvo rādītāju plānošanā ir speciālistu ieteikumiem – īpaši, pakalpojumu sniedzēju gadījumā.

19. tabula

Rezultatīvo rādītāju plānošana pakalpojumu sniedzēju sniegtajos SB pakalpojumos

(pakalpojumu sniedzēju skaits, kas norādījuši konkrēto atbildi³³)

Pakalpojuma sniedzēji	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SpD	SR	AtGr, GrN	AtBrP	Gas	Kons	DC	citi SR P	Citi	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pak. sniedz.
Kā tiek plānots pakalpojuma saņēmēju skaits un finansējums ?																
<i>pēc iepriekšējā gada izpildes rezultātiem</i>	4	0	2	2	5	0	6	5	0	2	0	2	1	1	30	1,0
<i>pēc iepriekšējā gadā klientu saņemtajiem pieprasījumiem</i>	4	0	3	0	1	0	2	5	1	2	0	0	0	1	19	0,6
<i>apzinot mērķa grupas vajadzības</i>	4	0	1	1	1	0	5	9	0	2	1	1	1	1	27	0,9
<i>apzinot pakalpojumu sniedzēju piedāvātos pakalpojumus</i>	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	3	0,1
<i>pieredzes apmaiņas rezultātā</i>	0	0	1	0	0	0	1	3	0	0	0	1	0	0	6	0,2
<i>pēc speciālistu ieteikuma</i>	0	0	1	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	4	0,1
<i>cits</i>	6	4	0	0	0	4	1	2	0	1	1	2	1	0	22	0,7

Bāze: pakalpojumu sniedzēju aptauja

³² Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pašvaldības ir izvēlējušas konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

³³ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pakalpojuma sniedzēji ir izvēlējušies konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

SB pakalpojumu vienas vienības izmaksu mērvienības noteikšana

Pētījumā tika analizēts, kāda ir vienas vienības izmaksu mērvienība SB pakalpojumos. Aptaujā tika secināts, ka dažādu SB pakalpojumu gadījumā izmaksas tiek noteiktas, ņemot vērā atšķirīgas mērvienības. Stunda un diena kā izmaksu mērvienība tiek izmantota visbiežāk gan SD finansētajos / līdzfinansētajos SB pakalpojumos, gan pakalpojumu sniedzēju sniegtajos SB pakalpojumos (skatīt 20. un 21. tabulu).

20. tabula

Vienas vienības izmaksu mērvienības noteikšana SD nodrošinātajos SB pakalpojumos

(pašvaldību skaits, kas norādījušas konkrēto atbildi³⁴)

SD	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SDz	SpD	SR BrA	SR AtkP	SR Prtdc B	SR Vrde PP	AtGr, GrN	PP	TP	AtBr P	Gas	AtGP	AtPP	Kons	AsP	citi SR P	PaA	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pašv.	
Kāda ir pakalpojuma vienas vienības izmaksu mērvienība?																									
<i>Stundas</i>	6	0	23	0	2	0	0	3	0	7	5	9	12	0	0	14	1	1	5	1	3	1	93	2.4	
<i>Dienas</i>	12	7	4	15	19	0	2	3	4	8	4	1	1	0	3	1	1	0	1	1	0	3	90	2.4	
<i>Grupas</i>	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	0.3	
<i>Konsultācijas</i>	1	0	0	0	1	0	0	3	3	7	4	5	16	0	0	1	0	0	8	0	4	0	53	1.4	
<i>Mēneša</i>	7	1	8	1	4	2	1	1	2	1	1	1	5	0	1	0	1	2	2	0	0	1	42	1.1	
<i>Cits</i>	4	0	5	0	0	0	0	0	2	2	2	10	5	6	1	1	0	0	1	0	0	0	39	1.0	

Bāze: Pašvaldību aptauja

Pašvaldību SD atbalsta grupu pakalpojumā un citos SB pakalpojumos bieži norādījis atbildi "cits". Bieži pašvaldības šādā gadījumā norādījušas, ka pakalpojums tiek sniegts saskaņā ar tām vai tam nav noteikts izmaksu apmērs, kā arī to, ka pakalpojumu sniedz darbinieks, kam ir noteikta mēneša darba alga. Atsevišķos gadījumos pašvaldības norāda, ka izmantotā vienas vienības izmaksu mērvienība ir nodarbība vai klients.

Savukārt SB pakalpojumu sniedzēji pie atbildes "cits", norādījuši, ka izmaksu mērvienība, piemēram, ir personu skaits, apmeklējumu skaits un cilvēkdienas.

21. tabula

Vienas vienības izmaksu mērvienības noteikšana pakalpojumu sniedzēju sniegtajos SB pakalpojumos

(pakalpojumu sniedzēju skaits, kas norādījuši konkrēto atbildi³⁵)

Pakalpojuma sniedzēji	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SpD	SR	AtGr, GrN	AtBrP	Gas	Kons	DC	citi SR P	Citi	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pak. sniedz.
Kāda ir pakalpojuma vienas vienības izmaksu mērvienība?																
<i>stundas</i>	1	0	3	0	1	0	5	7	0	3	1	0	1	1	23	0.7
<i>dienas</i>	8	4	0	2	4	4	5	1	1	0	0	1	0	0	30	1.0
<i>grupas</i>	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0	0	0	4	0.1
<i>konsultācijas</i>	2	0	0	0	1	0	0	3	0	0	1	1	1	0	9	0.3
<i>mēneša</i>	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	5	0.2
<i>cits</i>	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	3	0	1	7	0.2

Bāze: pakalpojumu sniedzēju aptauja

Vairākos pašvaldību SD finansētos / līdzfinansētos SB pakalpojumos diena kā izmaksu mērvienība konkrētā SB pakalpojuma ietvaros tiek izmantota visbiežāk. Tas ir DAC (12 pašvaldības to izmanto kā mērvienību šī SB pakalpojuma izmaksu noteikšanai un plānošanai, un tā ir arī visbiežāk minētā izmaksu mērvienība šim SB pakalpojumam), patversmju pakalpojumam (15 pašvaldības), krīzes centra pakalpojumam (19 pašvaldības),

³⁴ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pašvaldības ir izvēlējušas konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

³⁵ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pakalpojuma sniedzēji ir izvēlējušies konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

grupu mājas pakalpojumam (7 pašvaldības), SR pakalpojumiem atkarīgām personām (4 pašvaldības) un no prettiesiskām darbībām cietušie bērniem (8 pašvaldībās). Konsultācija kā visbiežāk izmantotā izmaksu mērvienība pašvaldību vidū ir psihologa pakalpojumam (to izmanto ir 16 pašvaldībās) un speciālistu individuālajām konsultācijām (4 pašvaldībās) (skatīt 20. tabulu).

No pētījuma rezultātiem secināms, ka bieži izmaksu mērvienība ir ieguldītais laiks SB pakalpojuma sniegšanā, kas ir visai loģiska, ierasta un pamatota izvēle aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumos, kuros klients pavada noteiktu laiku. Vienlaikus jānorāda, ka gadījumos, kad SB pakalpojumiem ir precīzas vadlīnijas, efektīvāka izmaksu mērvienība būtu “sniegts pakalpojums”, jo tā neparedz SB pakalpojuma sniegšanai izlietotā laika kontroli, bet gan sasniegtā rezultāta novērtēšanu, t.i., SB pakalpojuma ietekmi uz klienta dzīves kvalitāti. Lai pārietu uz izmaksu mērvienību “sniegts pakalpojums”, priekšnosacījums ir godprātīga pakalpojuma sniedzēju rīcība, pretējā gadījumā pastāv risks, ka pakalpojuma sniedzēji mēģinās ekonomēt resursus, izlietojot SB pakalpojumam iespējami mazāku laiku. No iepriekš rakstītā izriet secinājums, ka nepieciešams rast balansu SB pakalpojumu finansēšanā starp izmaksu mērvienībām - SB pakalpojums kā viena vienība un SB pakalpojumam izlietotais laiks.

SB pakalpojumu vienas vienības izmaksu noteikšanas metodika

Lai novērtētu principus, kā tiek noteiktas izmaksu vienības, tika pētīta vienas vienības izmaksu noteikšanas metodika. Lielākajā skaitā gadījumu SD un pakalpojuma sniedzēji izmaksu vienību nosaka, balstoties uz izdevumu tāmi. “Pakalpojuma grozs” tiek izmantots būtiski retāk (skatīt 22. un 23. tabulu). Būtiskākā atšķirība starp SD finansētajiem SB pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzēju sniegtajiem SB pakalpojumiem ir tā, ka pašvaldībās izmaksas pēc pieejamā finansējuma tiek noteiktas salīdzinoši retāk nekā pakalpojumu sniedzēju sniegtajos SB pakalpojumos.

22. tabula

SD nodrošināto SB pakalpojumu izmaksu noteikšanas metodika

(pašvaldību skaits, kas norādījušas konkrēto atbildi³⁶)

SD	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SDz	SpD	SR BrA	SR AtkP	SR Prdc B	SR VncP P	AtGr, GrN	PP	TP	AtBrP	Gas	AtGP	AtPP	Kons	AsP	citi SR P	PaA	Kopējais atbilst skaits	Vidējais atbilst skaits uz 1 pašv.
Kāda ir pakalpojuma vienas vienības izmaksu noteikšanas metodika?																								
<i>Pakalpojumu grozs*</i>	3	1	7	4	6	0	1	1	3	7	4	3	7	0	2	3	0	0	4	1	2	2	61	1,6
<i>Izdevumu tāme</i>	13	7	10	8	11	2	2	2	5	7	5	11	7	3	3	5	1	1	6	0	2	2	113	3,0
<i>Izmaksas tiek noteiktas pēc pieejamā finansējuma</i>	8	1	6	4	6	0	0	3	1	3	0	5	12	1	0	3	1	0	3	1	1	1	60	1,6
<i>Cits</i>	3	0	10	1	2	0	0	0	1	7	6	9	12	3	1	5	1	2	5	0	1	0	69	1,8

Bāze: Pašvaldību aptauja

Pašvaldības bieži norādījušas arī atbildi “cits” – īpaši aprūpes mājas pakalpojumā, psihologa pakalpojumā, atbalsta grupu pakalpojumā un citos. Šajos gadījumos visbiežāk pašvaldības norādījušas, ka izmaksas tās nosaka pēc stundas tarifa likmes un vairākos gadījumos tiek minēts, ka pakalpojumu sniedz speciālists, kam ir noteikta mēneša darba alga, tāpēc izmaksu noteikšanas metodika netiek piemērota.

³⁶ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilstu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pašvaldības ir izvēlējušas konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

23. tabula

Pakalpojumu sniedzēju sniegto SB pakalpojumu izmaksu noteikšanas metodika

(pakalpojumu sniedzēju skaits, kas norādījuši konkrēto atbildi³⁷)

Pakalpojuma sniedzēji	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SpD	SR	AtGr, GrN	AtBrP	Gas	Kons	DC	citi SR P	Citi	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pak. sniedz.
Kāda ir pakalpojuma vienas vienības izmaksu noteikšanas metodika?																
<i>pakalpojuma grozs</i>	2	0	2	2	2	0	4	3	0	0	0	1	0	0	16	0,5
<i>izdevumu tāme</i>	5	3	2	0	3	1	2	4	1	1	1	3	2	0	28	0,9
<i>izmaksas tiek noteiktas pēc pieejamā finansējuma</i>	5	2	0	0	1	3	5	6	0	1	0	2	1	1	27	0,9
<i>cits</i>	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	1	4	0,1

Bāze: pakalpojumu sniedzēju aptauja

Izmaksas pēc pieejamā finansējuma metodes SD finansētos SB pakalpojumos lielākā skaitā gadījumu tiek noteiktas SR pakalpojumam personām pēc brīvības atņemšanas (šāda izmaksu noteikšanas metodika ir biežāk minētā no visām, pieeju izmanto 3 aptaujātajās pašvaldībās) un psihologa pakalpojumam (12 aptaujātajās pašvaldībās) (skatīt 22. tabulu).

Pēc pieejamā finansējuma metodes biežāk pakalpojuma sniedzēji norēķinās par SR pakalpojumiem (šāda izmaksu noteikšanas metodika ir biežāk minētā no visām, pieeju izmanto 5 pakalpojuma sniedzēji) un atbalsta grupu pakalpojumiem (šāda izmaksu noteikšanas metodika ir biežāk minētā no visām, pieeju izmanto 6 pakalpojuma sniedzēji) (skatīt 23. tabulu).

Kā secināms no pētījumā veiktajām fokusgrupu diskusijām, lielā daļā gadījumu iniciatīva attīstīt vai paplašināt SB pakalpojuma sniegšanu nāk no pakalpojumu sniedzējiem. Pakalpojuma sniedzēji piedāvā savu SB pakalpojuma saturu un to sniegšanai nepieciešamās izmaksas, attiecīgi tālāk pašvaldības pārskata un revidē SB pakalpojuma saturu un izmaksas, secīgi tālāk SB pakalpojums tiek aprobēts un pēc aprobēšanas izvērtējuma – ieviests. Ekspertu diskusijas dalībnieki norāda, ka NVO bieži veidotas tā, lai pārstāvētu konkrētu klientu – mērķa grupu intereses, tāpēc tās zina labāk, kas konkrētajai personai ir nepieciešams un kādas metodes strādā efektīvāk. Arī ikdienā strādājot ar šīm personām, ir iespējams precīzāk novērtēt indivīda konkrētās vajadzības.

SB pakalpojumu faktiskās izdevumu pozīcijas atbilstoši SB pakalpojumu saturam

SB pakalpojumu plānošanā mainīgā daļa, ko iepriekš nereti ir grūti pilnībā paredzēt, ir SB pakalpojuma sniegšanas izmaksas. Precīza SB pakalpojumu izmaksu mērvienības vērtības noteikšana ir īpaši būtiska gadījumos, kad tiek slēgti iepirkumi uz vairākiem gadiem. SB pakalpojuma sniegšanas izmaksas var ietekmēt izmaiņas nodokļu politikā, inflācija un citi faktori. Precīza SB pakalpojuma izmaksu vienības plānošana ir izaicinājums arī tajos gadījumos, kad tiek attīstīts jauns SB pakalpojums. Šādos gadījumos ir būtiski paredzēt un ņemt vērā visas SB pakalpojumu veidojošās izmaksu pozīcijas. Tāpēc aptaujās tika ietverts jautājums par SB pakalpojumu faktiskajām izmaksu pozīcijām.

Vislielākā skaitā gadījumu faktiskā izmaksu pozīcija pašvaldības finansētos SB pakalpojumos ir atlīdzība speciālistiem. Pēc atlīdzības speciālistiem kā nākamās biežākās izmaksu pozīcijas SD aptaujā tiek minēti biroja izdevumi, izdevumi materiāliem un

³⁷ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pakalpojuma sniedzēji ir izvēlējušies konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

nodarbībām, izdevumi saimniecības un higiēnas precēm, sakaru pakalpojumi un saimnieciskie pamatlīdzekļi (skatīt 24. tabulu). Līdzīgs faktisko izdevumu pozīciju sadalījums novērojams arī pakalpojumu sniedzēju sniegtajos SB pakalpojumos (skatīt 25. tabulu).

24. tabula

SD nodrošināto SB pakalpojumu izmaksu noteikšanas metodika

(pašvaldību skaits, kas norādījušas konkrēto atbildi³⁸)

SD	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SDz	SpD	SR BrA	SR AtkP	SR Prtdc B	SR Vrde PP	AtGr, GrN	PP	TP	AtBr P	Gas	AtGP	AtPP	Kons	AsP	citi SR P	PaA	Kopējais atbižu skaits	Vidējais atbižu skaits uz 1 pašv.	
Kādas ir faktiskās izdevumu pozīcijas atbilstoši pakalpojuma saturam?																									
<i>Atbildība administratīvajam personālam (vadītājs, grāmatvedis u.c.)</i>	15	6	10	9	11	1	2	1	2	3	0	1	1	0	2	1	0	0	0	0	0	3	68	1,8	
<i>Atbildība speciālistiem</i>	18	8	22	12	16	1	3	6	5	13	7	18	30	0	4	9	2	2	11	2	3	5	197	5,2	
<i>Atbildība saimnieciskajam personālam</i>	13	5	4	9	12	1	2	2	1	3	0	1	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	3	59	1,6
<i>Telpu īre</i>	8	2	2	4	4	1	1	1	2	2	0	3	4	0	1	0	0	0	0	0	0	1	36	0,9	
<i>Telpu komunālie pakalpojumi un remonts</i>	18	7	6	10	13	1	3	2	3	3	0	3	4	0	2	0	0	0	0	0	1	3	79	2,1	
<i>Klientu ēdināšanas izdevumi</i>	12	3	0	7	14	0	1	2	2	3	0	0	1	0	3	0	0	0	0	0	0	4	52	1,4	
<i>Transportis (degviela, īre, apkope, apdrošināšana, biļetes u.c.)</i>	14	5	14	3	7	0	2	1	1	4	1	4	2	0	2	2	0	1	0	0	0	3	66	1,7	
<i>Biroja izdevumi (kancelejas preces, inventārs utt.)</i>	17	7	9	12	12	0	2	3	3	4	0	8	4	0	2	1	0	1	3	0	2	3	93	2,4	
<i>Materiāli nodarbībām</i>	19	7	2	4	11	0	3	2	3	4	0	12	7	0	2	1	0	1	1	0	2	0	82	2,2	
<i>Saimniecības un higiēnas preces</i>	15	7	13	12	12	1	2	3	3	3	0	4	3	0	3	0	0	0	0	0	1	3	85	2,2	
<i>Darba devēja apmaksātie veselības apdrošināšanas un izglītības izdevumi personālam</i>	8	6	11	6	9	1	2	2	2	4	0	4	4	0	1	1	0	0	1	0	1	2	65	1,7	
<i>Sakaru pakalpojumi (telefons, internets, pasts)</i>	17	6	13	9	12	0	2	2	3	4	0	5	4	0	1	1	0	1	1	0	1	3	85	2,2	
<i>Saimnieciskie pamatlīdzekļi, inventārs, inventāra remonts (materiāli un pakalpojums)</i>	16	7	11	11	11	1	3	3	3	4	0	4	3	0	3	0	0	0	1	0	1	4	86	2,3	
<i>Cits</i>	2	0	11	2	7	0	0	0	3	9	8	4	7	6	0	6	1	1	4	0	3	0	74	1,9	

Bāze: Pašvaldību aptauja

25. tabula

Pakalpojumu sniedzēju sniegto SB pakalpojumu izmaksu noteikšanas metodika

(pakalpojumu sniedzēju skaits, kas norādījuši konkrēto atbildi³⁹)

Pakalpojumu sniedzēji	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SpD	SR	AtGr, GrN	AtBrP	Gas	Kons	DC	citi SR P	Citi	Kopējais atbižu skaits	Vidējais atbižu skaits uz 1 pak. sniedz.
Kādas ir faktiskās izdevumu pozīcijas atbilstoši pakalpojuma saturam?																
<i>atbildība administratīvajam personālam (vadītājs, grāmatvedis u.c.)</i>	10	4	2	2	5	2	4	7	1	2	0	4	2	1	46	1,5
<i>atbildība speciālistiem</i>	11	4	3	2	5	4	10	12	1	3	1	4	2	2	64	2,1
<i>atbildība saimnieciskajam personālam</i>	7	3	0	2	2	2	5	1	1	0	0	2	1	0	26	0,8
<i>telpu īre</i>	7	3	2	1	1	2	2	8	1	1	0	3	2	0	33	1,1
<i>telpu komunālie pakalpojumi un remonts</i>	9	4	2	1	4	3	7	6	1	0	1	3	1	1	43	1,4
<i>klientu ēdināšanas izdevumi</i>	7	1	0	2	4	4	6	4	1	0	0	2	0	0	31	1,0
<i>transportis (degviela, īre, apkope, apdrošināšana, biļetes u.c.)</i>	6	2	3	2	4	2	4	7	0	0	0	1	0	2	33	1,1
<i>biroja izdevumi (kancelejas preces, inventārs utt.)</i>	9	4	3	2	3	3	6	6	1	1	1	3	2	1	45	1,5
<i>materiāli nodarbībām</i>	10	4	1	1	2	3	9	8	1	0	1	4	1	1	46	1,5
<i>saimniecības un higiēnas preces</i>	9	4	2	2	4	3	7	5	1	0	0	4	1	0	42	1,4
<i>darba devēja apmaksātie veselības apdrošināšanas un izglītības izdevumi personālam</i>	6	4	1	1	4	2	2	1	1	0	0	3	1	1	27	0,9
<i>sakaru pakalpojumi (telefons, internets, pasts)</i>	9	4	2	2	5	3	7	7	1	1	0	4	1	1	47	1,5
<i>saimnieciskie pamatlīdzekļi, inventārs, inventāra remonts(materiāli un pakalpojums)</i>	8	4	1	2	3	2	7	4	0	0	0	3	1	1	36	1,2
<i>cits</i>	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	3	0,1

Bāze: Pakalpojumu sniedzēju aptauja

Lielais skaits gadījumu, kad SB pakalpojumu izmaksas veido atbildība speciālistiem, norāda uz SB pakalpojumu lielo atkarību no darba tirgus situācijas, t.i., no darbaspēka pieejamības, minimālās darba algas izmaiņām, darbaspēka nodokļu izmaiņām. Tas ir būtisks izaicinājums SB pakalpojuma plānošanā pašvaldībām un, jo īpaši, NVO. NVO un citiem

³⁸ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbižu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pašvaldības ir izvēlējušas konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

³⁹ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbižu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pakalpojuma sniedzēji ir izvēlējušies konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

pakalpojumu sniedzējiem, kuri SB pakalpojumus sniedz iepirkuma līguma ietvaros, ir liels izaicinājums spēt noturēt SB pakalpojuma izmaksas esošajā apjomā, nepasliktinot SB pakalpojuma kvalitāti, īpaši gadījumos, kad iepirkuma līgums tiek slēgts uz vairākiem gadiem. Vairāku gadu garumā SB pakalpojuma izmaksas var ietekmēt izmaiņas darbaspēka nodokļos, kas pēdējā laikā Latvijā ir plaši diskutētas un nemitīgi tiek plānotas izmaiņas šajā jomā. Lētāko cenu princips iepirkumos un konkurence “spiež cenas uz leju”, kā rezultātā tiek maksātas zemākas algas nozarē strādājošajiem. Tāpēc pakalpojumu sniedzēju elastība un iespēja iepirkuma cenu plānot ar rezervi ir apgrūtināta. Atkarība no izmaiņām darba tirgū tikai kļūst lielāka. Papildus jāņem vērā tas, ka aizvien vairāk sociālā sfēra saskaras ar kvalitatīvu un profesionālu darbaspēka trūkumu – sarūk cilvēkkapitāls, nozarē strādājošajiem kvalifikācijas un kompetenču prasības aug. Pie sarūkoša darbaspēka piedāvājuma, pakalpojuma sniedzējiem ar zemām cenām ir grūti konkurēt un piesaistīt atbilstošus nozares speciālistus.

Atteikuma iemesli klientam SB pakalpojumu saņemšanai

Sabiedrībā pastāv uzskats, ka visbiežākais iemesls SB pakalpojuma nepiešķiršanai ir finansējuma trūkums vai pakalpojuma sniedzēju trūkums. Tāpēc, lai noskaidrotu, vai šie uzskati ir pamatoti, SD un pakalpojuma sniedzējiem tika vaicāti iemesli, kādi bijuši SB pakalpojuma atteikuma iemesli viņu darba pieredzē.

Veiktās SD aptaujas rezultāti norāda uz to, ka absolūti lielākajā skaitā gadījumu SD ir norādījuši, ka neatsaka SB pakalpojumu klientam. Gadījumos, kad SB pakalpojums ir jāatsaka, biežākie iemesli ir finansējuma trūkums un pakalpojuma sniedzēju neesamība (skatīt 26. tabulu). Atsevišķos gadījumos, kad SB pakalpojums tiek atteikts, kā atteikuma iemesli tiek norādīta neatbilstība kritērijiem un saistošajiem noteikumiem, iekšējās kārtības noteikumu neievērošana. Nereti SB pakalpojumu klientam nākas atteikt arī tāpēc, ka nav iespējams nodrošināt transportu uz SB pakalpojuma saņemšanas vietu, ja tā atrodas tālu no klienta dzīvesvietas (atbilde “cits”).

26. tabula

Iemesli, kāpēc SD atsaka pakalpojumus

(pašvaldību skaits, kas norādījušas konkrēto atbildi⁴⁰)

SD	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SDz	SpD	SR BrA	SR AtkP	SR Prde B	SR Vrde PP	AtGr GrN	PP	TP	AtBrP	Gas	AtGP	AtPP	Kons	AsP	citi SR P	PalA	Kopējais atbilstu skaits	Vidējais atbilstu skaits uz 1 pašv.	
Vai ir klienti, kuriem tiek atteikts pakalpojums un kāds ir atteikuma iemesls?																									
Nav finansējuma	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	6	0.2
Nav pakalpojuma sniedzēja	3	2	1	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	12	0.3
Klientam nevar nodrošināt vietas pieejamību	1	0	2	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0.2
Cits	16	6	30	15	21	2	3	5	8	21	12	25	35	5	3	15	3	3	15	2	5	5	255	6.7	

Bāze: Pašvaldību aptauja

Pakalpojumu sniedzēju aptaujas rezultāti iezīmē citu ainu. Veicot aptaujas analīzi, secināms, ka daudz lielākā īpatsvarā gadījumu klientam ir atteikts SB pakalpojums, jo tam trūkst finansējuma (skatīt 27. tabulu). Tāpat bieži minēts atteikuma iemesls ir vietu skaita ierobežojums, klienta agresīva vai nepieņemama rīcība. Atsevišķos gadījumos atteikums ir arī neatbilstība MK noteikumiem, klienta motivācijas trūkums, transporta nepieejamība, kā arī grupas nenokomplektēšanās.

⁴⁰ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilstu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pašvaldības ir izvēlējušas konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

27. tabula

Iemesli, kāpēc SB pakalpojuma sniedzēji atsaka pakalpojumus

(pakalpojumu sniedzēju skaits, kas norādījuši konkrēto atbildi⁴¹)

Pakalpojuma sniedzēji	DAC	GrM	AM	Patv	KrC	SpD	SR	AtGr, GrN	AtBrP	Gas	Kons	DC	citi SR P	Citi	Kopējais atbilžu skaits	Vidējais atbilžu skaits uz 1 pak. sniedz.
Vai ir klienti, kuriem tiek atteikts pakalpojums? Ja jā, kāds ir atteikuma iemesls?																
<i>nav finansējuma</i>	4	0	0	0	2	0	1	7	0	1	1	1	2	0	19	0,6
<i>nav pakalpojuma sniedzēja</i>	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	4	0,1
<i>klientam nevar nodrošināt vides</i>	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	0,1
<i>cits</i>	5	4	1	1	2	1	5	4	1	1	1	2	0	1	29	0,9

Bāze: pakalpojumu sniedzēju aptauja

Aptaujās iegūtie dati norāda uz to, ka pašvaldību SD bieži norādījuši, ka klientam SB pakalpojumi netiek atteikti; tas var radīt maldīgu priekšstatu par esošo situāciju SB pakalpojumu sniegšanas jomā – proti, ka šajā jomā viss ir kārtībā. No pētījumā veiktajām ekspertu diskusijām secināms, ka SD rīcībā ir tikai daļēja informācija par viņu potenciālajiem klientiem – SD nav informēti par visām personām, kurām varētu būt nepieciešami SB pakalpojumi. Tam ir dažādi iemesli. Pirmkārt, trūkst sadarbība starp LM un VM. LM un pašvaldību rīcībā nav pieejami VM dati par personām, kurām ir noteikta veida funkcionālie traucējumi vai citas veselības problēmas, kur šādas personas dzīvo un kāda ir viņu kontaktinformācija. Otrkārt, eksperti norāda uz informācijas konfidencialitātes nodrošināšanu kā problēmu un kavēkli informācijas nodošanā. Tas izpaužas tā, ka pakalpojumu sniedzēji nevar “pa tiešo” uzrunāt potenciālos klientus un ka SD darbinieki nepiedāvā SB pakalpojumu klientam, lai viņu neaizvainotu. Tādējādi SD par saviem potenciālajiem klientiem uzzina tajos gadījumos, kad šīs personas pašas ir vērsušās pašvaldības SD vai ja par šīm personām paziņo viņu draugi, tuvinieki vai kaimiņi.

Pašvaldībās ir nepieciešams izstrādāt modeli, kā visefektīvāk atrast un uzrunāt potenciālos klientus. Labs resurss informācijas pieejamības uzlabošanā varētu būt ģimenes ārsts, kurš varētu nodot pašvaldībām informāciju par ģimenes stāvokli un tās vajadzībām. Taču, lai ieviestu šādu sistēmu, kas atvieglotu pašvaldības darbu, ir nepieciešamas izmaiņas normatīvajos aktos, kas paredz tiesības un kārtību, kādā tiktu nodota šāda informācija.

Lai mazinātu to gadījumu skaitu, kad SB pakalpojums tiek atteikts vai nepiešķirts pakalpojumu sniedzēju trūkuma dēļ, ekspertu diskusijā tika apzināti iemesli, kāpēc pakalpojuma sniedzēji neattīsta savus SB pakalpojumus un kas būtu motivējoši atbalsta pasākumi SB pakalpojumu attīstībai. Pētījumā tika secināts, ka, pirmkārt, klientam, viņa ģimenei un pakalpojuma sniedzējiem ir nepieciešama skaidra vīzija par vidējā termiņa un ilgtermiņa mērķiem – rezultātiem, kurus sociālā politika tiecas sasniegt un plānotajām darbībām, izmaksām SB pakalpojumu nodrošināšanai. Otrkārt, papildinoši iepriekš minētajam, pakalpojuma sniedzējiem šobrīd trūkst drošība par sevis izveidotā SB pakalpojuma ilgtspēju, tāpēc SB pakalpojumu attīstībā pašvaldībām nepieciešams slēgt sadarbības līgumus / nodomu protokolus par konkrēta SB pakalpojuma sniegšanu ilgtermiņā.

Treškārt, atsevišķi pakalpojuma sniedzēji norāda, ka SB pakalpojumu attīstību traucē tas, ka viņiem trūkst līdzekļu sākotnējās infrastruktūras un materiāltehniskā aprīkojuma izveidei – gan ēkas infrastruktūras izbūvei, gan telpu iekārtojuma un darba materiālu iegādei. Esošajā situācijā nereti šim mērķim tiek piesaistīti ziedojumi. Ņemot vērā, ka pakalpojumu

⁴¹ Vieglākai tabulas uztverei un atšķirību novērtēšanai katra SB pakalpojuma ietvaros atbilžu variantu vērtības ir iekrāsotas. Jo tumšāks ir zaļās krāsās tonis, jo vairāk pakalpojuma sniedzēji ir izvēlējušies konkrēto atbildi konkrētajā SB pakalpojumā.

sniedzēju sniegtajiem SB pakalpojumiem parasti nav peļņas, valstiskā vai pašvaldību mērogā nepieciešams paredzēt atbilstoša apjoma atbalstu infrastruktūras izveidei.

Ceturtkārt, SB pakalpojumu attīstībā nepieciešams paredzēt līdzekļus metodisko materiālu izstrādei un apmācībām pirms SB pakalpojuma uzsākšanas. Esošajā situācijā nereti šim mērķim līdzekļi netiek piešķirti, taču apmācības un darbinieku sagatavošana ir būtiska, lai SB pakalpojumu varētu sniegt kvalitatīvi un pārdomāti.

2.3 Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanas un finansēšanas kārtība pašvaldībās – aptaujas un fokusgrupu diskusiju rezultātu kvalitatīva analīze

Apakšnodaļā sniegts kopsavilkums par padziļinātai analīzei izvēlēto 38 pašvaldību SD un pakalpojumu sniedzēju aptaujas atvērtajiem jautājumiem un domnīcu diskusiju rezultātiem.

Apakšnodaļā ir apkopots anketēšanā un domnīcās iegūtais viedoklis (gan teksta, gan citātu formātā) par klientu atlases kritērijiem SB pakalpojumu piešķiršanā, atbalsta apmēra noteikšanas principiem, SB pakalpojuma izmaksu atbilstību kvalitatīva SB pakalpojuma tirgus cenu līmenim; par to kā tiek plānots un prognozēts pašvaldības budžets nākamajam gadam attiecībā uz SB pakalpojumiem, kā arī par to kādi vēl SB pakalpojumi būtu nepieciešami klientiem un kādi varētu būt šo SB pakalpojumu ieviešanas un finansēšanas mehānismi.

Klienti un no tā izrietošais pieprasījums pēc SB pakalpojumiem

- Īpaši jāatzīmē, ka, pēc domnīcas dalībnieku vērtējuma, daudzi potenciālie SB pakalpojumu klienti nav apzināti, un līdz ar to viņiem šie SB pakalpojumi netiek sniegti, un neveidojas ar SB pakalpojumu sniegšanu saistītās izmaksas.
- Attiecībā uz nepieciešamajiem papildus vai jauniem SB pakalpojumiem, aptaujātie ir vairāk akcentējuši SB pakalpojumus no savas skatījuma prizmas, t.i., atkarībā no tā, ar kādām mērķa grupām fokusgrupas dalībnieks strādā, izriet arī iespējama vai šobrīd trūkstošais SB pakalpojumu klāsts. Taču tai pašā laikā domnīcās īpaši tika izcelts, ka cilvēkam no dzimšanas brīža (ja tiek konstatēti FT) ir nepieciešams agrīnās korekcijas, rehabilitācijas pakalpojums, kas pavadītu šo klientu visā viņa dzīves laikā. Rīgā trūkst arī SB pakalpojumi vecākiem, kuriem ir bērni ar GRT.
- Ir jābūt pēctecībai SB pakalpojumu nodrošināšanā – no lielāka atbalsta klientam ir jāvirzās uz patstāvīgu dzīvi. Kādu laiku saņemot DAC pakalpojumu, ir jābūt nākamajam solim, piemēram, specializētā darbnīca, kurā persona jau darbojas vienu patstāvības līmeni augstāk. Arī specializētajām darbnīcām ir jābūt radītām klientiem ar dažādiem attīstības līmeņiem.
- Sadarbība starp Labklājības, Veselības, Izglītības un zinātnes ministrijām ir vāji attīstīta vai arī tā nepastāv vispār, līdz ar to informācija par potenciālo klientu nerasniedz esošo pakalpojuma sniedzēju. SD nepieciešama informācija par katru personu, kas piedzimst ar noteiktu diagnozi, šīs personas kontaktinformācija. Pretējā gadījumā SD nav pilnas informācijas par viņu potenciālajiem klientiem, personām, kurām nepieciešams atbalsts. Līdz ar to var teikt, ka esošajā situācijā nav sistemātiska skatījuma uz klientiem par multidisciplināru aprūpi visā viņa mūža garumā;

- Valstī nav izveidota sistēma informācijas iegūšanai un tālākai izmantošanai par potenciālajiem klientiem. Fokusgrupu dalībnieki uzskata, ka daudzos gadījumos informācijas apriti būtiski ierobežo personu datu aizsardzības nosacījumi vai to interpretācija, kas būtiski ierobežo iespējas sasniegt klientu. Līdz ar to pastāv risks, ka pakalpojumu sniedzēji nevar piedāvāt savu SB pakalpojumu klientam “pa tiešo”, SD savukārt konkrēto SB pakalpojumu klientam nepiedāvā, jo baidās viņu aizskart.
- Būtiska ir sadarbība starp pašvaldību un nevalstisko sektoru (pakalpojumu sniedzēju) mērķgrupas sasniegšanā, SB pakalpojumu dažādošanā, un lai izvairītos no principa, kad dažādas kompetences un funkcijas – izpilde, kontrole, plānošana u. tml. tiek apvienotas viena amata vai institūcijas ietvaros;
- Diskusiju un aptauju rezultāti norāda, ka katram SB pakalpojumam ir noteikts konkrēts mērķis, līdz ar to klientu atlases kritēriji atšķiras dažādu SB pakalpojumu sniegšanas gadījumā, un šīs atšķirības nosaka gan SB pakalpojuma saturs, gan mērķa grupas specifiskās vajadzības.

SB pakalpojumu piedāvājums

- Jaunu SB pakalpojumu aprobācija sekmīgi tiek veikta pilotprojektu veidā, taču ir bijuši piemēri, kad ar ES finansējumu tiek izveidots kvalitatīvs un vajadzīgs SB pakalpojums, taču pēc uzraudzības perioda beigām šī SB pakalpojuma sniegšana tiek izbeigta, jo SB pakalpojums vairs netiek finansēts no ārējiem avotiem, bet pašvaldībai SB pakalpojuma sniegšanai nav finanšu līdzekļu;
- Personu ar GRT nodrošināšanā ar SB pakalpojumiem lielākā problēma ir tā, ka trūkst pakalpojuma sniedzēju, īpaši lauku teritorijās, kur konkrēto cilvēku jau pazīst un nav cilvēku, kuri vēlētos sniegt atbalstu šim cilvēkam. Kopumā ir raksturīgi, ka VSAC vēlas paturēt “labos” klientus, pat cenšoties tos motivēt palikt VSAC, un iziešanai sabiedrībā motivē un atbalsta “problemātiskos jeb nevēlamos” klientus.
- SB pakalpojumu sniegšanu kavē fakts, ka pašvaldības nav gatavas pirkt konkrētus SB pakalpojumus, jo atbilstoši normatīvajam regulējumam pašvaldībām nav pienākums nodrošināt SB pakalpojumus, respektīvi - normatīvo aktu interpretācijas atšķiras. Lai SB pakalpojumi attīstītos ilgtermiņā, pašvaldībām būtu jāapņemas, ka tās pirks šādu SB pakalpojumu pēc ES projekta beigām / ilgtermiņā, kamēr pēc tā būs pieprasījums, kamēr tas būs vajadzīgs klientiem.
- Rīgas pašvaldību ļoti slavē par to, kā viņi attīsta SB pakalpojumus. Rīga ir tā, kur visu SB pakalpojumu idejas aizsākas, viņiem ir pilotprojekti, kas pāriet sistēmiskos atbalsta pakalpojumos. Tāpat viņiem ik gadu ir konkursi, kur ar savu ideju var pieteikties pakalpojumu sniedzēji.
- Liels kontrasts SB pakalpojumu attīstībā ir starp Rīgu un pārējām Latvijas pašvaldībām. Diskusijā tika izdalīti 3 SB pakalpojumu attīstības scenāriji – Rīgai, lielajām pilsētām, lauku novadiem.
 - Rīgai ir elastīga pieeja budžeta plānošanā, naudu iespējams pārdalīt SD ietvaros. Situācijās, kad nepieciešams finansējums jaunu pakalpojumu ieviešanai vai budžeta pārdalei esošo pakalpojumu ietvaros, ir iespēja šo finansējumu saņemt, sagatavojot argumentētu pamatojumu par konkrēto nepieciešamību.
 - Rīgā, atšķirībā no citām pašvaldībām, SD un NVO sadarbībā neiejaucas politiķi, tāpēc veidojas ļoti laba sadarbība starp SD un pakalpojumu sniedzējiem.

- Viens no diskusijas dalībniekiem norāda, ka no viņu skatu punkta klientu rotācija būtu jāpadara elastīgāka, jo reizēm, kad viens klients beidz saņemt SB pakalpojumu, tā vietā nevar ņemt otru klientu, jo birokrātiskā procedūras tik ātru rotāciju nevar nodrošināt. Tāpat reizēm SD piedāvā neizvērtētus mērķa grupas klientus, kas nevar būt konkrētā SB pakalpojuma saņēmēji.

SB pakalpojumu finansējuma pietiekamība (jeb atbalsta apmērs)

Attiecībā uz atbalsta apmēra noteikšanas kritērijiem pakalpojumu sniedzēju vidū dominē atbilde, ka atbalsta apjoms tiek noteikts iepirkuma rezultātā (atbilstoši iepirkuma nosacījumiem). Ja atbalsts tiek noteikts SD funkciju ietvaros, tad atbalsta apmērs tiek noteikts budžeta ietvaros atbilstoši saistošajiem noteikumiem, saskaņā ar kuriem atbalsta apmērs tiek balstīts uz klienta vajadzību izvērtēšanu vai pašvaldības noteiktu atbalsta apjomu, sabalansējot to ar budžeta iespējām.

Attiecībā uz SB pakalpojumu izmaksu pietiekamību aptaujas un domnīcas dalībnieku viedokļi svārstās no “finansējums nav pietiekošs” līdz “finansējums ir pietiekošs”, kur indikatīvais vairākums tomēr akcentē, ka finansējums ir pietiekošs. Tai pašā laikā, raksturojot situācijas starp šiem diviem vērtējumiem var atzīmēt sekojošo:

- agrīnai korekcijai atbalsts nav pietiekošs;
- iespēju robežās esošo izmaksu apmērā SB pakalpojums tiek sniegts kvalitatīvi, taču, ņemot vērā izmaksu pieaugumu, kvalitātes saglabāšana ar esošajām izmaksām būs apgrūtinoša;
- lai sniegtu vēl kvalitatīvākus un pieejamākus SB pakalpojumus, finansējums ir nepietiekošs;
- virknē gadījumu tiek pieņemts, ka sniegtais SB pakalpojums ir kvalitatīvs un izmaksas samērīgas, jo nav saņemtas sūdzības no klientu puses;
- lai sniegtu kvalificētu speciālistu pakalpojumu, ir nepieciešams adekvāts finansējums. Ja finansējums ir nepietiekošs, tad pastāv risks šo nepietiekamību kompensēt ar zemāku kvalitāti. Šo atziņu pamato fakts, ka tiek novērotas situācijas, kad ir grūtības piesaistīt nepieciešamo personālu;
- finansējums ir nepietiekošs. Savā ziņā SB pakalpojumi pat uzskatāmi par luksusa lietu, ko pašvaldības reti var atļauties;
- nereti arī ir tā, ka SB pakalpojumam atvēlētie līdzekļi ir mazāki nekā faktiski nepieciešams. Nepieciešama elastīgāka pieeja finansējuma pārdalē starp klientiem, kam pakalpojums sniegšana tiek uzskaitīta pa stundām. Tas arī atvieglotu iespēju atrast pakalpojuma sniedzēju, kas sniegtu nepieciešamos SB pakalpojumus;
- arī publiskā iepirkuma procedūra ar zemākās cenas principu ierobežo SB pakalpojuma kvalitāti un saturu, kas nepieciešams klientam. Esošo iepirkumu sistēmā, gadījumos, kad to slēdz uz vairākiem gadiem, netiek paredzēta SB pakalpojuma cenas indeksācija. Līdz ar to, kad ir izmaiņas nodokļu politikā vai minimālajā algā, vai ir inflācija, pakalpojuma sniedzēji saskaras ar problēmu, ka iepirkumā piedāvātā SB pakalpojuma cena vairs nesedz visas izmaksas un SB pakalpojuma sniegšana par iepirkumā piedāvātām cenām rada zaudējumus pakalpojuma sniedzējam;
- būtu nepieciešams arī atbalsts infrastruktūras izveidei, kas nepieciešama SB pakalpojumu sniegšanai, jo atsevišķos gadījumos tas ir būtiski svarīgi, lai SB pakalpojums varētu attīstīties;

- salīdzinoši zems apmaksas līmenis sociālajā jomā veicina to, ka nepieciešams mainīt esošo samaksas kārtību, kur par SB pakalpojumu norēķins tiek veikts tikai nākamā mēneša beigās. Pakalpojumu sniedzējiem, kuriem nav uzkrājumu, tas ir apgrūtinājums, jo darbinieki nevar tik ilgstoši gaidīt savas algas. Tāpat tiek norādīts, ka, ieviešot SB pakalpojumu, ir jāparedz apmācību laiks un tam ir jāparedz atbilstošs finansējums – jo speciālistiem ir jābūt informētiem par SB pakalpojuma sniegšanas procesa organizēšanu, ir jāiekārto telpas un jāveic citi sagatavošanās darbi pirms SB pakalpojuma sniegšanas. Šobrīd šīs aktivitātes tiek veiktas praktiski bez atlīdzības;
- ierobežotā finansējuma dēļ, kā īpaša problēma tiek akcentēts arī kvalificēta personāla trūkums un personāla kvalifikācijas celšana. Šāda problēma iezīmējas arvien vairāk un tai ir augoša tendence. Pašvaldībās trūkst sociālās jomas speciālistu – ja nav pietiekams sociālā darba speciālistu skaits, ir grūti to nodrošināt visiem SB pakalpojumiem. Šāda problēma iezīmējas un tai ir augoša tendence.

SB pakalpojumu budžeta plānošana

Par pašvaldības budžeta plānošanu un tā sadalījumu starp konkrēto pakalpojumu sniedzējiem dominē viedoklis, ka nākamā gada budžets tiek veidots balstoties uz iepriekšējā gada faktiskajiem rezultātiem, kas iespēju robežās tiek koriģēts vērtējot:

- konkrētā SB pakalpojuma aktuālo pieprasījuma dinamiku;
- apzinot klientu vajadzības (t.sk. jaunus klientus);
- pašvaldības budžeta iespējām.

Stratēģiskā plānošana

Stratēģiskās plānošanas jautājumi vairāk tika akcentēti domnīcās nekā anketēšanā. Domnīcas dalībnieki aktīvi iesaistījās diskusijās par būtiskākajām nepilnībām SB pakalpojumu attīstību nozarē kopumā. Nākas secināt, ka vairāk izdevās konstatēt trūkumus, kas raksturo nozari, un mazāk gūt pozitīvās atziņas. Identificētie trūkumi ir sekojoši:

- abās domnīcās izskanēja, ka nozarē kopumā nav skaidri uzstādīti vai nodefinēti ilgtermiņa attīstības mērķi, t.i., tiek nodrošināts process bez uzstādījuma par konkrēta rezultāta sasniegšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā (trūkst stratēģisko uzstādījumu), nav informācijas par SB pakalpojumu pēctecību - kas sekos pēc SB pakalpojuma veiksmīgas saņemšanas, kurp klients virzīsies tālāk. Tāpat tiek pausta rekomendācija LM definēt katra SB pakalpojuma mērķus, lai jebkuram SB pakalpojuma ieviešanā iesaistītajam ir skaidrs un pastāv vienprātība, ko ar kuru SB pakalpojumu mēs vēlamies sasniegt un kāds ir šī SB pakalpojuma piensums;
- nav nodalītas politikas plānošanas, satura definēšanas, naudas plānošanas, procesa organizācijas, izpildes un kontroles funkcijas. It īpaši tas novērojams novados ārpus pilsētām, kur SD kapacitāte ir ierobežota, t.i., visas vai lielāko daļu iepriekš uzskaitīto funkciju veic viens vai daži cilvēki. Rīga ir labs piemērs tam, kā izpilde ir izdalīta no pārējām funkcijām. Eksperti norāda uz nepieciešamību nodalīt SB pakalpojuma plānošanas procesu no SB pakalpojuma izpildes, t.sk. institucionāli, lai neveidotos situācija, ka SB pakalpojums tiek plānots, domājot, kādas ir iespējas un vēlmes to izpildīt. Šāda sistēma arī kavē pārmaiņas SB pakalpojuma organizācijā, SB pakalpojuma sniegšanas elastību;
- ir nepieciešams panākt ekonomiski izvērstu lēmumu pieņemšanu attiecībā uz SB pakalpojumu sniegšanu, jo, kā rāda prakse, pašvaldībās bieži vien sociālo

- pakalpojumu izmaksas nav pilnībā nošķirtas no pārējo pašvaldības funkciju izmaksām (piemēram, aprūpes centru grāmatvedība, komunālo pakalpojumu izmaksas u.c. izmaksu pozīcijas tiek iekļautas pašvaldības kopējās izmaksās un netiek atsevišķi attiecinātas uz aprūpes centra izmaksām);
- “divu maku princips” (t.i., daļu apmaksā valsts un daļu pašvaldības) ir nozīmīgs vai pat būtisks šķērslis SB pakalpojumu sistēmas pilnveidošanai un DI ieviešanai. “Divu maku princips” ir novērojams arī LM un VM attiecībās, jo ir vairāki finansējuma kanāli, kas mērķēti uz vienu cilvēku, bet starp šiem finansējuma kanāliem nav sinerģijas;
 - šobrīd dominē princips “nauda seko iestādei” nevis “nauda seko klientam”, t.i., piemēram, bērnu aprūpes iestāde, nosūtot klientu uz mācībām attālā mācību iestādē, turpina saņemt finansējumu par šo klientu. Līdz ar to pastāv dubultā finansējuma risks;
 - būtu nepieciešama SB pakalpojumu attīstībā pakāpeniska virzība uz „individuālā budžeta modeli” (ar izņēmumiem) ar noteiktu individuālo SB pakalpojumu kopumu, kas risinātu “divu maku” principa problēmu (maksātājs būtu pašvaldība, t.sk. no valsts budžetam piekritīgā finansējuma); tas veicinātu mērķa sasniegšanu un tam būtu jābūt ar motivējošu raksturu. Vienlaikus ar individuālā budžeta modeli eksperti norāda uz nepieciešamību izvērtēt un uzraudzīt tos gadījumus, kad persona ir rīcībspējīga un lemtspējīga, lai pati varētu izvēlēties pakalpojuma sniedzēju. Tāpat eksperti norāda, ka, lai izvairītos no ļaunprātības, samaksa par SB pakalpojumu būtu jāorganizē starp SD un pakalpojuma sniedzēju, izvairoties no līdzekļu fiziskas piešķiršanas konkrētam klientam;
 - individuālā budžeta modelī ir jāsauglabā kontroles mehānismi, lai nodrošinātu to, ka SB pakalpojums tiek saņemts, tas ir kvalitatīvs un tā cena un izmaksas atbilstošas tirgus situācijai;
 - viena no idejām, ka SB pakalpojumu atbilstību kritērijiem un to cenu varētu regulēt izveidots speciāls LM Fonds (struktūrvienība). Kā arī LM būtu jānodēfina katram SB pakalpojumam ”pakalpojuma grozs”.

Klientu motivācija izmantot SB pakalpojumus:

- šobrīd klienta vecāki vai radnieki nav motivēti izmantot SB pakalpojumus, baidoties zaudēt ienākumus no klienta pensijām un pabalstiem, ko maksā valsts un pašvaldība;
- ir nepieciešams radīt mehānismus, kas veicinātu klienta interesi par SB pakalpojumiem. Piemēram, Vācijā persona var saņemt pabalstus tikai tad, ja izmanto SB pakalpojumus. Tas mazina iespēju, ka persona ar FT ir galvenais finanšu avots mājāsaimniecībai. Vācijā ir arī prakse, ka darba devējam ir pienākums nodarbināt noteiktu daļu personas ar GRT. Ja tas nenotiek – darba devējs maksā sodu, un par iekasētajiem līdzekļiem tiek veidotas specializētās darbnīcas;
- kopumā kā motivācijas priekšnosacījums ir maksimāla izvairīšanās no tiešas naudas piešķiršanas klientiem, tā vietā nodrošinot SB pakalpojumus, veicinot nodarbinātību, sniedzot atbalstu mājokļa nodrošināšanā un uzturēšanā un tml.;
- ja klientam būs iespējas un pienākums vairāk izmantot SB pakalpojumus (saņemot pēc iespējas mazāku tiešo finansējumu “uz rokas”), tad pārējiem mājāsaimniecības locekļiem būs lielāka iespēja iesaistīties darba tirgū.

Viedokļi attiecībā uz deinstitucionalizācijas projekta ieviešanas norisi:

- LM komunikācija ar sabiedrību par DI ir nepietiekama un nepilnīga. DI procesam tas nevis sniedz atbalstu, pretimnākšanu un sadarbību DI ieviešanā, bet gan pretestību. DI komunikācijas stratēģija akcentē sliktu – tiks slēgtas iestādes, tāpat neskaidro sabiedrībai, kuri klienti tiks “izlaisti” no institūcijām un kuri nē;
- komunikācijā par DI procesu nepieciešams akcentēt pozitīvo – tiks veidoti jauni SB pakalpojumi un darbavietas, personu institūcijā dzīves kvalitāte uzlabosies, jo viņi varēs dzīvot sabiedrībā, tiks mazināts to gadījumu skaits, kad ģimene ar bērnu ar FT būs spiesta viņu ievietot institūcijā, jo ģimenei trūkst nepieciešamā atbalsta u. tml.;
- tiek piedāvāts “deinstitucionalizācijas” jēdziena vietā lietot “neinstitucionalizācija” – tas ir atbalsta sniegšana personām, lai tās nenonāktu institūcijās. Tai pašā laikā apzinoties, ka kaut kādas institūcijas formas atsevišķos gadījumos pastāvēs un būs labākais risinājums daļai klientu;
- DI kontekstā – pašvaldības nevēlējās aicināt piedalīties ģimenes ar FT izvērtējumā, jo pašvaldības apzinājās, ka rekomendējamās SB pakalpojumus pašlaik nevar nodrošināt. Tas ir viens no faktoriem, kas kavē sekmīgu DI īstenošanu;
- lai sekmīgi varētu īstenot DI procesu, personai, kas iznāk no institūcijas vai arī nenonāk institūcijā, nepieciešams komplekss SB pakalpojumu kopums - atbalsts, mājoklis, nodarbinātības pasākumi – lai persona var izdzīvot sabiedrībā;
- jāveic darbs ar sabiedrību – sabiedrība un klienti nav gatavi DI procesam, jo no PSRS laikiem pierasts, ka atsevišķas sociālo pakalpojumu mērķa grupas „tiek novākti no sabiedrības acīm”. Līdz ar to trūkst sabiedrības iecietības;
- eksperti norāda, ka dažādos līmeņos – kā sabiedrības, tā politikas veidotāju līmenī – trūkst izpratnes par personām ar GRT kā SB pakalpojumu saņēmēju mērķa grupu. Nepieciešams nošķirt personas ar psihiskām saslimšanām un personas ar garīgās attīstības problēmām (garīgo atpalcību). Katrai mērķa grupai ir dažādas vajadzības un gatavība dzīvot sabiedrībā. Tāpat tiek aizrādīts tas, ka LM nedomā par personām ar garīgu atpalcību, kurām ir 3. un 4. aprūpes līmenis – bieži par šo mērķa grupu runājot kā par to, kuri paliks institūcijās.

Administratīvais slogs:

- kā atsevišķs un pietiekami problemātisks jautājums tiek akcentēts administratīvais slogs SB pakalpojumu sniegšanas procesā, t.i.:
 - o šobrīd SB pakalpojuma administrēšana nereti saistās ar daudzu detalizētu atskaišu sagatavošanu, kas aizņem līdz pat 40% no speciālista darba laika. Līdz ar to IT risinājumu izmantošana SB pakalpojumu administrēšanā varētu ievērojami atvieglot pakalpojuma sniedzēja darbu, kā arī ekonomēt gan darbaspēka, gan finanšu resursus, koncentrējot tos uz SB pakalpojumu sniegšanu;
 - o ļoti lielu darba daļu veido administratīvo dokumentu kārtošana – par maz uzticas pakalpojumu sniedzējiem. Šobrīd pārmērīgi tiek kontrolēts process, nevis rezultāts. Piemēram, nereti ir kritēriji, kas ir jāsasniedz, piem., 4 konsultācijas katram klientam, bet realitātē vienam klientam nepieciešamas 2 konsultācijas, citam – 6 konsultācijas. Lai sasniegtu faktiski nepieciešamo mērķi un saņemtu apmaksu par visām sniegtajām konsultācijām, nākas sagatavot zināmā mērā fiktīvas jeb nepareizas atskaites, jo, ja kaut ko neesi piefiksējis atskaitē, tātad konkrētā konsultācija netika sniegta un par to

nepienākas atlīdzība. Tai pašā laikā papildus sniegtās konsultācijas netiek apmaksātas. Šajā kontekstā svarīgi būtu akcentēt mērķa sasniegšanu;

- SB pakalpojumu īstenošanas procesā tiek izmantotas dažādas informatīvās sistēmas, piemēram, SOPA, SPOLIS un LM atskaites (pārskati) – visas sistēmas savā starpā ir “nesaderīgas” jeb/vai “nesavietojamas”. SOPA var būt kā pamats, ko attīstīt. Ar SOPA sistēmu strādā pašvaldības. Tās katra to izmanto tik lielā mērā, cik pašas vēlas. Rīga, piemēram, ļoti papildina SOPA sistēmu – par katru izvēlēto daļu un risinājumu pašvaldībai ir jāpiemaksā klāt;
- tiek aizrādīts, ka ES fondu līdzekļi lielā mērā tiek izlietoti procesam (pētījumiem, izvērtējumiem, pamatojumiem utt.), bet nenonāk līdz gala mērķim – klientam, viņa dzīves kvalitātes uzlabošanai.

3 Secinājumi un ieteikumi

3.1 Normatīvais regulējums

- Visās izvēlētajās pašvaldībās ir viens vai vairāki sociālos pakalpojumus reglamentējoši saistošie noteikumi. Ir pašvaldības, kas visu piedāvāto sociālo pakalpojumu regulējumu ir ietvērušas vienos saistošajos noteikumos (piemēram, Jelgava, Jūrmala, Liepāja, Rēzekne, Valmiera); ir pašvaldības, kam papildus vispārējiem sociālos pakalpojumus reglamentējošiem saistošajiem noteikumiem, ir atsevišķi apstiprināti saistošie noteikumi aprūpes mājās pakalpojumam (piemēram, Amatas novads, Dagdas novads, Mazsalacas novads, Ozolnieku novads); Baltinavas un Nīcas pašvaldībās vienīgais sociālais pakalpojums, kam ir apstiprināti saistošie noteikumi, ir aprūpe mājās.
- Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā, citos likumos un MK noteikumos uzskaitītie pašvaldību nodrošināto SB pakalpojumu nosaukumi tiek konsekventi lietoti pašvaldību saistošajos noteikumos, ir vienāds SB pakalpojuma nosaukums un saturs, taču tie SB pakalpojumi, kurus neregulē šie aplūkoti normatīvie akti, dažādu pašvaldību gadījumā tiek apzīmēti dažādi. No tā ir secināms, ka ir vēlams ieviest vienotu SB pakalpojumu sarakstu, tajā definējot gan nosaukumu, gan saturu.
- Pašvaldībās neatkarīgi no to lieluma, ģeogrāfiskā stāvokļa un finanšu iespējām ir ļoti dažāds normatīvais regulējums attiecībā uz to nodrošinātajiem sociālajiem pakalpojumiem.
- Vissakārtotākā normatīvā vide ir aprūpes mājās pakalpojumam. Šis SB pakalpojums pašvaldībās ir visnenākais un ļoti pieprasīts, un, lai sniegtu šo SB pakalpojumu, pašvaldībām ir nepieciešams normatīvais regulējums. Iespējams, ka pakalpojumi, kurus konkrētā pašvaldībā izmanto vien dažī klienti un kuriem nav strikta normatīvā regulējuma, tiek sniegti elastīgāk.
- Kopumā psihologa pakalpojums ir viens no visbiežāk saņemtajiem SB pakalpojumiem, kas tiek sniegts gan noteiktām klientu grupām, gan tas ir atsevišķs pašvaldību SD sniegts SB pakalpojums, kam daļā no pašvaldībām ir izstrādāti saistošie noteikumi.
- Pētījuma autoru ieskatā vissakārtotākā normatīvā vide ir Jūrmalas pašvaldībā (informācija ir labi strukturēta arī pašvaldības interneta vietnē). Savukārt minimāls normatīvais regulējums attiecībā uz SB pakalpojumiem ir mazajās pašvaldībās (Nīcas novadā, Sējas novadā, Tērvetes novadā) un vairākās lielajās pašvaldībās (Bauskas novadā), bet Krāslavas novadā vispār nav normatīvā regulējuma par sociālo pakalpojumu sniegšanu, kaut gan pašvaldībā tiek nodrošināti divi sociālie pakalpojumi – aprūpes mājās pakalpojums un pakalpojums institūcijā.
- Ir virkne pašvaldību, kurās ir izstrādāti saistošie noteikumi, nevis sociālo pakalpojumu nodrošināšanai, bet gan pabalstu saņemšanai, kurus persona var izmantot SB pakalpojumu apmaksai, piemēram:
 - pabalsts aprūpes mājās pakalpojuma nodrošināšanai (8 pašvaldībās),
 - pabalsts sociālās rehabilitācijas mērķu sasniegšanai (6 pašvaldībās),

- pabalsts novada bērniem, un trūcīgām vai maznodrošinātām pilngadīgām personām klīniskā psihologa apmeklējuma apmaksai (1 pašvaldībā).
- Pašvaldības sniedz virkni SB pakalpojumu, kas nav reglamentēti pašvaldību saistošajos noteikumos, piemēram, pašvaldībā ir izveidoti dienas centri personām ar īpašām vajadzībām.

3.2 Mērķa grupu identifikācija, vajadzības pēc sabiedrībā balstītiem sociālajiem pakalpojumiem izvērtējums un sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu plānošana

- Īpaši jāatzīmē, ka pēc domnīcas dalībnieku vērtējuma, virkne potenciālo sociālo pakalpojumu klientu nav apzināti. Līdz ar to viņi nesaņem sociālos pakalpojumus un līdz ar to nav ar to saistīto izmaksas.
- Visbiežāk SB pakalpojumi tiek iniciēti un ieviesti vai nu, klientam vēršoties SD un pieprasot SB pakalpojumu, vai pašvaldībai, veicot klienta vajadzību izpēti. Taču vienlaikus jāņem vērā, ka vienotas informācijas platformas trūkuma dēļ starp dažādām iestādēm, kā arī personu datu aizsardzības dēļ SD un arī pakalpojumu sniedzēji nereti nav informēti par visiem viņu teritorijā esošajiem potenciālajiem klientiem, kuriem varētu būt nepieciešami noteikti SB pakalpojumi.
- SB pakalpojumu budžets nākamajam gadam visbiežāk tiek plānots pēc iepriekšējā gada izpildes rādītājiem un apzinot mērķa grupu vajadzības.
- Domnīcās kā īpašu aspektu izcēla klienta un viņa tuvinieku motivāciju izmantot SB pakalpojumus, t.i.:
 - šobrīd klienta vecāki vai radnieki nav motivēti izmantot SB pakalpojumus, kas saistīts ar ienākumu zaudēšanu mājāsaimniecībā no klienta pensijām un pabalstiem, ko maksā valsts un pašvaldība;
 - ir nepieciešams radīt mehānismus, kas veicinātu klienta interesi par SB pakalpojumiem;
 - kopumā kā motivācijas priekšnosacījums ir maksimāla izvairīšanās no tiešas naudas piešķiršanas klientiem, tā vietā nodrošinot atbalsta pakalpojumus, veicinot nodarbinātību, sniedzot atbalstu mājokļa nodrošināšanā un uzturēšanā u.tml.;
 - ja klientam būs iespēja un pienākums vairāk izmantot SB pakalpojumus (saņemot pēc iespējas mazāku tiešo finansējumu “uz rokas”), tad pārējiem mājāsaimniecības locekļiem būs lielāka iespēja iesaistīties darba tirgū.

3.3 Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu piedāvājums mērķa grupām un piedāvājuma analīze

- Domnīcās īpaši tika izcelts, ka cilvēkam no dzimšanas brīža (ja tiek konstatēti FT) ir nepieciešams agrīnās korekcijas, rehabilitācijas pakalpojums, kas pavadītu šo klientu visā viņa dzīves laikā.
- Lielā daļā gadījumu iniciatīva attīstīt vai paplašināt SB pakalpojumu nāk no pakalpojumu sniedzējiem. Pakalpojuma sniedzēji piedāvā savu SB pakalpojuma saturu un to sniegšanai nepieciešamās izmaksas, attiecīgi tālāk pašvaldība pārskata un revidē SB pakalpojuma saturu un izmaksas, secīgi tālāk SB pakalpojums tiek aprobēts

un pēc aprobēšanas izvērtējuma – ieviests. Ekspertu diskusijas dalībnieki norāda, ka NVO bieži veidotas tā, lai pārstāvētu konkrētu klientu – mērķa grupu intereses, tāpēc tās zina labāk, kas konkrētajai personai ir nepieciešams un kādas metodes strādā efektīvāk. Arī, ikdienā strādājot ar šīm personām, ir iespējams precīzāk novērtēt indivīda konkrētās vajadzības.

- Aptaujās iegūti dati, ka pašvaldību SD bieži norādījuši, ka klientam SB pakalpojumi netiek atteikti. Tas var radīt maldīgu priekšstatu par esošo situāciju SB pakalpojumu sniegšanas jomā – ka šajā jomā viss ir kārtībā. No pētījumā veiktajām ekspertu diskusijām secināms, ka SD rīcībā ir tikai daļēja informācija par viņu potenciālajiem klientiem – SD nav informēti par visām personām, kurām varētu būt nepieciešami sociālie pakalpojumi:
 - pirmkārt, trūkst sadarbība starp LM un VM. LM un pašvaldību rīcībā nav pieejami VM dati par personām, kurām ir funkcionālie traucējumi vai citas veselības problēmas, un kur šādas personas dzīvo un kāda ir to kontaktinformācija;
 - otrkārt, eksperti norāda uz informācijas konfidencialitātes nodrošināšanu kā problēmu un kavēkli informācijas nodošanā (t.sk. arī starp LM, VM un pašvaldībām). Tas izpaužas tā, ka pakalpojumu sniedzēji nevar “pa tiešo” uzrunāt potenciālos klientus, SD darbinieki nepiedāvā SB pakalpojumu klientam, lai viņu neaizvainotu. Tādējādi šo apsvērumu dēļ SD par saviem potenciālajiem klientiem uzzina gadījumos, kad šīs personas ir vērsušās pašvaldības SD, ja par personu paziņo viņa draugs, tuvinieks vai kaimiņš. Pašvaldībās ir nepieciešams izstrādāt modeli, kā visefektīvāk atrast un uzrunāt potenciālos klientus. Labs resurss informācijas pieejamības uzlabošanā varētu būt ģimenes ārsts, kurš varētu nodot pašvaldībām informāciju par ģimenes stāvokli un tās vajadzībām. Taču, lai ieviestu šādu sistēmu, kas atvieglotu pašvaldības darbu, ir nepieciešamas izmaiņas normatīvajos aktos, kas paredz tiesības un kārtību, kādā tiktu nodota šāda informācija.
- Eksperti norāda, ka SB pakalpojumu plānošanā ir būtiski nodrošināt SB pakalpojumu pēctecību un diferenciāciju atbilstoši klienta spējām. Ir būtiski, lai klientam, viņa ģimenei un pakalpojuma sniedzējam ir vīzija par attīstības perspektīvu – lai viņiem būtu zināms, pie kādiem nosacījumiem un kur klients var saņemt SB pakalpojumus. Tas radītu motivāciju sniegt SB pakalpojumus, jo būtu zināms, ka personai var uzlaboties dzīves kvalitāte (īpaši personām ar invaliditāti, garīgo atpalcību). Pašlaik nākas saskarties ar situāciju, ka klientam trūkst „izaugsmes” iespējas, jo netiek nodrošināti pēctecīgi SB pakalpojumi, kas būtu piemēroti jau tiem klientiem, kuri ir kļuvuši patstāvīgāki un kuriem nav vairs nepieciešama tik intensīva aprūpe un pāraprūpe.
- Personas ar GRT un personas ar invaliditāti ir tās mērķa grupas, kurām visbiežāk tiek veidoti dažādi SB pakalpojumi un kurām tādejādi ir lielākās iespējas pretendēt uz SB pakalpojumu saņemšanu.
- Savukārt psihologa pakalpojums ir tas SD finansētais SB pakalpojums, kuru ir iespēja saņemt gandrīz visām mērķa grupām (pakalpojums tiek sniegts vairāk nekā 16 mērķa grupām). Liels skaits dažādu mērķa grupu var saņemt arī aprūpes mājās pakalpojumu

(pakalpojums tiek sniegts vairāk nekā 13 mērķa grupām). Aprūpes mājās pakalpojums vēsturiski ir viens no pirmajiem SB pakalpojumiem, ko attīstīja pašvaldībās. Tas varētu būt viens no skaidrojumiem, kādēļ pakalpojumu nodrošina tik daudz pašvaldības un tik dažādām mērķa grupām.

- Jaunu SB pakalpojumu ieviešana sekmīgi tiek veikta pilotprojektu veidā, taču ir bijuši piemēri, kad ar ES finansējumu tiek izveidots kvalitatīvs un klientiem nepieciešams pakalpojums, taču pēc uzraudzības perioda beigām šī SB pakalpojuma sniegšana izbeidzas, jo SB pakalpojums vairs netiek finansēts.

3.4 Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu finansēšanas sistēma: problēmas un izaicinājumi

- Visbiežāk no pašvaldības budžeta finansē / līdzfinansē psihologa pakalpojumu un aprūpes mājās pakalpojumu (šos pakalpojumus finansē vairāk nekā 30 no 38 pašvaldībām), atbalsta grupas, krīzes centra pakalpojumus, SR pakalpojumus no prettiesiskām darbībām cietušiem bērniem un DAC pakalpojums (šos pakalpojumus finansē 20-30 pašvaldībās no 38 pašvaldībām).
- Reti no pašvaldības budžeta finansē / līdzfinansē asistenta pakalpojumu un servisa dzīvokļa pakalpojumu - katru no šiem pakalpojumiem finansē tikai divās pašvaldībās (asistenta pakalpojumu Dobeles un Kandavas novados, servisa dzīvokli Tērvetes novadā un Jūrmalas pilsētā). Mazais pašvaldību skaits, kas finansē / līdzfinansē asistenta pakalpojumu ir skaidrojams ar to, ka tas ir valsts finansēts, līdz ar to pašvaldībām nav motivācijas to finansēt no sava budžeta līdzekļiem. Attiecībā uz servisa dzīvokļiem – pašvaldības norāda, ka šis pakalpojums netiek finansēts, jo nav pieprasījuma pēc šī pakalpojuma un trūkst dzīvojamā fonda šādu dzīvokļu izveidei.
- Neliels skaits pašvaldību no sava budžeta finansē / līdzfinansē arī atbalsta personas pakalpojumu, atbalsta ģimenes pakalpojumu un specializēto darbnīcu pakalpojumu (katru no tiem finansē tikai trīs pašvaldībās). Šo SB pakalpojumu attīstība ir būtiska, lai persona sekmīgi varētu pāriet no dzīves institūcijā uz dzīvi sabiedrībā - lai tā saņemtu nepieciešamo atbalstu patstāvīgai dzīvei. Tāpat šo SB pakalpojumu attīstība mazinās to gadījumu skaitu, kad persona ir spiesta nonākt institucionālā aprūpē, jo tai un tās ģimenei netiek nodrošināts atbalsts dzīvei sabiedrībā. Šie SB pakalpojumi ir arī starp tiem septiņiem SB pakalpojumiem, kuri tiek un tiks nodrošināti DI projekta ietvaros^{42, 43} Iemesli, kādēļ pašvaldības nefinansē un neattīsta šos SB pakalpojumus, ir pieprasījuma trūkums pēc SB pakalpojumiem vai arī tas ir ļoti mazs, kā rezultātā SB pakalpojuma uzturēšana nebūtu finansiāli rentabla (pakalpojuma un pakalpojumu sniedzēju trūkums, nav telpu, kur izveidot šādu pakalpojumu). Reizēm nepieciešamības gadījumā SB pakalpojums tiek apmaksāts pabalsta veidā. Vairākas pašvaldības norāda, ka SB pakalpojumi tiks attīstīti DI projekta ietvaros, jautājums tiek risināts un tiks iekļauts pašvaldības saistošajos noteikumos, SB pakalpojumu finansēs, ja būs nepieciešamība.

⁴² Aprūpe mājās, dienas aprūpes centrs, specializētās darbnīcas, grupu dzīvokļi, īslaicīgās sociālās aprūpes pakalpojumi, speciālistu konsultācijas un individuālais atbalsts, atbalsta grupas un grupu nodarbības.

⁴³ Ministru kabineta noteikumi Nr.313, 2015.gada 16.jūnijā, "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 9.2.2.specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem" 9.2.2.1.pasākuma "Deinstitutionalizācija" īstenošanas noteikumi".

- SB pakalpojumos lielākajā daļā gadījumu finansējuma avots ir pašvaldības finansējums. Vienlaikus, salīdzinot ar SD sniegtajām atbildēm, pakalpojumu sniedzējiem, salīdzinoši lielākā vairumā, norādīja, ka pamatā SB pakalpojumu nodrošināšanai tiek izmantoti ziedojumi. Pakalpojuma sniedzēji arī biežāk norādījuši, ka piesaista biedrību, fondu un organizāciju finansējumu, kā arī finansējumu no dažādiem projektiem. Pakalpojumu sniedzēju sniegtajos SB pakalpojumos klienti paši biežāk maksā par SB pakalpojumu, ja salīdzina ar pašvaldības SD nodrošinātajiem SB pakalpojumiem. Tādējādi aptaujā iegūtā informācija norāda uz to, ka pakalpojumu sniedzēji pakalpojumu nodrošināšanā piesaista lielāku finansējuma apjomu no ārējiem finanšu avotiem un atkarība no valsts un pašvaldību finansējuma un klientu maksājumiem ir mazāka nekā SD pakalpojumiem. Tas norāda uz to, ka pakalpojuma sniedzēji ir aktīvi privāto iniciatīvu realizētāji, un viņu loma SB pakalpojumu tirgū ir būtiska, un ietekme nebeidzas līdz ar pašvaldību finansēto SB pakalpojumu sniegšanu. Taču, neskatoties uz pakalpojumu sniedzēju aktivitāti, vēl aizvien pašvaldības pašas izvēlas sniegt SB pakalpojumus.
- Lielā daļā gadījumu samaksa par SB pakalpojumiem tiek veikta pēc tā faktiskās izpildes, kas savukārt ir apgrūtinošs un attīstību kavējošs faktors pakalpojumu sniedzējiem, kā secināms no ekspertu diskusijā pieaicināto pakalpojumu sniedzēju teiktā. Samaksa par sniegto pakalpojumu var tikt veikta pat mēnesi pēc tā sniegšanas. Tādos gadījumos pakalpojuma sniedzējiem rodas grūtības izmaksāt darbiniekiem darba algas „saprātīgā termiņā”, izņemot gadījumus, kad pakalpojumu sniedzējiem ir pieejami uzkrājumi. Samaksas kārtībā par SB pakalpojumu ir nepieciešamas izmaiņas, radot situāciju, ka par SB pakalpojumiem tiek veikta priekšapmaksā un / vai avansa maksājums mēneša vai gada sākumā.
- Stunda un diena kā izmaksu mērvienība SB pakalpojumos tiek izmantota visbiežāk, kas ir loģiska un pamatota izvēle aprūpes un rehabilitācijas pakalpojumos, kurus klients saņem (tajā pavada) noteiktu laiku. Taču vienlaikus jānorāda, ka precīzāka un uz sasniedzamo rezultātu (t.i., klienta dzīves kvalitātes uzlabošanu) vairāk vērsta izmaksu mērvienība būtu sniegts SB pakalpojums, nevis SB pakalpojuma sniegšanā izlietotais laiks. Tas izslēgtu tos gadījumus, kad SB pakalpojuma sniegšanai “tiek tērēts laiks” procesam. Vienlaikus gan pāreja uz šādu izmaksu mērvienību visu SB pakalpojumu gadījumā prasītu godprātīgu rīcību no visiem pakalpojuma sniedzējiem, jo risks šādā gadījumā ir nekvalitatīvāka SB pakalpojuma sniegšana – iespējami mazāka laika daudzuma patērēšana klientam, lai ekonomētu resursus. Tāpēc nepieciešams rast balansu starp SB pakalpojumu un laiku kā izmaksu vienību SB pakalpojumu finansēšanā.
- Lielais skaits gadījumu, kad SB pakalpojumu izmaksas veido atlīdzība speciālistiem, norāda uz SB pakalpojumu lielo atkarību no darba tirgus situācijas, t.i., no darbaspēka pieejamības, minimālās darba algas izmaiņām, darbaspēka nodokļu izmaiņām. Tas ir būtisks izaicinājums SB pakalpojuma plānošanā pašvaldībām un, jo īpaši, NVO.
- Aizvien vairāk sociālā sfēra saskaras ar kvalitatīva un profesionāla darbaspēka trūkumu – sarūk cilvēkkapitāls, nozarē strādājošajiem kvalifikācijas un kompetenču prasības aug. Pie sarūkoša darbaspēka piedāvājuma, pakalpojuma sniedzējiem ar zemām cenām ir grūti konkurēt un piesaistīt nozarē speciālistus.

- Attiecībā uz atbalsta apmēra noteikšanas kritērijiem pakalpojumu sniedzēju vidū dominē atbilde, ka atbalsta apjoms tiek noteikts iepirkuma rezultātā atbilstoši iepirkuma nosacījumiem. Ja atbalsts tiek sniegts SD funkciju ietvaros, tad atbalsta apmērs tiek noteikts budžeta ietvaros atbilstoši saistošajiem noteikumiem, saskaņā ar kuriem atbalsta apmērs tiek balstīts uz klienta vajadzību izvērtēšanu vai pašvaldības noteiktu atbalsta apjomu, sabalansējot to ar budžeta iespējām.
- Attiecībā uz SB pakalpojumu izmaksu pietiekamību aptaujas un domnīcas dalībnieku viedokļi atšķiras no “finansējums nav pietiekošs” līdz “finansējums ir pietiekošs”, kur aptuvenais vairākums tomēr akcentē, ka finansējums ir pietiekošs.
- Valsts un pašvaldību budžeta līdzekļus efektīvāk būtu iespējams pārvaldīt, tos administrējot, sadalot un uzraugot vienkopus, t.i., pašvaldībās. Tādejādi tiktu likvidēts “divu maku princips”. Pašvaldības ir tuvāk SB pakalpojuma saņēmējam un labāk zina tā intereses un var novērtēt SB pakalpojumu piemērotību un efektivitāti.

3.5 Sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanas organizatoriskais modelis

- SB pakalpojumos pašvaldības, t.sk. tās padotības iestādes, darbinieki, vairākumā gadījumu pašas sniedz SB pakalpojumus. Krīzes centra pakalpojums, SR pakalpojums atkarīgām personām un no prettiesiskām darbībām cietušiem bērniem ir tie SB pakalpojumi, kurus sniedz tieši NVO – katrā pakalpojumā NVO ir biežāk norādītais pakalpojuma sniedzējs.
- Pētījumā arī nav gūta viennozīmīga atbilde par to, kas ir efektīvāk - ja SB pakalpojumu sniedz pašvaldība vai, ja to sniedz neatkarīgs pakalpojuma sniedzējs. Pētījumā pieaicinātie eksperti diskusijā norāda, ka galvenais princips, kas būtu jāievēro, ir SB pakalpojuma plānošanas nodalīšana no SB pakalpojuma sniegšanas, kas nodrošinātu elastīgāku SB pakalpojuma plānošanu un pārmaiņas tajā. Tas neizslēdz to, ka SB pakalpojumu varētu sniegt pašvaldības iestāde, taču biežāk tomēr šāds modelis paredzētu to, ka SB pakalpojumu sniedz iepirkts pakalpojuma sniedzējs. Ekspertu diskusiju dalībnieki norāda, ka ne vienmēr iepirkts pakalpojuma sniedzējs sniedz kvalitatīvāku SB pakalpojumu, taču atzīst, ka pakalpojuma sniedzējs nereti ir elastīgāks uz situācijas izmaiņām, kā arī ir ieinteresēts kvalitatīva SB pakalpojuma sniegšanā, jo pastāv konkurence ar citiem pakalpojuma sniedzējiem.
- Ekspertu diskusijā tika apzināti iemesli, kāpēc pakalpojuma sniedzēji neattīsta savus SB pakalpojumus un kas būtu motivējoši atbalsta pasākumi SB pakalpojumu attīstībai. Pētījumā tika secināts, ka:
 - pirmkārt, klientam, viņa ģimenei un pakalpojuma sniedzējiem ir nepieciešama skaidra vīzija par vidējā termiņa un ilgtermiņa mērķiem – rezultātiem, kurus sociālā politika tiecas sasniegt un plānotajām darbībām, izmaksām SB pakalpojumu nodrošināšanai;
 - otrkārt, papildinoši iepriekš minētajam, pakalpojuma sniedzējiem šobrīd trūkst drošība par sevis izveidotā SB pakalpojuma ilgspēju, tāpēc SB pakalpojumu attīstībā pašvaldībām nepieciešams slēgt sadarbības līgumus / nodomu protokolus par konkrēta SB pakalpojuma sniegšanu ilgtermiņā;

- treškārt, atsevišķi pakalpojuma sniedzēji norāda, ka SB pakalpojumu attīstību traucē tas, ka viņu rīcībā nav līdzekļi sākotnējās infrastruktūras un materiāltehniskā aprīkojuma izveidei – gan ēkas infrastruktūras, gan metodiskā aprīkojuma. Esošajā situācijā nereti šim mērķim tiek piesaistīti ziedojumi. Ņemot vērā, ka pakalpojumu sniedzēju sniegtajiem SB pakalpojumiem parasti nav peļņas, valstiskā vai pašvaldību mērogā nepieciešams paredzēt atbilstoša apjoma atbalstu infrastruktūras izveidei;
- ceturtkārt, SB pakalpojumu attīstībā nepieciešams paredzēt līdzekļus mācību materiālu izstrādei un apmācībām pirms SB pakalpojuma uzsākšanas. Esošajā situācijā nereti šim mērķim līdzekļi netiek piešķirti, taču apmācības un darbinieku sagatavošana ir būtiska, lai, SB pakalpojumu varētu sniegt kvalitatīvi un pārdomāti.

3.6 Stratēģiskā plānošana

- Abās domnīcās speciālisti atzīmēja, ka nozarē kopumā ir ierobežota izpratne par ilgtermiņa attīstības mērķiem, t.i., tiek nodrošināt process, bez uzstādījuma par konkrēta rezultāta sasniegšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā (trūkst stratēģisko uzstādījumu), nav informācijas par SB pakalpojumu pēctecību.
- Tāpat tiek pausta rekomendācija LM definēt katra SB pakalpojuma mērķus, lai jebkuram procesā iesaistītajam ir skaidrs un pastāv vienprātība, ko ar kuru SB pakalpojumu mēs vēlamies sasniegt un kāda ir tā pievienotā vērtība.
- Nav nodalīta politikas plānošanas, satura definēšanas, naudas plānošanas, procesa organizācijas, izpildes un kontroles funkcijas. It īpaši tas novērojams novados ārpus pilsētām, kur SD kapacitāte ir ierobežota. Ir nepieciešams nodalīt SB pakalpojuma plānošanas procesu no SB pakalpojuma izpildes, t.sk. institucionāli, lai neveidotos situācija, ka SB pakalpojums tiek plānots, domājot, kādas ir iespējas un vēlmes to izpildīt. Esošā kārtība kavē pārmaiņas SB pakalpojuma organizācijā un neveicina pakalpojuma elastību.
- Ir nepieciešams panākt ekonomiski izvērstu lēmumu pieņemšanu attiecībā uz pakalpojumu sniegšanu, jo, piemēram, kā rāda prakse, pašvaldības bieži vien aprūpes centru izmaksas nav pilnībā nošķirtas no pārējo pašvaldības funkciju izmaksām;
- Būtu nepieciešama pakāpeniska virzība uz individuālā budžeta modeli (ar izņēmumiem) ar noteiktu individuālo SB pakalpojumu kopumu, kas risinātu “divu maku” principa problēmu (maksātājs būtu pašvaldība, t.sk. no valsts budžetam piekritīgā finansējuma), veicinātu mērķa sasniegšanu un tam būtu jābūt ar motivējošu raksturu. Vienlaikus ar individuālā budžeta modeli eksperti norāda uz nepieciešamību izvērtēt tos gadījumus, kad persona ir rīcībspējīga un lemtspējīga, lai pati varētu izvēlēties pakalpojuma sniedzēju. Turklāt, maksimāli jāizvairās no līdzekļu fiziskas piešķiršanas konkrētam klientam, kas ļautu izvairīties no piešķirtā finansējuma izlietošanas neparedzētiem mērķiem.

4 Pielikumi

4.1 Pielikums Nr.1. Pašvaldību skaits analizētajos kritērijos pa grupām (atbilst zemākajiem, augstākajiem rādītājiem vai vistuvāk vidējiem rādītājiem)

Pilsēta / novads	Zemākie rādītāji	Augstākie rādītāji	Vistuvāk vidējam rādītājam
Rīga	0	6	2
Daugavpils	1	5	2
Jelgava	1	4	2
Jēkabpils	0	3	2
Jūrmala	2	5	1
Liepāja	1	5	0
Rēzekne	1	6	0
Valmiera	0	1	1
Ventspils	0	5	1
Aglonas novads	2	1	1
Aizkraukles novads	1	0	6
Aizputes novads	0	1	4
Aknīstes novads	0	1	2
Alojas novads	1	2	3
Alsungas novads	5	0	0
Alūksnes novads	0	1	3
Amatas novads	1	3	1
Apes novads	4	0	1
Auces novads	0	2	3
Ādažu novads	4	0	2
Babītes novads	1	2	3
Baldones novads	3	1	0
Baltinavas novads	7	0	0
Balvu novads	1	3	0
Bauskas novads	0	1	2
Beverīnas novads	5	0	1
Brocēnu novads	1	2	0
Burtnieku novads	2	1	2
Carnikavas novads	2	1	0
Cesvaines novads	3	1	0
Cēsu novads	1	0	2
Cīblas novads	2	0	3
Dagdas novads	1	0	5
Daugavpils novads	0	3	2
Dobeles novads	0	5	2
Dundagas novads	2	1	2

Pilsēta / novads	Zemākie rādītāji	Augstākie rādītāji	Vistuvāk vidējam rādītājam
Durbes novads	1	2	0
Engures novads	1	1	1
Ērgļu novads	2	1	2
Garkalnes novads	1	1	1
Grobiņas novads	2	1	1
Gulbenes novads	0	2	1
Iecavas novads	1	0	2
Ikšķiles novads	4	1	1
Ilūkstes novads	0	1	3
Inčukalna novads	0	4	2
Jaunjelgavas novads	3	2	0
Jaunpiebalgas novads	3	0	2
Jaunpils novads	1	1	2
Jelgavas novads	0	0	4
Jēkabpils novads	0	1	1
Kandavas novads	3	3	1
Kārsavas novads	1	2	1
Kocēnu novads	4	0	1
Kokneses novads	2	0	3
Krāslavas novads	0	2	3
Krimuldas novads	4	1	0
Krustpils novads	2	0	1
Kuldīgas novads	0	3	2
Ķeguma novads	1	1	1
Ķekavas novads	0	1	1
Lielvārdes novads	0	1	3
Limbažu novads	0	0	4
Līgatnes novads	4	1	0
Līvānu novads	1	3	2
Lubānas novads	0	1	4
Ludzas novads	1	1	3
Madonas novads	1	1	2
Mazsalacas novads	4	1	0
Mālpils novads	0	1	1
Mārupes novads	3	1	1
Mērsraga novads	3	1	0
Naukšēnu novads	4	0	1
Neretas novads	1	0	2
Nīcas novads	5	1	0
Ogres novads	0	5	0
Olaines novads	0	2	3
Ozolnieku novads	2	1	0

Pilsēta / novads	Zemākie rādītāji	Augstākie rādītāji	Vistuvāk vidējam rādītājam
Pārgaujas novads	3	0	0
Pāvilostas novads	3	1	2
Pļaviņu novads	1	1	3
Preiļu novads	1	2	1
Priekules novads	2	0	1
Priekuļu novads	1	0	1
Raunas novads	2	1	2
Rēzeknes novads	1	4	1
Riebiņu novads	2	1	2
Rojas novads	0	1	2
Ropažu novads	0	1	4
Rucavas novads	1	1	1
Rugāju novads	2	2	0
Rundāles novads	4	0	1
Rūjienas novads	3	0	2
Salacgrīvas novads	0	1	0
Salas novads	4	0	1
Salaspils novads	0	3	1
Saldus novads	1	3	1
Saulkrastu novads	0	1	3
Sējas novads	5	1	0
Siguldas novads	1	5	2
Skrīveru novads	1	3	0
Skrundas novads	0	0	3
Smiltenes novads	1	0	2
Stopiņu novads	4	1	3
Strenču novads	0	0	1
Talsu novads	2	4	1
Tērvetes novads	4	0	0
Tukuma novads	0	6	0
Vaiņodes novads	1	3	0
Valkas novads	1	2	1
Varakļānu novads	2	2	2
Vārkavas novads	1	1	0
Vecpiebalgas novads	1	0	1
Vecumnieku novads	1	1	1
Ventspils novads	1	0	2
Viesītes novads	1	1	1
Viļakas novads	2	1	2
Viļānu novads	0	1	3
Zilupes novads	0	1	2

4.2 Pielikums Nr.2. 38 izvēlēto pašvaldību sociālos pakalpojumus un pabalstus, kas tiek novirzīti sociālo pakalpojumu apmaksai, reglamentējošie saistošie noteikumi

N.p.k.	Saistošie noteikumi
Aizkraukles novads	
1.	25.03.2015. Aizkraukles novada domes saistošie noteikumi Nr.2015/6 „Par sociālo pakalpojumu sniegšanu Aizkraukles novadā”
2.	27.11.2013. Aizkraukles novada domes saistošie noteikumi Nr. 2013/31 „Par sociālās palīdzības pabalstiem Aizkraukles novadā”
3.	30.08.2012. Aizkraukles novada domes saistošie noteikumi Nr.2012/17 „Materiālie pabalsti Aizkraukles novadā”
Aizputes novads	
4.	28.11.2012. Aizputes novada domes saistošie noteikumi Nr. 17 „Aprūpes mājās pakalpojuma organizēšanas un saņemšanas kārtība Aizputes novadā” (grozījumi 31.07.2013.)
5.	30.10.2013. Aizputes novada domes saistošie noteikumi Nr.30 „Pašvaldības palīdzība dzīvokļu jautājumu risināšanā, dzīvokļu uzskaites un piešķiršanas kārtība Aizputes novadā”
6.	30.09.2009. Aizputes novada domes saistošie noteikumi Nr. 10 „Par Aizputes novada pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” (grozījumi 31.07.2013.)
Alūksnes novads	
7.	21.01.2010. saistošie noteikumi Nr.5/2010 „Par sociālajiem pakalpojumiem Alūksnes novada pašvaldībā” (Grozījumi 23.02.2012. saistošie noteikumi Nr.9/2012; 23.05.2013. saistošie noteikumi Nr.11/2013; 22.08.2013. saistošie noteikumi Nr.21/2013; 27.03.2014. saistošie noteikumi Nr.6/2014; 26.03.2015. saistošie noteikumi Nr.6/2015)
Amatas novads	
8.	19.03.2014. Amatas novada domes saistošie noteikumi Nr. 8 „Amatas novada pašvaldības sociālo pakalpojumu veidi un to piešķiršanas kārtība”
9.	19.08.2009. Amatas novada domes saistošie noteikumi Nr. 12 „Noteikumi par Amatas novada pašvaldības sniegtā sociālā pakalpojuma „Aprūpe mājās” apmaksas kārtību” (Grozījumi izdarīti ar Amatas novada domes 26.09.2013. sēdes lēmumu Nr.11., Saistošie noteikumi Nr.14 (protokols Nr.11, 18))
10.	19.08.2009. Amatas novada pašvaldības noteikumi Nr. 13 „Par materiālā pabalsta aprūpētāja algošanai apmēru un piešķiršanas kārtību”
11.	22.01.2014 Amatas novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr. 2 „Noteikumi par Amatas novada pašvaldības sociālajiem pabalstiem” (GROZĪJUMI Amatas novada domes sēde Nr. 14, no 2014. gada 26. novembra; Amatas novada domes sēde Nr. 13, no 2016. gada 28. septembra Amatas novada domes sēde Nr. 1, no 2017. gada 25. janvāra)
Baltinavas novads	
12.	27.11.2014. saistošie noteikumi Nr.12 “Par aprūpes mājās pakalpojuma organizēšanu un pakalpojuma saņemšanas kārtību Baltinavas novadā”
Bauskas novads	
13.	26.01.2012. Bauskas novada domes saistošie noteikumi Nr.2 “Par aprūpes mājās pakalpojuma organizēšanu un pakalpojuma saņemšanas kārtību Bauskas novadā (Precizēti 26.04.2012.; 26.09.2013. grozījumi Nr.17; 27.03.2014.grozījumi Nr.3)
14.	28.02.2013. Bauskas novada domes saistošie noteikumi Nr.5 „Atvieglojumi klientu apgādniekiem par klientiem piešķirtajiem ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumiem Bauskas novada pašvaldības ilgstošas sociālās aprūpes iestādē “Vispārēja tipa pensionāts “Derpele””.
15.	27.04.2014. Bauskas novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr.21 „Par kārtību, kādā Bauskas novada pašvaldība piešķir pabalstu mājokļa pielāgošanai personām, kuras pārvietojas riteņkrēslā, tai skaitā riteņkrēsla pacēlāju iegādei”
Dagdas novads	
16.	28.12.2010. saistošie noteikumi Nr.29 „Par personu aprūpi mājās Dagdas novadā”
17.	28.12.2010. saistošie noteikumi Nr.28 „Par sociālajiem pakalpojumiem Dagdas novadā”

18.	10.02.2010. saistošie noteikumi Nr. 4 „Par sociālo palīdzību Dagdas novadā”
Daugavpils pilsēta	
19.	14.11.2013. saistošie noteikumi Nr.42 “Daugavpils pilsētas pašvaldības sociālie pakalpojumi”
20.	30.04.2015. saistošie noteikumi Nr.23 “Daugavpils pilsētas pašvaldības atbalsts personām ar invaliditāti vides pieejamības nodrošināšanai”
21.	08.12.2016. saistošie noteikumi Nr.47 “Daugavpils pilsētas pašvaldības sociālie pabalsti”
Dobeles novads	
22.	27.02.2014. Dobeles novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr.4 „Dobeles novada pašvaldības sniegto sociālo pakalpojumu saņemšanas un samaksas kārtība” Ar grozījumiem: 29.01.2015. Saistošie noteikumi Nr.2 „Grozījumi Dobeles novada pašvaldības 2014. gada 27. februāra saistošajos noteikumos Nr.4 „Dobeles novada pašvaldības sniegto sociālo pakalpojumu saņemšanas un samaksas kārtība”
23.	29.07.2010. Dobeles novada domes Saistošie noteikumi Nr.24 „Par Dobeles novada pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” Ar grozījumiem: 29.12.2011. Saistošie noteikumi Nr.19 „Grozījumi Dobeles novada pašvaldības 2010. gada 29. jūlija saistošajos noteikumos Nr.24 „Par Dobeles novada pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā”” 31.05.2012. Saistošie noteikumi Nr.6 „Grozījumi Dobeles novada pašvaldības 2010. gada 29. jūlija saistošajos noteikumos Nr.24 „Par Dobeles novada pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā”” 28.11.2013. Saistošie noteikumi Nr.24 „Grozījumi Dobeles novada pašvaldības 2010. gada 29. jūlija saistošajos noteikumos Nr.24 „Par Dobeles novada pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā”” 26.06.2015. Saistošie noteikumi Nr.5 „Grozījumi Dobeles novada pašvaldības 2010. gada 29. jūlija saistošajos noteikumos Nr.24 „Par Dobeles novada pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā”” (lēm.Nr.158/7)
Dundagas novads	
24.	27.07.2011. saistošie noteikumi nr. 10 “Par sociālajiem pakalpojumiem Dundagas novadā” (ar groz. 27.10.2011., 26.04.2012.)
25.	28.01.2016. saistošie noteikumi nr. 4 “Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” (ar groz. 16.06.2016., 23.03.2017)
26.	27.02.2014. saistošie noteikumi nr. 4 “Par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu vai maznodrošinātu un sociālajiem pabalstiem” (ar groz. 26.03.2015.)
Gulbenes novads	
27.	26.11.2009. saistošie noteikumi Nr.16 „Par aprūpes mājās pakalpojuma organizēšanu un pakalpojuma saņemšanas kārtību Gulbenes novadā” (2013. gada 24. oktobra saistošie noteikumi Nr.17; 2014. gada 23. janvāra saistošie noteikumi Nr.1; 2014. gada 29. maija saistošie noteikumi Nr.8; 2014. gada 25. septembra saistošie noteikumi Nr.19)
28.	31.10.2013. saistošie noteikumi Nr.25 „Gulbenes novada pašvaldības nolikums” (Grozījumi 2013. gada 19. decembra saistošie noteikumi Nr. 29; 2014. gada 27. novembra saistošie noteikumi Nr. 24; 2014. gada 29. decembra saistošie noteikumi Nr. 26; 2015. gada 29. janvāra saistošie noteikumi Nr. 3; 2015. gada 26. marta saistošie noteikumi Nr. 9; 2015. gada 30.aprīļa saistošie noteikumi Nr. 17; 2015. gada 28. maija saistošie noteikumi Nr. 19; 2015. gada 27. augusta saistošie noteikumi Nr. 27; 2015. gada 8. oktobra saistošie noteikumi Nr. 30; 2017. gada 26. janvāra saistošie noteikumi Nr. 2; 2017. gada 9. februāra saistošie noteikumi Nr. 3)
Jēkabpils pilsēta	
29.	11.11.2010. Jēkabpils pilsētas domes saistošie noteikumi Nr.35 „Jēkabpils pilsētas pašvaldības sniegto sociālo pakalpojumu saņemšanas un samaksas kārtība” (Grozījumi: 31.01.2013. lēmums Nr.29 Protokols Nr.2, 2. § 29.08.2013. saistošie noteikumi Nr.25 Protokols Nr.22, 2. § 31.01.2013. saistošie noteikumi Nr. 4 Protokols Nr.2, 2. § 26.06.2014. saistošie noteikumi Nr. 17 Protokols Nr.15,9.§ 09.05.2015. saistošie noteikumi Nr. 7 Protokols Nr.8,18.§

	19.05.2016.saistošie noteikumi Nr.17 Protokols Nr.13,14.§)"
Jelgavas pilsēta	
30.	26.04.2007. Jelgavas domes saistošie noteikumi Nr.148 „Par sociālajiem pakalpojumiem Jelgavas pilsētas pašvaldībā”
31.	12.11.2015. Jelgavas pilsētas pašvaldības saistošie noteikumi Nr.15-20 „Jelgavas pilsētas pašvaldības pabalstu piešķiršanas noteikumi”
Jūrmala	
32.	17.01.2008. Jūrmalas pilsētas domes saistošie noteikumi Nr. 2 „Par Jūrmalas pašvaldības sociālajiem pakalpojumiem” (Grozījumi ar domes 2016. gada 18. augusta 23. saistošajam noteikumiem, Grozījumi ar domes 2015. gada 3. decembra 46. saistošajiem noteikumiem, Grozījumi ar domes 2015. gada 26. marta 18.saistošajiem noteikumiem, Grozījumi ar domes 2013. gada 17. oktobra 62.saistošajiem noteikumiem, Grozījumi ar domes 2010. gada 17. jūnija 37.saistošajiem noteikumiem, Izmaiņas ar domes 2009. gada 26. februāra 6.saistošajiem noteikumiem)
33.	17.10.2013. Jūrmalas pilsētas domes saistošie noteikumi Nr.66 „Par Jūrmalas pilsētas pašvaldības sociālo un pašvaldības palīdzību” (Grozījumi ar domes 2015. gada 16. decembra 52. saistošajiem noteikumiem, Grozījumi ar domes 2015. gada 16.aprīļa 19.saistošajiem noteikumiem, Grozījumi ar domes 2013. gada 27. decembra 78.saistošajiem noteikumiem)
34.	29.12.2011. Jūrmalas pilsētas domes saistošie noteikumi Nr.47 “Par Jūrmalas pašvaldības pabalstu mājokļa pielāgošanai personām, kuras pārvietojas riteņkrēslā” (Grozījumi ar domes 2013. gada 17. oktobra 50. saistošajiem noteikumiem)
Kandavas novads	
35.	Kandavas novada domes saistošie noteikumi Nr.8 „Par pašvaldības funkciju sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanas jomā nodošanu Kandavas novada domes pašvaldības aģentūras „Kandavas novada Sociālais dienests” kompetencē”, apstiprināti Kandavas novada domes sēdē 2010. gada 27. maijā (protokols Nr.5 1.§) ar grozījumiem domes sēdē 2015. gada 26. februārī (protokols Nr.3 3.§)
36.	Kandavas novada domes saistošie noteikumi Nr.9 „Par Kandavas novada domes pašvaldības aģentūras „Kandavas novada Sociālais dienests” sniegtajiem maksas pakalpojumiem un to cenrādi”, apstiprināti Kandavas novada domes sēdē 2010. gada 27. maijā (protokols Nr. 5 2.§) ar grozījumiem domes sēdē 26.05.2011. (protokols Nr. 5 3.§) ar grozījumiem domes sēdē 25.09.2013. (protokols Nr.13 5.§) ar grozījumiem domes sēdē 27.12.2013. (protokols Nr.18 3.§) ar grozījumiem domes sēdē 27.02.2014. (protokols Nr.4 2.§) ar grozījumiem domes sēdē 29.12.2014. (protokols Nr.17 3.§) ar grozījumiem domes sēdē 26.03.2015. (protokols Nr.5 2.§) ar grozījumiem domes sēdē 28.04.2016. (protokols Nr.6 26.§)
37.	Kandavas novada domes saistošie noteikumi Nr. 10 „Par Kandavas novada pašvaldības palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā”, apstiprināts Kandavas novada domes sēdē 2014. gada 30. oktobrī (protokols Nr.15 3.§); ar grozījumiem domes sēdē 2016. gada 29. septembrī (protokols Nr.13 4.§) ar precizējumiem domes sēdē 2016. gada 27. oktobrī (protokols Nr.14 20.§)
38.	Kandavas novada domes saistošie noteikumi Nr.14 „Par pabalstu piešķiršanu Kandavas novada iedzīvotājiem”, apstiprināts Kandavas novada domes sēdē 2016. gada 24. novembrī (protokols Nr.16 3.§) ar precizējumiem domes sēdē 2016. gada 29. decembrī (protokols Nr.20 4.§)
Kocēnu novads	
39.	21.12.2011. Kocēnu novada domes saistošie noteikumi Nr.16/2011 „Par sociālo pakalpojumu saņemšanas un samaksas kārtību Kocēnu novadā” (groz. 21.03. 2012., 10.10.2013)
40.	27.08.2015. Kocēnu novada domes saistošie noteikumi Nr. 7/2015 „Par sociālā dzīvokļa statusa piešķiršanu un izīrēšanas kārtību Kocēnu novadā” (PRECIZĒTI ar Kocēnu novada domes 2015. gada 22. oktobra sēdes lēmumu 347 (protokols Nr. 19; 23.§))
Krāslavas novads	
41.	17.10.2013. Krāslavas novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr.2013/21 “Par sociālās

	palīdzības pabalstu piešķiršanu Krāslavas novada iedzīvotājiem” (ar grozījumiem, kas izdarīti 22.05.2014. (protokols Nr. 7., 1.§ 1.3.p.), (ar grozījumiem, kas izdarīti 28.05.2015. (protokols Nr. 7., 14.§), (ar precizējumiem, kas izdarīti 23.07.2015. (protokols Nr. 11., 1.§ 1.2.p.), (ar precizējumiem, kas izdarīti 23.07.2015. (protokols Nr. 11., 1.§ 1.3.p.)
42.	24.11.2009. Krāslavas novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr.2009/2/9 „Par palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā Krāslavas novadā”
Liepājas pilsēta	
43.	Liepājas pilsētas domes 2010. gada 21. janvāra saistošie noteikumi Nr.2 “Par Liepājas pilsētas pašvaldības sociālajiem pakalpojumiem”
Lubānas novads	
44.	26.08.2010. Lubānas novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr. 10 “Par APRŪPI MĀJĀS Lubānas novadā” (Grozījumi 28.10.2010., prot.Nr.11, 9.§; Grozījumi 28.04.2011, prot.Nr.5.,7.§; Grozījumi 31.10.2013, prot. Nr.15, 5.§; Precizēti 14.12.2013, prot.Nr.17, 1.§,1.p; Grozījumi 30.01.2014., protokols Nr.1,12.§; Grozījumi 29.01.2015., protokols Nr.1,6.§; Grozījumi 29.09.2016., protokols Nr.13,11.§)
45.	31.10.2013. Lubānas novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr. 19 “Par Lubānas novada pašvaldības pabalstiem” (Grozījumi 30.01.2014. protokols Nr. 1, 11.§; Grozījumi 25.02.2016. protokols Nr. 2, 1.§)
Mālpils novads	
46.	27.11.2013. Mālpils novada domes saistošie noteikumi Nr. 33 “Par sociālajiem pakalpojumiem Mālpils novadā” (Grozīti ar Mālpils novada domes 29.01.2014. saistošajiem noteikumiem Nr. 6, kas apstiprināti ar Mālpils novada domes 2014. gada 29. janvāra sēdes lēmumu Nr. 2/32)
47.	23.03.2011. Mālpils novada domes saistošie noteikumi Nr. 7 “Par pašvaldības aģentūras “Mālpils sociālais dienests” maksas pakalpojumiem” (Grozījumi apstiprināti ar Mālpils novada domes 2013. gada 29. maija sēdes lēmumu Nr. 6/7; 2013. gada 18. decembra sēdes lēmumu Nr.19/16; 2014. gada 29. janvāra sēdes lēmumu Nr. 2/29; 2015. gada 28. janvāra sēdes lēmumu Nr. 1/19)
Mazsalacas novads	
48.	19.12.2012. Mazsalacas novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr. 21 “Par sociālo pakalpojumu saņemšanas un samaksas kārtību Mazsalacas novadā” (Precizēti 20.02.2013., sēdes protokola Nr.4., 18; Precizēti 27.05.2013., sēdes protokols Nr.10., 13)
49.	18.06.2014. Mazsalacas novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr. 9 “Par pakalpojuma “Aprūpe mājās” nodrošināšanu Mazsalacas novadā” (precizēti 18.06.2014., sēdes protokola Nr.13., 12, grozījumi ar 17.12.2014. saistošajiem noteikumiem Nr.22 (1.22))
50.	20.11.2013.Mazsalacas novada domes saistošie noteikumi Nr. 22 “Par sociālās palīdzības pabalstiem Mazsalacas novada pašvaldībā (Precizēti 18.12.2013., sēdes protokola Nr. 23., 23)
Nīcas novads	
51.	10.11.2014. Nīcas novada domes saistošie noteikumi Nr. 9 “Par aprūpes mājās pakalpojumu Nīcas novadā” (preciz. 12.01.2015.)
Ozolnieku novads	
52.	09.08.2011. Ozolnieku novada domes saistošie noteikumi Nr.15/2011 “Par aprūpi mājās”
53.	09.08.2011. Ozolnieku novada domes saistošie noteikumi Nr.14/2011 “Par Ozolnieku novada pašvaldības sniegto sociālo pakalpojumu saņemšanas un samaksas kārtību”
54.	11.12.2012. Ozolnieku novada domes saistošie noteikumi Nr.14/2012 “Par Ozolnieku novada pašvaldības sociālajiem pabalstiem” (groz. Ozolnieku novada domes 12.11.2013. saistošie noteikumi Nr. 33/2013, stājas spēkā 01.01.2014.; 09.12.2014. saistošie noteikumi Nr. 14/2014, stājas spēkā 01.02.2015.; 19.01.2016. saistošie noteikumi Nr. 2/2016, stājas spēkā 01.04.2016.)
Preiļu novads	
55.	24.02.2011. Preiļu novada domes saistošie noteikumi Nr. 2011/04 “Par sociālajiem pakalpojumiem Preiļu novadā”

Rēzeknes novads	
56.	03.12.2009. saistošie noteikumi Nr.13 "Par Rēzeknes novada pašvaldības sociālajiem pakalpojumiem"
57.	18.02.2016. noteikumi Nr. b/n "Kārtība, kādā tiek piešķirts pabalsts mājokļa pielāgošanai personām, kuras pārvietoja rīteņkrēslā"
Rēzeknes pilsēta	
58.	23.12.2011. Rēzeknes pilsētas domes saistošie noteikumi Nr.28 "Par sociālajiem pakalpojumiem Rēzeknes pilsētas pašvaldībā"
Rojas novads	
59.	17.01.2017. Rojas novada domes saistošie noteikumi Nr. 2/2017 "Par sociālo pakalpojumu saņemšanas un samaksas kārtību Rojas novadā" (preciz.21.02.2017.)
60.	19.10.2010. Rojas novada domes saistošie noteikumi Nr. 21/2010 "Par sociālo dzīvokļu izīrēšanu Rojas novadā"
61.	18.05.2010. Rojas novada domes saistošie noteikumi Nr. 8/2010 "Kārtība, kādā Rojas novada pašvaldība sniedz palīdzību dzīvokļu jautājumu risināšanā"
62.	15.03.2011. Rojas novada domes saistošie noteikumi Nr. 10/2011 "Par tehnisko palīgīdzekļu nomu Rojas novadā" (groz. 17.09.2013., preciz. 19.04.2011., 15.10.2013.)
63.	17.04.2012. Rojas novada domes saistošie noteikumi Nr. 7/2012 "Par projekta Nr. 11-08-LL18-L413102-000006 ietvaros iegādāto tehnisko palīgīdzekļu izsniegšanas kārtību Rojas novada iedzīvotājiem" (groz. 17.09.2013., preciz. 21.08.2012., 15.10.2013)
Ropažu novads	
64.	12.12.2013. Ropažu novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr.21 "Par aprūpes mājās pakalpojuma organizēšanu un pakalpojuma saņemšanas kārtību Ropažu novadā" (groz. 26.08.2015. Ropažu novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr.10 Grozījumi Ropažu novada pašvaldības 12.12.2013 saistošajos noteikumos Nr.21 "Par aprūpes mājās pakalpojuma organizēšanas un pakalpojuma saņemšanas kārtību Ropažu novadā")
65.	27.10.2010. Saistošie noteikumi Nr. 28 "Sociālo dzīvokļu izīrēšanas kārtība Ropažu novadā"
Rugāju novads	
66.	15.03.2012. Rugāju novada domes saistošie noteikumi Nr.4/2012 "Par aprūpi mājās"
67.	21.01.2016. Rugāju novada domes saistošie noteikumi Nr. 2/2016 "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā"
68.	18.03.2010. Rugāju novada domes saistošie noteikumi Nr.4/2010 "Par sociālo dzīvokļu izīrēšanu Rugāju novadā"
Saldus novads	
69.	17.12.2009. Saldus novada domes saistošie noteikumi Nr. 21 "Par personu aprūpi mājās Saldus novadā" (groz. 26.09.2013., 28.11.2013.)
70.	29.07.2010. Saldus novada domes saistošie noteikumi Nr. 19 "Par Saldus novada pašvaldības sniegto sociālo pakalpojumu saņemšanas un samaksas kārtību" (groz. 28.10., 2010., 21.02.2013., 26.09.2013., 03.07.2014., 26.02.2015., preciz. 25.11.2010., 28.08.2014.,30.03.2017.)
71.	28.10.2010. Saldus novada domes saistošie noteikumi Nr. 35 "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā Saldus novadā"
72.	30.04.2015. Saldus novada domes saistošie noteikumi Nr.13 "Sociālo dzīvokļu izīrēšanas kārtība Saldus novadā" (groz. 27.05.2015.)
73.	28. 01.2014. Saldus novada domes saistošie noteikumi "Par Saldus novada pašvaldības aģentūras "Sociālais dienests" maksas pakalpojumiem" (groz. 26.03.2015., 25.02.2016.)
Sējas novads	
74.	26.08.2014.Sējas novada domes saistošie noteikumi Nr. 1/2014 "Par Sējas novada pašvaldības palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā"
Siguldas novads	
75.	09.05.2007. Siguldas novada domes saistošie noteikumi Nr. 11 "Par sociālajiem pakalpojumiem Siguldas novadā"
76.	20.04.2005. Siguldas novada domes saistošie noteikumi Nr.3 "Par sociālās rehabilitācijas pakalpojumu samaksu Siguldas novadā"
77.	30.09.2009. Siguldas novada domes saistošie noteikumi Nr. 22 "Par sociālā dzīvokļa

	statusa piešķiršanu un izīrēšanas kārtību Siguldas novadā” (ar grozījumiem, kas izdarīti ar Siguldas novada domes 2010. gada 28. aprīļa saistošajiem noteikumiem Nr.10 “Par grozījumiem 2009. gada 30. septembra saistošajos noteikumos Nr.22 “Par sociālā dzīvokļa statusa piešķiršanu un izīrēšanas kārtību Siguldas novadā” (prot.Nr.9, §2)
Skrīveru novads	
78.	27.10.2016. Skrīveru novada domes saistošie noteikumi Nr.9 “Par sociālo pakalpojumu sniegšanu Skrīveru novadā” (preciz. 24.11.2016.)
79.	27.01.2011. Skrīveru novada domes saistošie noteikumi Nr.2 “Skrīveru novada pašvaldības aģentūras “Sociālās aprūpes centrs “Ziedugravas” maksas pakalpojumi” (groz. 31.10.2013.; 28.11.2013.; 27.03.2014.; 30.04.2015.)
Talsu novads	
80.	17.12.2009. Talsu novada pašvaldības saistošie noteikumi Nr. 59 “Par sociālajiem pakalpojumiem Talsu novada pašvaldībā”
Tērvetes novads	
81.	19.03.2015. Tērvetes novada domes saistošie noteikumi Nr. 6 “Par sociālajiem pabalstiem” ar precizējumiem 2015. gada 23.aprīļa sēdē
82.	15.04.2010. Tērvetes novada domes saistošie noteikumi Nr. 4 “Par sociālajiem pakalpojumiem”
83.	24.04.2014. Tērvetes novada domes saistošie noteikumi Nr. 4 “Kārtība, kādā Tērvetes novada pašvaldība sniedz palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā” (preciz. 19.06.2014.)”
Tukuma novads	
84.	26.03.2015. Tukuma novada domes saistošie noteikumi Nr. 10 “Par Tukuma novada pašvaldības sociālajiem pakalpojumiem un sociālo darbu” (Ar grozījumiem, kas izdarīti ar Tukuma novada Domes 24.11.2016. lēmumu (prot.Nr.16, 11.§.))
85.	26.11.2015. Tukuma novada domes saistošie noteikumi Nr. 26 “Par Tukuma novada pašvaldības aģentūras “Tukuma novada sociālais dienests” maksas pakalpojumiem” (Ar grozījumiem, kas izdarīti ar Tukuma novada Domes lēmumu: 24.03.2016. (prot. Nr.4, 6.§.); 24.11.2016. (prot. Nr.16, 13.§.))
86.	24.03.2016. Tukuma novada domes saistošie noteikumi Nr.11 “Par atvieglojumiem higiēnas pakalpojumam Tukuma novada pašvaldībā”
Valmieras pilsēta	
87.	27.10.2016. Valmieras pilsētas pašvaldības domes saistošie noteikumi Nr. 268 “Par sociālajiem pakalpojumiem Valmieras pilsētā”
Ventspils pilsēta	
88.	Saistošie noteikumi Nr. 34 “Par grozījumiem Ventspils pilsētas domes 11.05.2009. saistošajos noteikumos Nr.4 “Par sociālajiem pakalpojumiem Ventspils pilsētas pašvaldībā.” (2013. gada 22. novembra lēmums Nr. 25) Saistošie noteikumi Nr. 13 “Par grozījumu Ventspils pilsētas domes 11.05.2009. saistošajos noteikumos Nr. 4 “Par sociālajiem pakalpojumiem Ventspils pilsētas pašvaldībā”” (2013. gada 4. oktobra lēmums Nr. 8) Saistošie noteikumi Nr. 4 “Par sociālajiem pakalpojumiem Ventspils pilsētas pašvaldībā” (2009. gada 11. maija lēmums Nr. 78)
89.	Saistošie noteikumi Nr. 10 “Par uzturēšanās maksājumiem Ventspils pilsētas domes Sociālās aprūpes pārvaldes pansionātā un bērnu namā “Selga”” (2007. gada 10. septembra lēmums Nr. 295)
90.	Saistošie noteikumi Nr. 6 “Par grozījumiem Ventspils pilsētas domes 2012. gada 13. janvāra saistošajos noteikumos Nr. 1 “Par maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa noteikšanu un pašvaldības sociālo pabalstu saņemšanas kārtību Ventspils pilsētā”” (2016. gada 14. oktobra lēmums Nr. 11) Saistošie noteikumi Nr. 2 “Par grozījumiem Ventspils pilsētas domes 2012. gada 13. janvāra saistošajos noteikumos Nr. 1 “Par maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa noteikšanu un pašvaldības sociālo pabalstu saņemšanas kārtību Ventspils pilsētā”” (2016. gada 15. janvāra lēmums Nr. 5) Saistošie noteikumi Nr. 4 “Grozījumi Ventspils pilsētas domes 2012. gada 13. janvāra saistošajos noteikumos Nr. 1 “Par maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa

	<p>noteikšanu un pašvaldības sociālo pabalstu saņemšanas kārtību Ventspils pilsētā”” (2015. gada 5. jūnija lēmums Nr. 7)</p> <p>Saistošie noteikumi Nr. 3 “Grozījumi Ventspils pilsētas domes 2012. gada 13. janvāra saistošajos noteikumos Nr. 1 “Par maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa noteikšanu un pašvaldības sociālo pabalstu saņemšanas kārtību Ventspils pilsētā”” (2015. gada 28. janvāra lēmums Nr. 6)</p> <p>Saistošie noteikumi Nr. 10 “Par grozījumiem Ventspils pilsētas domes 13.01.2012. saistošajos noteikumos Nr.1 “Par maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa noteikšanu un pašvaldības sociālo pabalstu saņemšanas kārtību Ventspils pilsētā.”” (2014. gada 12. septembra lēmums Nr. 9)</p> <p>Saistošie noteikumi Nr.6 “Par grozījumiem Ventspils pilsētas domes 13.01.2012. saistošajos noteikumos Nr.1 “Par maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa noteikšanu un pašvaldības sociālo pabalstu saņemšanas kārtību Ventspils pilsētā.”” (2014. gada 25. aprīļa lēmums Nr. 3)</p> <p>Saistošie noteikumi Nr. __ “Par grozījumiem Ventspils pilsētas domes 13.01.2012. saistošajos noteikumos Nr.1 “Par maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa noteikšanu un pašvaldības sociālo pabalstu saņemšanas kārtību Ventspils pilsētā.”” (2013. gada 22. novembra lēmums Nr. 23)</p> <p>Saistošie noteikumi Nr. 14 “Par grozījumiem Ventspils pilsētas domes 13.01.2012. saistošajos noteikumos Nr. 1 “Par maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa noteikšanu un pašvaldības sociālo pabalstu saņemšanas kārtību Ventspils pilsētā”” (2013. gada 4. oktobra lēmums Nr. 9)</p> <p>Saistošie noteikumi Nr.1 “Par maznodrošinātas ģimenes (personas) statusa noteikšanu un pašvaldības sociālo pabalstu saņemšanas kārtību Ventspils pilsētā”. (2012. gada 13. janvāra lēmums Nr. 4)</p>
91.	<p>Saistošie noteikumi Nr. 6 “Par pandusu un pacēlāju ierīkošanu personām ar kustību traucējumiem mājokļa vides pieejamībai” (2011. gada 17. jūnija lēmums Nr. 82)</p>

4.3 Pielikums Nr.3. Informācijas apkopojums par sociālo pakalpojumu reglamentējošiem pašvaldību saistošajiem noteikumiem

N.p.k.	Pakalpojums	Zemgales plānošanas reģions				Kurzemes plānošanas reģions				Rīgas plānošanas reģions				Latgales plānošanas reģions				Vidzemes plānošanas reģions				Nacionālās nozīmes attīstības centri								Skaitis												
		Ferietes novads	Skarvere novads	Ozolaižu novads	Alūksnes novads	Alūksnes novads	Dobele novads	Bauskas novads	Neve novads	Rojas novads	Dundage novads	Alūkstes novads	Talsu novads	Saldus novads	Sēja novads	Mālpils novads	Kandavas novads	Ropāžu novads	Sīguldus novads	Tukuma novads	Baldones novads	Regiņi novads	Priekule novads	Dugdale novads	Rezeknes novads	Kraslava novads	Musakane novads	Ludzas novads	Amuldas novads		Korona novads	Gulbene novads	Alūkstes novads	Drungavīks	Rezekne	Vaiņķera	Idriķu pag.	Leģava	Liepāja	Ventspils	Primula	
Pašvaldību nodrošinātie sociālie pakalpojumi, kuri definēti Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā, citos likumos un Ministru kabineta noteikumos																																										
1	Aprūpes mājās sociālie pakalpojumi	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	36	
2	Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju sniegtie sociālie pakalpojumi	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	29		
2.1	no tiem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju pilngadīgām personām sniegtie sociālie pakalpojumi	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	29		
2.2	no tiem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju bērniem sniegtie sociālie pakalpojumi	x	x	x					x	x	x	x	x							x																					21	
3	Patversmju un naktspatversmju sniegtie sociālie pakalpojumi				x																																				12	
4	Dienas aprūpes centru sniegtie sociālie pakalpojumi	x		x																																					13	
4.1	no tiem dienas aprūpes centru sniegtie sociālie pakalpojumi personām ar garīga rakstura traucējumiem	x		x																																					13	
4.2	no tiem dienas aprūpes centru sniegtie sociālie pakalpojumi personām ar fiziska rakstura traucējumiem	x																																							6	
4.3	no tiem dienas aprūpes centru sniegtie sociālie pakalpojumi bērniem ar invaliditāti	x																																							4	
4.4	no tiem dienas aprūpes centru sniegtie sociālie pakalpojumi bērniem no trūcīgām ģimenēm un ģimenēm, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi	x																																							3	
4.5	no tiem dienas aprūpes centru sniegtie sociālie pakalpojumi pensijas vecuma personām	x			x																																				4	
4.6	no tiem pārējo dienas aprūpes centru sniegtie sociālie pakalpojumi	x																																							5	
5	Krīzes centru sniegtie, krīzes tālruņa un ierīcības tālruņa nodrošinātie sociālie pakalpojumi	x																																							11	
5.1	Krīzes centru sniegtie sociālie pakalpojumi	x																																							11	
5.2	Krīzes tālruņa un ierīcības tālruņa nodrošinātie sociālie pakalpojumi																																									0
6	Servisa dzīvokļa nodrošinātie sociālie pakalpojumi (personām ar smagiem funkcionāliem traucējumiem)	x																																							2	
7	Ģimenes mājās (dzīvokļa) nodrošinātie sociālie pakalpojumi (personām ar garīga rakstura traucējumiem)				x																																				5	
8	Specializēto darbinieku nodrošinātie sociālie pakalpojumi (personām ar redzes un dzirdes invaliditāti, personām ar garīga rakstura traucējumiem)																																								1	
9	Personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas nodrošinātie sociālie pakalpojumi																																								1	
10	Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi no psihosociālām vielām atkarīgiem personām				x																																				9	
11	Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi no prettiesiskām darbībām cietušiem bērniem	x	x	x																																					12	
12	Pusecēlā mīnas pakalpojums																																								0	
13	Sociālās rehabilitācijas pakalpojums no vardarbības cietušām pilngadīgām personām	x		x																																					7	
14	Sociālās rehabilitācijas pakalpojums vardarbību veikušām pilngadīgām personām	x		x																																					6	

x pakalpojums ir noteikts saistošajos noteikumos

x ir sagatavošanas process

4.4 Pielikums Nr.4. Informācijas apkopojums par pašvaldību sociālajiem pakalpojumiem, kas ir definēti to saistošajos noteikumos

Pakalpojums	Zemgales plānošanas reģions				Kurzemes plānošanas reģions				Rīgas plānošanas reģions				Latgales plānošanas reģions				Vidzemes plānošanas reģions				Nacionālās nozīmes attīstības centri																							
	Tērvetes novads	Skrīveru novads	Ozolnieku novads	Aizkraukles novads	Donāļu novads	Bauskas novads	Viesas novads	Rojas novads	Dundagas novads	Aizputes novads	Talsu novads	Saldus novads	Sējas novads	Mālpils novads	Kandavas novads	Ropīžu novads	Siguldas novads	Tukuma novads	Baldones novads	Rūgļu novads	Preiļu novads	Daugpils novads	Rēzeknes novads	Krievijas novads	Mazsalacas novads	Ludzas novads	Amatas novads	Košānu novads	Gulbenes novads	Alūksnes novads	Daugavpils	Rēzekne	Vainiņi	Jelkabpils	Jelgava	Liepāja	Ventspils	Jūrmala						
Pašvaldību nodrošinātie sociālie pakalpojumi, kuri definēti pašvaldību saistošajos noteikumos (pašvaldības iniciatīva)																																												
Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi				x																																								
Sociālās rehabilitācijas pakalpojums institūcijā				x																																								
Ģimenes asistenta pakalpojums				x																																								
Bez maksas dušas un veļas mazgāšanas pakalpojumi				x																																								
Sociālā dzīvokļa izīrēšana, nodrošināšana ar pagaidu dzīvojamu telpu				x						x																																		
Specializētā autotransporta pakalpojums																																												
Mājokļa pielāgošana un pacēlāja ierīkošana personām ar kustību traucējumiem																																												
Higiēnas centra pakalpojumi: duša, veļas mazgāšana un Zāvēšana																																												
Asistenta pakalpojums																																												
Atbalsta centrs ģimenēm																																												
Sociālā rehabilitācija personām ar funkcionāliem traucējumiem																																												
Islaiķiģa sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija pilngadīgām personām																																												
Islaiķiģis sociālā aprūpes un sociālās rehabilitācijas centrs bērniem																																												
Sociālā atbalsta grupas: - emocionālās audzināšanas grupa vecākiem ar bērniem līdz septiņu gadu vecumam; - uzvedības korekcijas apmācības atbalsta grupa vecākiem; - atbalsta grupa sociālās atstumtības riskam pakļautām jaunajām māmiņām ar bērniem līdz viena gada vecumam																																												
Psihosociālais darbs																																												
Higiēnas pakalpojums																																												
Sociālo dzīvokļu un sociālo dzīvojamu telpu izīrēšana un īres līguma termiņa pagarināšana		x																																										
Pašvaldība sniedz šādu palīdzību: - pašvaldībai piederošas vai tās nomātās dzīvojamās telpas izīrēšana; - nodrošināšana ar pagaidu dzīvojamu telpu; - palīdzība īrētās dzīvojamās telpas apmaiņā pret citu īrējamu dzīvojamu telpu.																																												
Higiēnas pakalpojumi																																												
Pašvaldība nodrošina dažādu jomu speciālistus ar dzīvojamām telpām																																												
Specializētā transporta pakalpojumi personām ar funkcionāliem traucējumiem																																												
Sociālā dzīvokļa izīrēšana																																												
Transporta pakalpojumi																																												
Mobilā kāpurķēžu pacēlāja pakalpojumi																																												
Higiēnas pakalpojumi																																												
Islaiķiģa sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija institūcijā pilngadīgām personām vai bērniem																																												
Islaiķiģa sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija institūcijā pieaugušajiem																																												
Jauniešu pārejas māja																																												
Pavadoņa pakalpojums																																												
Sociālās un veselības aprūpes pakalpojums institūcijā pilngadīgām personām																																												
Speciālā transporta pakalpojums																																												
Zupas virtuves pakalpojums																																												
Specializētā autotransporta pakalpojumi																																												
Higiēnas pakalpojumi																																												
Sociālā darba pakalpojumi																																												
Psihologa pakalpojumi																																												
Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi sociālās funkcionēšanas spēju uzlabošanai																																												
Islaiķiģis pakalpojums krīzes istabās sociālajā dzīvojamajā mājā																																												
Higiēnas preces bērniem ar FT, pretzigulējumu matračī, funkcionālās gultas, tehniskie palīdzidzēji																																												

Tabulas turpinājums nākamajā lapā

4.6 Pielikums Nr.6. Informācijas apkopojums par pašvaldību pabalstiem, kas tiek novirzīti sociālo pakalpojumu apmaksai

Pabalsts	Zemgales plānošanas reģions					Kurzemes plānošanas reģions					Rīgas plānošanas reģions					Latgales plānošanas reģions					Vidzemes plānošanas reģions					Nacionālās nozīmes attīstības centri					Skaitis									
	Terveces novads	Skrīveru novads	Ozolnāku novads	Aizkraukles novads	Dobele novads	Elmājas novads	Nīca novads	Roja novads	Dundagas novads	Aizputes novads	Talsu novads	Saldus novads	Sēja novads	Mālpils novads	Kandavas novads	Ropāžu novads	Siguldas novads	Tukuma novads	Baltinavas novads	Rugāju novads	Priedi novads	Dagdas novads	Rēzeknes novads	Krāslavas novads	Mazsalciņu novads	Lubānas novads	Amatas novads	Kocēnu novads	Gilbertas novads	Aitkenes novads		Daugavpils	Rēzekne	Valmiera	Jelgava	Liepāja	Ventspils	Jūrmala		
Pašvaldību nodrošinātie pabalsti, kuri tiek novirzīti sociālo pakalpojumu apmaksai																																								
Pabalsts bērna invalīda ar smagiem funkcionāliem traucējumiem aprūpei				x																																				x
Pabalsts sociālās rehabilitācijas mērķu sasniegšanai	x	x		x																	x																			x
Pieaugušo ēdīnāšanas pabalsts																																								
Pabalsts mājokļa pielāgošanai personām, kuras pārvietojas rītenkrēsliņā																																								
Ikgadējs pabalsts prehabilitācijai Čerņobiļas atomelektrostācijās avārijas sekū likvidēšanas dalībniekiem 25,00 euro kalendārā gādā																																								
Pabalsts novada bērniem, un trūcīgām vai maznodrošinātām pilngadīgām personām klīniskā psihologa apmeklējuma apmaksai																x																								
Aprūpes pabalsts	x		x					x		x																														